

Euroopan unionin virallinen lehti

L 80

51. vuosikerta

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

19. maaliskuuta 2008

Sisältö

- II *EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista*

PÄÄTÖKSET

Neuvosto

2008/210/EY:

- ★ Neuvoston päätös, tehty 18 päivänä helmikuuta 2008, Albanian Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/54/EY kumoamisesta 1

2008/211/EY:

- ★ Neuvoston päätös, tehty 18 päivänä helmikuuta 2008, Bosnia ja Hertsegovinan Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/55/EY kumoamisesta 18

2008/212/EY:

- ★ Neuvoston päätös, tehty 18 päivänä helmikuuta 2008, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian liittymiskumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/57/EY kumoamisesta 32

2008/213/EY:

- ★ Neuvoston päätös, tehty 18 päivänä helmikuuta 2008, Serbian, mukaan luettuna Kosovo siten kuin 10 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244 on määritelty, Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/56/EY kumoamisesta 46

Hinta: 18 EUR

Säädökset, joiden otsikot on painettu laihalla kirjasintyyppillä, ovat maatalouspolitiikan alaan kuuluvia juoksevien asioiden hoitoon liittyviä säädöksiä, joiden voimassaoloaika on yleensä rajoitettu.

Kaikkien muiden säädösten otsikot on painettu lihavalla kirjasintyyppillä ja merkitty tähdellä.

II

(EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista)

PÄÄTÖKSET

NEUVOSTO

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

tehty 18 päivänä helmikuuta 2008,

Albanian Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/54/EY kumoamisesta

(2008/210/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon Eurooppa-kumppanuuksien solmimisesta osana vakautus- ja assosiaatioprosessia 22 päivänä maaliskuuta 2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 533/2004 ⁽¹⁾, sellaisena kuin se on muutettuna, ja erityisesti sen 2 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Thessalonikissa 19 ja 20 päivänä kesäkuuta 2003 kokoonnutunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Eurooppa-kumppanuuksien käyttöönoton keinona lähentää Länsi-Balkanin maita Eurooppaan.

(2) Asetuksessa (EY) N:o 533/2004 säädetään, että neuvosto päättää kumppanuuksiin sisällytettävistä periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä niihin myöhemmin mahdollisesti tehtävistä mukautuksista. Asetuksessa todetaan myös, että Eurooppa-kumppanuuksien seuranta varmistetaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti vuosittain laadittavien määräaikauskertomusten avulla.

(3) Neuvosto hyväksyi 30 päivänä tammikuuta 2006 järjestyksessä toisen Eurooppa-kumppanuuden Albanian kanssa ⁽²⁾.

(4) Laajentumisstrategiaa koskeva komission asiakirja samoin kuin kumppanuuksissa esitetyt, vuosien 2006 ja 2007 tärkeimmät haasteet on tarkoitus saattaa ajan tasalle vuoden 2007 lopussa.

(5) Neuvosto antoi 17 päivänä heinäkuuta 2006 asetuksen (EY) N:o 1085/2006 ⁽³⁾ liittymistä valmistelevasta tukivälineestä, jolla uudistetaan liittymään valmistautuville maille myönnettävää rahoitustukea säätelevä kehys.

(6) Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista hyväksyä tarkistettu Eurooppa-kumppanuus, jolla nykyinen kumppanuus saatetaan ajan tasalle uusien ensisijaisten tavoitteiden määrittämiseksi jatkotoimia varten Albanian valmisteluja Euroopan unioniin lähentymisessä käsittelevän vuoden 2007 määräaikauskertomuksen päätelmien perusteella.

⁽¹⁾ EUVL L 86, 24.3.2004, s. 1, asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 269/2006 (EUVL L 47, 17.2.2006, s. 7).

⁽²⁾ Neuvoston päätös 2006/54/EY, tehty 30 päivänä tammikuuta 2006, Albanian Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista ja päätöksen 2004/519/EY kumoamisesta (EUVL L 35, 7.2.2006, s. 1).

⁽³⁾ EUVL L 210, 31.7.2006, s. 82.

(7) Jotta Albania voisi valmistautua yhdentymään tiiviimmin Euroopan unioniin, maan toimivaltaisten viranomaisten olisi laadittava suunnitelma, joka sisältää aikataulun ja täsmälliset toimenpiteet Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisien tavoitteiden saavuttamiseksi.

mekanismien avulla, erityisesti komission vuosittain antamien määräaikauskertomusten perusteella.

3 artikla

(8) Päätös 2006/54/EY olisi sen vuoksi kumottava,

Kumotaan päätös 2006/54/EY.

4 artikla

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Tämä päätös tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Albanian Eurooppa-kumppanuuden periaatteet, ensisijaiset tavoitteet ja ehdot asetetaan tämän päätöksen liitteessä.

Tehty Brysselissä 18 päivänä helmikuuta 2008.

2 artikla

Neuvoston puolesta

Eurooppa-kumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen

Puheenjohtaja

D. RUPEL

LIITE

ALBANIAN VUODEN 2007 EUROOPPA-KUMPPANUUS

1. JOHDANTO

Eurooppa-neuvosto on vahvistanut Eurooppa-kumppanuudet keinoksi, jolla Länsi-Balkanin maita lähennetään Eurooppaan. Nyt ehdotetulla tarkistetulla kumppanuudella saatetaan järjestyksessä toinen kumppanuus ajan tasalle komission Albaniasta laatiman, vuoden 2007 määräaikaiskertomuksen päätelmien perusteella. Tarkistetussa kumppanuudessa esitetään uusia ensisijaisia tavoitteita ja toistetaan vielä toteutumattomat ensisijaiset tavoitteet. Uudet ensisijaiset tavoitteet mukautetaan vastaamaan maan erityistarpeita ja valmiusastetta, ja niitä ajantasaistetaan tarvittaessa. Albanian odotetaan laativan aikaan sidotun ja täsmätoimenpiteitä sisältävän suunnitelman Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisien tavoitteiden saavuttamiseksi. Kumppanuuteen sisältyy myös maalle myönnettävää rahoitustukea koskevaa ohjeistusta.

2. PERIAATTEET

Vakautus- ja assosiaatioprosessi tarjoaa jatkossakin koko liittymisprosessin ajan kehyksen Länsi-Balkanin maiden yhdentymiselle EU:hun. Albanialle määritellyt ensisijaiset tavoitteet koskevat sen valmiuksia täyttää Kööpenhaminassa vuonna 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet sekä vakautus- ja assosiaatioprosessissa asetetut edellytykset, varsinkin 29 päivänä huhtikuuta 1997 sekä 21 ja 22 päivänä kesäkuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä määritellyt edellytykset. Tavoitteissa on huomioitu myös Zagrebissa 24 päivänä marraskuuta 2000 pidetyn huippukokouksen loppujulistus ja Thessalonikin toimintasuunnitelma.

3. ENSISIJAISET TAVOITTEET

Eurooppa-kumppanuuden ensisijaiset tavoitteet on valittu siten, että Albanialla on lähivuosina realistiset mahdollisuudet joko saavuttaa ne tai edistyä huomattavasti niiden saavuttamisessa. Tavoitteet jaetaan lyhyen aikavälin ensisijaisiin tavoitteisiin, jotka odotetaan saavutettavan vuoden tai kahden kuluessa, ja keskipitkän aikavälin ensisijaisiin tavoitteisiin, jotka odotetaan saavutettavan kolmen tai neljän vuoden kuluessa. Ensisijaisissa tavoitteissa on kyse sekä lainsäädännöstä että sen täytäntöönpanosta.

Ensisijaisia tavoitteita määriteltäessä on otettava huomioon, että Albanialla on muitakin keskeneräisiä tehtäviä, joista saattaa tulla jatkossa solmittavien kumppanuuksien ensisijaisia tavoitteita riippuen muun muassa siitä, miten Albania edistyy jatkossa.

Lyhyen aikavälin tavoitteiden joukosta on määritetty tärkeimmät ensisijaiset tavoitteet, jotka esitetään tavoiteluettelon alkuosassa. Ne eivät ole kuitenkaan tärkeysjärjestyksessä.

3.1 LYHYEN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Tärkeimmät ensisijaiset tavoitteet

- Albanian on valmistauduttava vakautus- ja assosiaatiosopimuksen ja väliaikaisen sopimuksen sisältämien sitoumusten täytäntöönpanoon vahvistamalla hallinnollisia valmiuksia.
- Sen on edistettävä uudistusten täytäntöönpanosta käytävää rakentavaa vuoropuhelua poliittisten puolueiden välillä ja eri sidosryhmien kanssa.
- Sen on parannettava oikeusjärjestelmänsä riippumattomuutta, vastuuvollisuutta ja avoimuutta muun muassa huolehtimalla perustuslakiin perustuvasta tuomareiden suojelusta, nimittämällä tuomarit ja syyttäjät valintakokeiden perusteella, ottamalla käyttöön ansioihin perustuvan järjestelmän syyttäjien toimintaa arvioitaessa ja vahvistamalla objektiiviset säännöt asioiden jakamisessa tuomareille.
- Sen on pantava täytäntöön vuodet 2007–2013 kattava lahjonnan torjuntastrategia ja suositukset, jotka Euroopan neuvoston alaisuudessa toimiva lahjonnan vastainen valtioiden ryhmä antoi vuoden 2005 arviointikertomuksessaan. Lisäksi sen on ajettava määrätietoisesti poliisitoimessa ja oikeuslaitoksessa ilmenneiden lahjontatapauksen tutkintaa ja syytteenpanoa.
- Sen on pantava täytäntöön Etyjin alaisen demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston antamat vaaleja koskevat suositukset erityisesti parantamalla äänestysluetteloita ja muuttamalla vaalilakia Venetsian komission suositusten mukaisesti ja hyvissä ajoin ennen seuraavia parlamenttivaaleja.
- Sen on jatkettava julkishallinnon vahvistamista huolehtimalla siitä, että hallintohenkilöstö on pätevää ja riippumatonta, sekä lujittamalla ministeriön julkishallinto-osastoa.

- Sen on vietävä päätökseen valtion sähköyhtiön KESHin toimintojen eriyttäminen ja yksityistettävä sen jakelupuoli. KESHin rahoitusasema on vakiinnutettava tehostamalla käyttömaksujen keräystä ja saattamalla hinnat kustannukset kattavalle tasolle. Lisäksi on lisättävä sähköntuotantoa ja yhteenkytkentäkapasiteettia.
- Sen on saavutettava lisää konkreettisia tuloksia järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa; erityisesti sen on hyödynnettävä täysimääräisesti tiedustelukeinoja poliisitoiminnassa ja varmistettava asioiden eteneminen oikeudenkäyntiin.

Poliittiset arviointiperusteet

Demokratia ja oikeusvaltioperiaate

Hallinto

- Albanian on vahvistettava kansallinen kehitys- ja yhdentymisstrategia riittävän ajoissa vuosien 2008 ja 2009 talousarviomenettelyn pohjaksi, varmistettava, että strategia vastaa Eurooppaan yhdentymisestä tehtyjä sitoumuksia, ja aloitettava strategian täytäntöönpano.
- Sen on käytettävä yhdenmukaista suunnittelujärjestelmää täysimääräisesti ja tehokkaasti, jotta politiikan tavoitteiden sekä talousarvion suunnittelun ja toteutuksen välisiä kytköksiä saadaan vahvistettua.
- Sen on parannettava EU:n yhdentymiseen liittyvien toimintojen koordinoitua koko hallituksen tasolla konsultoimalla ministeriöitä, eri sidosryhmiä ja EU:n oikeusoppineita nykyistä laaja-alaisemmin ja systemaattisemmin.
- Sen on huolehdittava siitä, että Euroopan yhdentymisasiota käsittelevällä ministeriöllä samoin kuin eri ministeriöiden alaisilla yhdentymisasiosta vastaavilla virastoilla on käytössään asianmukainen välineistö ja koulutettua henkilöstöä.
- Sen on huolehdittava siitä, että väestörekisteriä ja osoitejärjestelmää kehitetään sähköisten henkilökorttien ja biometristen passien käyttöönottoon yhteensopivalla tavalla.

Julkishallinto

- Albanian on varmistettava, että virkamieslakia ja siihen liittyviä sääntöjä noudatetaan julkishallinnossa.
- Sen on huolehdittava siitä, että työhönotossa, nimityksissä, ylennyksissä, siirroissa ja irtisanomisissa noudatetaan voimassa olevia sääntöjä, jotta maassa olisi vastuullinen ja tehokas virkamieskunta, jonka jäseniin sovelletaan asianmukaisia urakehityskriteerejä.

Oikeuslaitos

- Albanian on viimeisteltävä oikeuslaitoksen uudistamista koskeva lakialoite, minkä jälkeen laki on annettava ja pantava täytäntöön. Samoin on parannettava oikeuslaitoksen infrastruktuuria.
- Sen on tehostettava syyttäväviranomaisen ja poliisin välistä koordinoitua varsinkin tuomioistuinten asianhallintajärjestelmää käyttämällä.
- Sen on varmistettava todistajien riittävä suojelu huolehtimalla asianmukaisesta lainsäädännöstä ja resursseista.

Lahjonnan torjunta

- Albanian on yhdenmukaistettava maan siviili-, kauppa- ja hallinto-oikeus lahjontaa koskevan siviilioikeudellisen Euroopan neuvoston yleissopimuksen kanssa.
- Sen on parannettava lahjonnan tutkintaan ja oikeuskäsittelyyn liittyviä institutionaalisia valmiuksia.
- Sen on pantava täytäntöön lahjonnan ehkäisemiseksi annetut säädökset niin, että samalla huolehditaan toimielinten välisestä koordinoinnista.
- Sen on vahvistettava mekanismeja, joilla valvotaan omaisuuden ilmoittamisesta annetun lain noudattamista.
- Sen on selkeytettävä sääntöjä, jotka koskevat eturistiriitojen ehkäisyä virantoimituksessa.

- Sen on selkeytettävä tietojen julkisuutta koskevia sääntöjä kansainvälisten vaatimusten mukaisiksi.
- Sen on karsittava immuniteettia nauttivien virkamiesten määrää ja myönnettävä koskemattomuus vain, jos se on ehdottoman tarkoituksenmukaista.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojele

Kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön noudattaminen

- Albanian on varmistettava, että kaikki lainvalvontaelimet ovat tietoisia ihmisoikeuksiin liittyvistä velvoitteistaan ja että ne noudattavat niitä tinkimättömästi vankilajärjestelmää koskevien eettisten sääntöjen ja Albanian ratifioimien kansainvälisten sopimusten, erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen, mukaisesti.
- Sen on taattava, että ihmisarvoa ja henkilökohtaista turvallisuutta kunnioitetaan säilöönottokeskuksissa, vankiloissa ja psykiatrisissa hoitolaitoksissa kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti.

Kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet

- Albanian on puututtava tapauksiin, joissa lainvalvontaviranomaiset ovat syyllistyneet epäasialliseen kohteluun, saattamalla tekoon syyllistyneet oikeuteen.
- Sen on tehostettava oikeussuojan saatavuutta.
- Sen on varmistettava, että uusien rangaistuslaitosten perustamisessa ja johtamisessa noudatetaan asiaankuuluvia kansainvälisiä sopimuksia.
- Sen on saatettava kunnianloukkouslainsäädäntö EU:n vaatimusten mukaiseksi ja pantava se täytäntöön.
- Sen on joudutettava sellaisen lainsäädännön antamista, jolla varmistetaan tiedotusvälineiden omistussuhteisiin liittyvä avoimuus.
- Sen on pantava täytäntöön painettuja viestimiä ja toimittajien riippumattomuutta koskeva lainsäädäntö, koordinoitava sananvapautta koskevaa uutta lainsäädäntöä ja laadittava kattavat, eurooppalaisten normien mukaiset säädökset sähköisistä tiedotusvälineistä.

Sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet

- Albanian on ryhdyttävä lisätoimiin perheväkivallan ehkäisemiseksi.
- Sen on toteutettava lisätoimenpiteitä lapsityövoiman käyttöön puuttumiseksi, mukaan lukien asiaan liittyvän lainsäädännön antaminen ja resurssien hankkiminen lasten oikeuksien takaamiseksi.
- Sen on kehitettävä ja tarjottava muun muassa mielenterveysalan avohoitopalveluja ja apua henkilöille, jotka eivät tule itsenäisesti toimeen.
- Sen on varmistettava täydellinen suoja kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi, myös antamalla lainsäädäntöä ja vahvistamalla sukupuolten tasa-arvoa koskevia rakenteita.
- Sen on vauhditettava kiinteistöjen ensirekisteröintiä ja palautusvaateiden käsittelyä sekä huolehdittava siitä, että korvausjärjestelyt ovat kestäviä ja että nämä prosessit sovitetaan asianmukaisella tavalla yhteen kiinteistöjä koskevan legalisointialoitteen kanssa.

Vähemmistöjen oikeudet, sivistykselliset oikeudet ja vähemmistöjen suojele

- Albanian on pantava täytäntöön kansallisten vähemmistöjen suojeleä koskevat Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen mukaiset sitoumukset kaikkialla Albaniassa, erityisesti siltä osin kuin kyse on vähemmistökielten käytöstä viranomaisyhteyksissä, perinteisten paikannimien käytöstä ja riittävien vähemmistökielten opetuksen laajentamista koskevien määräysten antamisesta.
- Sen on pantava täytäntöön romaniväestöä koskeva kansallinen strategia, joka on osa hallituksen laatimaa köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntastrategiaa, ja huolehdittava täytäntöönpanon riittävästä rahoituksesta.

- Sen on edistettävä romanivähemmistöön kuuluvien henkilöiden, myös vastasyntyneiden, rekisteröitymistä.
- Sen on toimitettava luotettavia tietoja maan vähemmistöistä.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Albanian on noudatettava vakautus- ja assosiaatioprosessin yhteydessä tehtyjä sitoumuksia alueellisesta yhteistyöstä ja hyvistä naapurussuhteista; siihen kuuluvat muun muassa toimet, joilla edistetään siirtymistä vakaussopimuksesta sellaiseen yhteistyökehykseen, jonka hallinnointi on alueellisempaa, ja Keski-Euroopan vapaakauppasopimuksen (CEFTA) tosiasiallista täytäntöönpanoa.
- Sen on tehtävä naapurimaiden kanssa sopimukset, pantava ne täytäntöön ja huolehdittava niiden noudattamisesta rajat ylittävän yhteistyön, järjestäytyneen rikollisuuden, laittoman kaupan ja salakuljetuksen torjunnan, oikeudellisen yhteistyön, rajaturvallisuuden, takaisinottamisen, ympäristön, liikenteen ja energian aloilla.

Taloudelliset arviointiperusteet

- Albanian on jatkettava vakauteen pyrkivän finanssipolitiikan toteuttamista; tavoitteena on julkisen talouden tervehdyttäminen, matala inflaatio ja ulkoinen tasapaino.
- Sen on jatkettava julkisen talouden uudistuksia tehostamalla tulojen hallinnointia ja parantamalla velanhoitokapasiteettia.
- Sen on jatkettava sellaisen rahapolitiikan harjoittamista, jolla saadaan aikaan ja pystytään ylläpitämään hintavakautta, joka on omiaan laskemaan inflaatioennusteita ja pitämään ne kurissa.
- Sen on saatava valmiiksi kehitteillä oleva luottotietokeskus, jotta pankkijärjestelmän nopeasti kasvavalle luottokannalle saadaan asianmukainen suoja.
- Sen on purettava harmaata taloutta soveltamalla verolainsäädäntöä tehokkaalla ja syrjimättömällä tavalla ja tehostamalla veropetosten torjuntaa.

Eurooppalaiset standardit

Sisämarkkinat

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- Albanian on lisättävä talouden toimijoiden tietämystä standardeista ja sertifioinnista sekä siitä, mikä merkitys niillä on kansainvälisessä kaupassa.
- Sen on vahvistettava teollisuustuotteille ja elintarvikkeille kansallinen markkinavalvontastrategia ja aloitettava sen täytäntöönpano.
- Sen on annettava uutta kuluttajansuojalainsäädäntöä, joka on linjassa yhteisön kuluttajansuojasäännösten kanssa. Myös kuluttajansuojaviranomaista on vahvistettava.

Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus sekä sijoittautumisoikeus

- Albanian on tehtävä selvä ero palvelujen tilapäisen ja vakituisen tarjoamisen välillä ja huolehdittava vakautus- ja assosiaatiosopimuksen vaatimusten noudattamisesta.
- Sen on vahvistettava pankkitarkastuksen ja muun kuin pankkialan rahoitustarkastuksen sääntelykehystä ja parannettava tarkastusviranomaisen valmiuksia.

Pääomien vapaa liikkuvuus

- Albanian on sallittava EU-kansalaisille kiinteistöjen osto rajoissa, jotka on vahvistettu palvelukaupan yleissopimukseen (GATS) kuuluvassa erityissitoumusten luettelossa.

Tulli ja verotus

- Albanian on jatkettava tullilainsäädännön ja menettelyjen yhdenmukaistamista yhteisön säännösten kanssa; erityisesti on huolehdittava siitä, että passitusta, tullivarastointia, tullausarvon määrittämistä, fyysistä valvontaa ja riskianalyysejä koskevat säännöt ja menettelyt vastaavat EU:n normeja. Samoin on huolehdittava siitä, että kansallinen tullitariffi saatetaan joutuisasti vastaamaan viimeisintä yhdistettyä nimikkeistöä.
- Sen on pantava täysimääräisesti täytäntöön tullin tietokoneistettu ilmoitus- ja tietojenkäsittelyjärjestelmä kaikissa tullitoimipaikoissa.
- Sen on jatkettava verolainsäädännön lähentämistä yhteisön säännösten kanssa erityisesti valmisteverojen osalta ja sitouduttava yritysverotuksen käytäntösääntöjen periaatteisiin, jotta uudet verotoimenpiteet olisivat näiden periaatteiden mukaisia.
- Sen on parannettava verohallinnon valmiuksia erityisesti verovalvonnan ja -tarkastuksen aloilla, jotta verosäännösten noudattamista voitaisiin parantaa ja veronkiertoa vähentää.
- Sen on vietävä loppuun verovirastojen tietokoneistaminen.

Kilpailu

- Albanian on kehitettävä kilpailulainsäädäntöä ja lähennettävä sitä yhteisön säännösten kanssa kilpailun valvonnan vahvistamiseksi.
- Sen on parannettava kilpailuviranomaisen hallinnollisia valmiuksia ja huolehdittava, että henkilöstöä ja koulutusta on saatavilla riittävästi.
- Sen on annettava valtioneuvostoa koskevan lainsäädännön soveltamissäännökset.
- Sen on jatkettava valtioneuvostokirjelmien saattamista ajan tasalle.

Julkiset hankinnat

- Albanian on valvottava julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön noudattamista ja ryhdyttävä toimiin sen saattamiseksi täysin EU:n normeja vastaavaksi erityisesti yleishyödyllisten palvelujen ja oikaisutoimien osalta.
- Sen on toteutettava lisätoimia julkisten hankintojen keskusviraston, julkisista hankinnoista eri ministeriöissä ja paikallishallinnossa vastaavien yksikköjen sekä julkisia hankintoja käsittelevien tuomioistuinten hallinnollisten valmiuksien parantamiseksi.
- Sen on huolehdittava siitä, että hankintoihin liittyvät rikokset tutkitaan ja käsitellään rikosoikeudenkäynnissä.

Teollis- ja tekijänoikeudet

- Albanian on laadittava kansallinen strategia ja toimintasuunnitelma teollis- ja tekijänoikeuksien sääntelyn kehittämiseksi ja kyseisten oikeuksien lujittamiseksi.
- Sen on parannettava hallinnollisia ja oikeudellisia valmiuksia teollis- ja tekijänoikeuksien suojelemiseksi.
- Sen on tehostettava tuotteiden laittoman valmistuksen ja väärentämisen valvontaa.
- Sen on lisättävä teollis- ja tekijänoikeuksien tuntemusta yritysmaailmassa ja lainvalvontaviranomaisten keskuudessa, myös tuomioistuinlaitoksessa.
- Sen on parannettava teollisoikeuksia koskevaa lainsäädäntöä.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Albanian on parannettava sosiaaliturvajärjestelmiä ja torjuttava sosiaalista syrjäytymistä.
- Sen on ryhdyttävä toimiin koulunkäyntiasteen nostamiseksi keskiasteella, maaseudulla varsinkin tyttöjen osalta ja ammatillisissa oppilaitoksissa.
- Sen on kehitettävä asianmukaiset hallinnolliset rakenteet ja valmiudet kuluttajan- ja terveydensuojelun alalla.

Koulutus ja tutkimus

- Albanian on jatkettava koulutusjärjestelmän hallinnoinnin, opettajankoulutuksen ja koulutusinfrastruktuurin parantamista.
- Sen on pantava uusi korkeakoululaki täytäntöön. Lisäksi on tehostettava toimia, joilla parannetaan Tempus-ohjelmaan osallistumista.

Maailman kauppajärjestö (WTO)

- Albanian on parannettava talousministeriön alaisuudessa toimivan WTO-suhteista ja talousyhteistyöstä vastaavan osaston hallinnollisia valmiuksia.

Alakohtaiset politiikat*Teollisuus ja pienet ja keskiuuret yritykset*

- Albanian on vauhditettava pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpanoa.
- Sen on pantava täytäntöön yritystoiminnan ja investointien hallinnollisten esteiden poistamista koskevat toimintasuunnitelmat, puuttava epävirallinen talouteen ja huolehdittava liiketoimintaa koskevan lainsäädännön, sääntöjen ja menettelyjen asianmukaisesta, tinkimättömästä ja syrjimättömästä täytäntöönpanosta. Sen on karsittava lainsäädännöstään vanhentuneet ja tehottomaksi käyneet säädökset.
- Sen on lisättävä pienten yritysten innovointia ja kilpailukykyä koskevan politiikan tutkimusta ja pantava täytäntöön tukiohjelmiä.

Maatalous ja kalastus

- Albanian on annettava uusi, EU:n vaatimusten mukainen elintarvikelaki, vahvistettava elintarviketurvallisuutta koskevaa järjestelmää ja siihen liittyviä valvontajärjestelmiä.
- Sen on vahvistettava laboratoriokapasiteettia elintarvikkeiden turvallisuuden, eläinlääkinnän ja kasvinuojelun aloilla.
- Sen on parannettava elintarvikkeiden turvallisuutta, kasvinuojelua ja eläinlääkintää koskevaa lainsäädäntöä ja aloitettava sen täytäntöönpano.
- Sen on parannettava järjestelmää, jonka avulla nautaeläimet tunnistetaan ja niiden siirrot rekisteröidään, ja aloitettava vastaavan järjestelmän täytäntöönpano sikojen, lampaiden ja vuohien osalta.
- Sen on parannettava eläintautien valvontaa, myös näytteenottoa ja raportointia.

Ympäristö

- Albanian on parannettava hallinnollisia valmiuksia ja koordinaatiota kansallisella ja paikallisella tasolla.
- Sen on pantava ympäristövaikutusten arviointia koskeva lainsäädäntö täysimääräisesti täytäntöön.
- Sen on laadittava strategia, jolla jatketaan ympäristölainsäädännön lähentämistä yhteisön säännösten kanssa, ja pantava asianmukaisesti täytäntöön voimassa oleva lainsäädäntö kiinnittämällä erityishuomiota soveltamisen valvontaan.
- Sen on ryhdyttävä ympäristönsuojelutoimiin kiinteän jätteen kaatopaikalla Sharrassa ja Patos-Marinezin öljynporausalueella.
- Sen on kehitettävä edelleen kansallista vesi- ja sanitaatiostrategiaa samoin kuin maaseudun vesihuolto- ja viemärintist strategiaa ja pantava ne täytäntöön; lisäksi on laadittava strategia, jolla vesihuoltoa ja sanitaatiota lähennetään asteittain yhteisön säännösten kanssa, ja aloitettava sen täytäntöönpano.
- Sen on pantava täytäntöön kansainväliset luonnonsuojelusopimukset, joiden sopimuspuoli se on.

Liikennepolitiikka

- Albanian on pantava täytäntöön kansallinen liikennesuunnitelma, joka kattaa myös liikenneinfrastruktuurin ylläpitoon liittyvän suunnittelun ja budjetoinnin, sekä vahvistettava ja pantava täytäntöön kansallinen liikennestrategia, joka käsittää myös rautatieliikenteen.

- Sen on jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeistä alueellista liikenneverkkoa koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa ja lisättävä yhteistyötä Kaakkois-Euroopan liikenneobservatorion kanssa.
- Sen on ryhdyttävä toimiin tieturvallisuuden parantamiseksi ja muun muassa lähennettävä lainsäädäntöään yhteisön säännösten kanssa paino- ja mittarajoitusten, katsastusten, teknisten tiensartakastusten, ajokorttien, ajopiirtureiden ja ajoneuvojen rekisteröintitodistusten osalta.
- Sen on ryhdyttävä toimiin laittoman rakentamisen estämiseksi uusien teiden varsilla; erityisesti kyseeseen tulevat yksityisesti rakennetut liittymät.
- Sen on valmisteltava rautatieinfrastruktuurin avointa käyttöä koskeva verkkoselostus sekä vahvistettava ja pantava täytäntöön rautatieliikenteen liiketoimintasuunnitelma.
- Sen on pantava täytäntöön Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamisesta tehdyn sopimuksen ensimmäisen siirtymävaiheen yhteydessä tehdyt sitoumukset, joihin kuuluu ilmailualan asiaankuuluvan lainsäädännön täytäntöönpano.
- Sen on pantava täytäntöön toimintasuunnitelma, jolla pyritään paikkaamaan siviili-ilmailuviranomaisen toiminnassa maan lentoyhtiöiden turvallisuuden valvonnan osalta havaitut puutteet.
- Sen on parannettava merenkulun turvallisuutta ja kiinnitettävä erityishuomiota Pariisin yhteistyöpöytäkirjan nojalla pysäytettävien albanialaisalusten määrään.

Energia

- Albanian on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön tarkistettu kansallinen energiastrategia, jossa otetaan jatkuvasti huomioon ympäristövaikutusten arvioinnin merkitys.
- Sen on täytettävä energiayhteisösopimuksessa asetetut kaasua ja sähköä koskevat vaatimukset.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- Albanian on huolehdittava siitä, että sähköistä viestintää koskeva lainsäädäntö vastaa yhteisön säännöstöä ja että sen soveltamista valvotaan. Lisäksi on ryhdyttävä toimiin, jotta sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen markkinat saadaan kilpailukykyisiksi.
- Sen on vahvistettava televiestintäalan sääntelyelimen asiantuntemusta ja valmiuksia.
- Sen on yhdenmukaistettava lainsäädäntöään rajat ylittävistä televisiolähetyksistä tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja "televisio ilman rajoja" -direktiivin kanssa.
- Sen on vahvistettava kansallisen radio- ja televisioneuvoston hallinnollisia valmiuksia, laadittava radio- ja televisiotoiminnan kehittämisstrategia ja päivitettävä analogisten ja digitaalisten radio- ja televisiolähetysten kansallinen suunnitelma.

Varainhoidon valvonta

- Albanian on tarkistettava julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa koskevaa poliittista asiakirjaa ja toimintasuunnitelmaa ja määriteltävä tarkastus selvästi muusta valvonnasta ja tarkastuksesta erilliseksi toiminnoksi. Lisäksi on luotava tarkoituksenmukainen tarkastusyksikkö petosten torjuntaan.
- Sen on huolehdittava siitä, että sisäisestä tarkastuksesta annettu laki ja talousarviolakialoite vastaavat kansainvälisesti tunnustettuja standardeja.
- Sen on vahvistettava valtiontalouden ylimmän tarkastuselimen riippumattomuutta.

Tilastot

- Albanian on parannettava tilastotoimiston valmiuksia.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset

- Albanian on matkustusasiakirjoja myöntäessään noudatettava kansainvälisiä vaatimuksia, varmistettava tarvittavat hallinnolliset valmiudet siihen ja luotava viisumien hallinnointiin keskitetty tietoverkko.

- Sen on muutettava ulkomaalaislakia viisumisäännösten lähentämiseksi EU:n normien kanssa.
- Sen on pantava täytäntöön yhdenmetyt rajaturvallisuuden strategia ja toimintasuunnitelma ja kiinnitettävä erityishuomiota tullin ja rajapoliisin väliseen rajayhteistyöhön.
- Sen on varmistettava, että rajaturvallisuus vastaa EU:n normeja kaikilla rajanylityspaikoilla, erityisesti Durresin ja Vloran satamissa.
- Sen on pantava täytäntöön EY:n ja Albanian takaisinottosopimus ja neuvoteltava vastaavat sopimukset niiden maiden kanssa, joista Albaniaa kauttakulkumaana käyttävät henkilöt ovat kotoisin.
- Sen on osoitettava riittävät hallinnolliset ja taloudelliset resurssit turvapaikka- ja maahanmuuttolainsäädännön ja siihen liittyvien kansallisten strategioiden ja toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoon.

Rahanpesu

- Albanian on ryhdyttävä toimiin rahanpesua torjuvan lainsäädännön soveltamisen tehostamiseksi ennaltaehkäisy-, tuomioiden, menetetyksi tuomitsemisen, takavarikointien ja varojen jäädyttämisen osalta.
- Sen on parannettava rahanpesun selvittelykeskuksen, syyttäjänviraston ja poliisin talousrikosyksikön valmiuksia huolehtimalla riittävästä taloudellisista ja IT-resursseista ja tehostamalla kentällä tapahtuvaa yhteistyötä.
- Sen on saatettava rahanpesun estämistä koskeva laki vastaamaan yhteisön säännöstöä sekä rahanpesun vastaisen toimintaryhmän ja Euroopan neuvoston Moneyval-komitean suosituksia.
- Sen on parannettava takavarikoitua ja menetetyksi tuomittua omaisuutta hallinnoivan viraston valmiuksia.
- Sen on kehitettävä edelleen yhteistyötä muiden maiden viranomaisten kanssa.
- Sen on huolehdittava ilmoitusvelvollisuuden noudattamisesta ja tarkasteltava liiketoimista ilmoittamiseen sovellettavia kynnsarvoja.
- Sen on ryhdyttävä tehokkaampiin toimiin käteisen käytön vähentämiseksi taloudessa.

Huumausaineet

- Albanian on pantava täytäntöön kansallinen huumeidentorjuntastrategia, siihen liittyvä toimintasuunnitelma ja Dublinin "miniryhmän" suositukset.
- Sen on parannettava huumeiden torjuntaan osallistuvien poliisien koulutusta, välineistöä ja toiminnan johtamisen jatkuvuutta sekä huolehdittava huumeiden torjuntatoimien paremmasta koordinoinnista niin kotimaassa kuin yhteistyössä ulkomaisten kumppaneiden kanssa.
- Sen on identifioitava huumekauppaan liittyvään lahjontaan syyllistyneet kaikilla julkishallinnon tasoilla ja asetettava heidät syytteeseen.
- Sen on lisättävä takavarikkojen määrään liittyvää avoimuutta ja ryhdyttävä toimiin jo takavarikoitujen huumausaineiden hävittämiseksi asianmukaisesti.
- Sen on pantava täytäntöön tasapainoinen kokonaistrategia, jolla puututaan huumeiden kysyntään ja joka kattaa myös käytön ehkäisemisen sekä huumeiden käyttäjien hoidon ja kuntoutuksen.

Poliisitoimi

- Albanian on varmistettava, että uuden poliisilain virka-asteikkoa koskevat säännökset pannaan täysimääräisesti täytäntöön.
- Sen on parannettava johtamisvalmiuksia maan poliisitoimessa.
- Sen on vahvistettava poliisin sisäisten asioiden yksikköä ja huolehdittava siitä, että rikoksiin syyllistyneet poliisit pannaan asianmukaisesti syytteeseen.
- Sen on laadittava rikospoliisin henkilöstöä varten yhtenäistetty menettelykäsikirja ja otettava se käyttöön.
- Sen on pantava täytäntöön lähipoliisitoiminnan strategia.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunta

- Albanian on toteutettava lisätoimia järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjuntaan osallistuvien valtiollisten elinten, erityisesti oikeusviranomaisten ja poliisin, välisen yhteistyön parantamiseksi.
- Sen on toteutettava lisätoimia yhtenäisten ja yhteensovitettujen tiedustelutietojen keräämis- ja käsittelyjärjestelmien luomiseksi.
- Sen on lisättävä erikoistutkintakeinojen, telekuuntelun ja tiedustelutietojen käyttöä.
- Sen on toteutettava kiireellisiä käytännön toimia todistajien suojelemiseksi.
- Sen on tehostettava kotimaista ja kansainvälistä yhteistyötä ihmiskaupan estämiseksi ja lisättävä poliisin ihmiskaupan torjuntayksikön henkilöstön määrää.
- Sen on ryhdyttävä toimiin terrorismin asiantuntijoiden ja tutkijoiden välineistön ja koulutuksen parantamiseksi.

Henkilötietojen suoja

- Albanian on saatettava voimassa oleva laki henkilötietojen suojasta vastaamaan yhteisön säännöstöä ja Euroopan neuvoston tietosuojasopimusta.
- Sen on perustettava riippumaton tietosuojaviranomainen ja annettava sille riittävät valtuudet julkisen ja yksityisen sektorin valvontaan sekä siihen tarvittavat taloudelliset ja henkilöresurssit.

3.2 KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Poliittiset arviointiperusteet***Demokratia ja oikeusvaltioperiaate****Hallinto*

- Albanian on huolehdittava kansallisen kehitys- ja yhdentymisstrategian tosiasiallisesta täytäntöönpanosta ja seurannasta.

Julkishallinto

- Albanian on huolehdittava siitä, että vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten ja EY:n rahoitusavun täytäntöönpanoon osallistuvien viranomaisten henkilöstöllä on asianmukainen koulutus ja välineet tehtäviensä hoitamiseen.
- Sen on otettava käyttöön tulosjohtaminen ja annettava virkamiehille siihen liittyvää koulutusta.
- Sen on suunniteltava ja otettava käyttöön asianmukaisen budjettisuunnittelun mahdollistava ja urakehitystä motivoiva virkamiesten palkkaus rakenne.
- Sen on huolehdittava siitä, että julkishallinnon uudistukset ovat kestäviä.

Oikeuslaitos

- Albanian on saatettava vakavat rikokset, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluvat rikokset, tuomioistuinten käsiteltäviksi ja kiinnitettävä erityishuomiota rajat ylittäviin yhteistyöjärjestelyihin.
- Sen on valvottava todistajien suojelua koskevan lainsäädännön soveltamista.
- Sen on huolehdittava tuomarien ja syyttäjien jatkuvasta ja tarkoituksenmukaisesta koulutuksesta, joka kattaa myös ihmisoikeudet, etiikan, kauppa- ja yhtiöoikeudelliset kysymykset sekä vakautus- ja assosiaatiosopimukseen liittyvät kysymykset.
- Sen on varmistettava tuomarinkoulutuslaitokselle annettavan rahoituksen jatkuvuus.
- Sen on tarkasteltava uudelleen lainkäyttöhenkilöstöön kuuluvien roolia ja pätevyysvaatimuksia ja siirrettävä heidät asteittain osaksi virkamieskuntaa varmistamalla samalla, että heidän palkkaus vastaa ministeriöiden henkilökunnan palkkausta.

Lahjonnan torjunta

- Albanian on pantava täytäntöön ratifioimansa, lahjontaa koskevat Euroopan neuvoston siviili- ja rikosoikeudelliset yleissopimukset sekä asiaa koskevat YK:n yleissopimukset.
- Sen on saavutettava huomattavia tuloksia lahjonnan torjumisessa kaikilla tasoilla ja kaikilla aloilla valvomalla asiaa koskevan lainsäädännön noudattamista.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu*Kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön noudattaminen*

- Albanian on kohdeltava säilöönotettuja ja tutkintavankeja kansainvälisten vaatimusten mukaisesti.

Kansalaisyhteisöoikeudet ja poliittiset oikeudet

- Albanian on parannettava nuorisotuomioistuinjärjestelmää.
- Sen on noudatettava kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaista Euroopan neuvoston yleissopimusta.
- Sen on annettava kattavaa syrjinnän vastaista lainsäädäntöä ja huolehdittava siitä, että syrjinnän uhrit saavat tarkoituksenmukaisesta institutionaalista tukea muun muassa olemassa olevissa ihmisoikeusinstituutioissa.
- Sen on valvottava kommunistivallan aikana takavarikoidun omaisuuden palauttamista/korvaamista koskevan lainsäädännön noudattamista.
- Sen on saatettava päätökseen maa-alueiden rekisteröintiprosessi.
- Sen on huolehdittava siitä, että omaisuudenluovutuksissa noudatetaan lakia ja että kaikki prosessiin osallistuvat tahot (notaarit, maa- ja kiinteistörekisteri jne.) toimivat moitteettomasti.
- Sen on valvottava, että painettuja ja sähköisiä viestimiä koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan EU:n vaatimukset huomioon ottaen.
- Sen on jaettava televisiotaajuudet oikeudenmukaisella ja syrjimättömällä tavalla kansallista suunnitelmaa noudattaen ja varmistettava, että televisiolähetystoiminnan harjoittajat noudattavat vaatimuksia täysimääräisesti. Lisäksi on parannettava julkisen palvelun yleisradioyhtiön puolueettomuutta.
- Sen on kannustettava valtiosta riippumattomia järjestöjä ja muita kansalaisjärjestöjä osallistumaan aktiivisesti valtiotason päätöksentekoprosessiin. Samoin on jatkuvasti pyrittävä nostamaan journalismin tasoa.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Albanian on edistettävä edelleen alueellista vuoropuhelua, vakautta, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä.
- Sen on yhdenmukaistettava Yhdysvaltojen kanssa henkilöiden luovuttamista kansainväliselle rikostuomioistuimelle koskevista ehdoista tehty sopimus Eurooppa-neuvoston syyskuussa 2002 hyväksymien EU:n pääperiaatteiden kanssa.

Taloudelliset arviointiperusteet

- Albanian on pienennettävä palkkaverokiilaa ja parannettava työmarkkinoiden kannustinjärjestelmiä ja joustavuutta osallistumis- ja työllisyysasteen nostamiseksi. Samalla on varmistettava verotulojen saanti laajentamalla veropohjaa ja huolehtimalla verosäännösten noudattamisesta; asiassa on edettävä suunnitellusti ja varovaisesti, jotta voidaan taata julkisen talouden kestävyys.
- Sen on parannettava koulutusjärjestelmäänsä, jotta sellaisen osaamisen tarjontaa voitaisiin lisätä, jolle on tällä hetkellä kysyntää, ja jotta työllisyyttä ja pitkän aikavälin talouskasvua voitaisiin edistää.
- Sen on saatettava maan infrastruktuuri ajan tasalle varsinkin energian ja liikenteen aloilla koko talouden kilpailukykyä parantamiseksi.
- Sen on vauhditettava valtionyritysten yksityistämistä yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän lujittamiseksi ja julkisen talouden tehtävistä valtionyrityksille aiheutuvien tappioiden vähentämiseksi.
- Sen on parannettava liiketoimintaympäristöä, jotta suorat ulkomaiset sijoitukset uusiin kohteisiin lisääntyisivät.

- Sen on luotava toimivat menettelyt sellaisten tapausten havaitsemiseksi, käsittelemiseksi ja niiden edellyttämien jatkotoimien toteuttamiseksi, joissa kansallisten tai kansainvälisten varojen epäillään joutuneen petoksen tai muun sääntöjenvastaisuuden kohteeksi.

Eurooppalaiset normit

Sisämarkkinat

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- Albanian on huolehdittava tätä alaa koskevien, vakautus- ja assosiaatiosopimuksessa ja väliaikaisessa sopimuksessa määrättyjen vaatimusten noudattamisen edellyttämistä hallinnollisista valmiuksista.
- Sen on edettävä eurooppalaisten standardien käyttöönotossa ja vauhditettava toimia, jotka tähtäävät siihen, että siitä voisi tulla eurooppalaisten standardointijärjestöjen täysivaltainen jäsen.
- Sen on saatettava uuden yleisen lähestymistavan ja vanhan lähestymistavan direktiivit osaksi maan lainsäädäntöä.
- Sen on perustettava täysin toimiva markkinavalvontajärjestelmä.
- Sen on huolehdittava standardointi-, akkreditointi-, sertifiointi-, metrologia- ja kalibrointielinten toiminnan parantamisesta EY:n parhaat toimintatavat huomioon ottaen.
- Sen on huolehdittava siitä, että siitä tulee eurooppalaisten akkreditointielinten yhteistyöjärjestön jäsen.

Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus sekä sijoittautumisoikeus

- Albanian on hyväksyttävä ulkomaalaisten työllistymistä koskeva lainsäädäntö ja ryhdyttävä toimiin sosiaaliturvapalvelujen koordinoimiseksi.
- Sen on pantava sijoittautumisoikeutta koskeva lainsäädäntö täytäntöön oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti.

Pääomien vapaa liikkuvuus

- Albanian on edistyttävä vakaus- ja assosiaatiosopimuksen yhteydessä antamiensa, pääomien liikkuvuuden täyttää vapauttamista koskevien sitoumusten täyttämässä ja varmistettava muun muassa se, että EU:n ja Albanian kansalaiset saavat saman kohtelun portfoliosijoitusten sekä kestoltaan vuotta lyhyempien rahoitusluottojen suhteen.

Tulli ja verotus

- Albanian on jatkettava tulli- ja verolainsäädännön lähentämistä yhteisön säännösten kanssa ja lisättävä hallinnollisia valmiuksia, joita tarvitaan tulli- ja verolainsäädännön täytäntöönpanoon sekä lahjonnan, rajat ylittävän rikollisuuden ja veronkierron torjuntaan.
- Sen on lisättävä avoimuutta ja tiedonvaihtoa EU:n jäsenvaltioiden kanssa, jotta veronkierron estämiseen tähtäävien toimenpiteiden toteuttamista voidaan helpottaa.

Kilpailu

- Albanian on jatkettava lainvalvonnan parantamista kilpailualalla ja valtiontukien valvonnassa.
- Sen on vietävä päätökseen valtiontukiohjelmiansa saattaminen vastaamaan EU:n kilpailusääntöjä, kuten väliaikaisessa sopimuksessa edellytetään.

Julkiset hankinnat

- Albanian on varmistettava, että sen lainsäädäntökehys on yhteisön säännösten mukainen.
- Sen on saatava valmiiksi täysin toimivat julkisten hankintojen rakenteet, joilla varmistetaan julkisia hankintoja koskevien menettelyjen käyttö lakia sekä vakaus- ja assosiaatiosopimuksen vaatimuksia noudattaen.

Teollis- ja tekijänoikeudet

- Albanian on pantava täysimääräisesti täytäntöön teollis- ja tekijänoikeuksia, kaupallisia oikeuksia ja tekijänoikeuksia koskevat kansainväliset yleissopimukset, jotka se on ratifioinut.
- Sen on pantava teollis- ja tekijänoikeuslainsäädäntö täytäntöön moitteettomasti ja tehostettava tavaroiden laittoman valmistuksen ja väärentämisen torjuntaa.
- Sen on taattava riittävät hallinnolliset valmiudet vakaus- ja assosiaatiosopimuksessa vahvistettujen teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien vaatimusten täyttämiseksi.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Albanian on helpotettava naisten pääsyä työmarkkinoille ja heidän osallistumistaan päätöksentekoprosessiin.
- Sen on sisällytettävä työllisyys- ja ammattikoulutusstrategiat sosiaali-, koulutus-, yritys- ja aluepolitiikkaan. Lisäksi on käynnistettävä terveysalan kansainvälisten sitoumusten, erityisesti kansainvälisen terveysäännösten, täytäntöönpano.
- Sen on edistyttävä verensiirtoja ja veren ainesosien siirtoja koskevien laatumormien lähentämisessä EU:n lainsäädännön kanssa.
- Sen on aloitettava terveydenhuoltojärjestelmää koskevan, vuodet 2007–2013 kattavan kansallisen strategian täytäntöönpano.

Koulutus ja tutkimus

- Albanian on jatkettava työtä koulutuksen laadun parantamiseksi sekä nykyaikaisen ammattikoulutusjärjestelmän luomiseksi. Lisäksi on edistettävä alueellista yhteistyötä korkeakoulutuksen alalla.

Alakohtaiset politiikat*Teollisuus ja pk-yritykset*

- Albanian on pantava parannettu kauppalainsäädäntö täytäntöön.
- Sen on huolehdittava siitä, että harmaan talouden torjuntastrategia pysyy ajan tasalla.
- Sen on kehitettävä erityisiä yritystukirakenteita (esim. yrityshautomoita ja -keskitymiä) ja selvítettävä yritys-/teknologiakeskuksen perustamismahdollisuutta.
- Sen on laadittava yhtenäinen tutkimuspolitiikka ja harjoitettava sitä sekä kehitettävä toimia, joilla edistetään pienten yritysten innovointia ja kilpailukykyä.
- Sen on otettava käyttöön EU:n vaatimusten mukaiset tilinpäätösraportointia koskevat standardit ja varmistettava niiden tosiasiallinen noudattaminen.
- Sen on jatkettava pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpanoa.

Maatalous ja kalastus

- Albanian on laadittava maankäyttöä, maamarkkinoita, maaseudun kehittämistä, maatilojen toiminnan monipuolistamista ja maatalouden kilpailukykyyn parantamista koskevat strategiat.
- Sen on parannettava merkittävästi elintarvikkeiden turvallisuutta sekä kasvinsuojelua ja eläinlääkintää EU:n normien mukaisesti.
- Sen on arvioitava sitä, miten hyvin maatalouselintarvikealan laitokset täyttävät EU:n vaatimukset, laadittava ohjelma kyseisten laitosten tason nostamiseksi ja aloitettava ohjelman toteutus.
- Sen on käynnistettävä toiminta, jolla varmistetaan kotimaisen kasvintuotannon tehokas valvonta erityisesti silloin kun kyseessä ovat EU:n erityisvaatimusten alaiset tuotteet, ja kehitettävä kasvinsuojelualalla tarvittavia analysointivalmiuksia.
- Sen on ryhdyttävä toimiin sen varmistamiseksi, että maan kalastuspolitiikka lähentyy EU:n vaatimusten kanssa ennen kaikkea kalavarojen hoidon, tarkastuksen ja valvonnan sekä markkina- ja rakennepolitiikkojen osalta.

Ympäristö

- Albanian on laadittava täydellinen luettelo ympäristönsuojelutoimia kipeimmin kaipaavista kohteista ja jatkettava toimia tilanteen korjaamiseksi jo identifioiduissa kohteissa.
- Sen on vähennettävä Balshin öljynjalostamon tuottamia saasteita, kuten päästöjä Gjanica-jokeen, ja ryhdyttävä toimiin vesistöjen pilaantumisen ehkäisemiseksi yleisellä tasolla.
- Sen on tehostettava ympäristön tilan seuranta ja langetettava saastuttajille riittävän varoittavat seuraamukset.
- Sen on jatkettava alueellisten ja kansainvälisten ympäristösitoumusten täytäntöönpanoa.

Liikennepolitiikka

- Albanian on jatkettava liikenteen kansallisen kokonaissuunnitelman täytäntöönpanoa.
- Sen on saatettava päätökseen tarvittavat institutionaaliset uudistukset liikenneinfrastruktuurin hoidon, investointien priorisoinnin, linjausten tekemisen ja yksityissektorin osallistumisen tehostamiseksi.
- Sen on edistyttävä huomattavasti Durresin ja Vloran satamien kunnostamistöissä ja yhdistettävä niiden satamatoimintoja.
- Sen on parannettava tieturvallisuutta (muun muassa ottamalla käyttöön ajopiirturit) ja ryhdyttävä lisätoimiin lainsäädäntönsä lähentämiseksi yhteisön säännösten kanssa markkinoille pääsyn (ammattinharjoitus) ja sosiaalikeskusteluja koskevien vaatimusten osalta.
- Sen on jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeistä alueellista liikenneverkkoa koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa ja lisättävä yhteistyötä Kaakkois-Euroopan liikenneobservatorion kanssa.
- Sen on luotava rautatieliikenteelle kilpailuedellytykset muun muassa perustamalla alan sääntelystä ja turvallisuudesta vastaavat elimet.
- Sen on pantava täytäntöön Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamisesta tehdyn sopimuksen toisen siirtymävaiheen yhteydessä tehdyt sitoumukset.
- Sen on merkittävästi parannettava meriliikenteen turvallisuutta, johon kuuluvat valmius satamavaltioiden harjoittamaan tarkastustoimintaan ja alusrekisterin ylläpito Pariisin yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti.

Energia

- Albanian on jatkettava sähkö- ja kaasualan toimintasuunnitelmien moitteetonta täytäntöönpanoa ja edettävä kansallisen energiasstrategian täytäntöönpanossa.
- Sen on varmistettava sähköntuotannossa, -siirrossa ja -jakelussa käytettävän infrastruktuurin parantamiseen tähtäävien hankkeiden oikea-aikainen täytäntöönpano.
- Sen on jatkettava alueellisten ja kansainvälisten energiasitoumusten täytäntöönpanoa kilpailukykyisten alueellisten energiamarkkinoiden perustamiseksi.
- Sen on tehostettava energiatehokkuudesta annetun lain täytäntöönpanoa.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- Albanian on saatettava EU:n sähköisen viestinnän lainsäädäntökehys osaksi Albanian lainsäädäntöä ja pantava se täytäntöön.
- Sen on jatkettava lainsäädäntönsä yhdenmukaistamista rajat ylittävistä televisiolähetyksistä tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja "televisio ilman rajoja" -direktiivin kanssa.

Varainhoidon valvonta

- Albanian on kehitettävä johdon hajautettua vastuuvollisuutta ja toiminnallisesti itsenäistä sisäistä tarkastusta koskevia periaatteita ja pantava ne täytäntöön kansainvälisiä normeja ja EU:n parhaita toimintatapoja noudattaen.
- Sen on kehitettävä menettelyjä ja hallinnollisia valmiuksia varmistaakseen EU:n taloudellisten etujen tehokkaan suojelun.

- Sen on huolehdittava siitä, että ulkoista tarkastusta koskeva laki vastaa ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön suuntaviivoja.
- Sen on tehostettava ulkoista ja sisäistä tarkastusta sekä varainhoidon valvontaa.

Tilastot

- Albanian on parannettava maatalous- ja makrotaloustilastoja, kehitettävä sosiaalialan tilastoja muun muassa koulutuksen ja terveydenhoidon osalta sekä edettävä kaikkien eurooppalaisten luokittelujen, myös tilastoalueiden luokittelun, käyttöönnotossa.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset

- Albanian on varmistettava, että kaikki sen myöntämät matkustusasiakirjat täyttävät kaikilta osin kansainväliset vaatimukset.
- Sen on pantava täytäntöön kaikki rajaturvallisuuden osalta antamansa kansainväliset sitoumukset.
- Sen on valvottava turvapaikkalainsäädännön noudattamista ja otettava käyttöön täysimittainen, kansainväliset vaatimukset täyttävä turvapaikkajärjestelmä, joka kattaa myös turvapaikanhakijoiden vastaanoton.
- Sen on pantava täytäntöön kansallinen muuttoliikestrategia ja turvapaikka-asioita koskeva kansallinen toimintasuunnitelma.
- Sen on varmistettava, että se pystyy täyttämään vakautus- ja assosiaatiosopimuksen vaatimukset Albaniassa työskentelevien ja/tai oleskelevien EU-kansalaisten osalta.
- Sen on asteittain tehtävä, ratifioitava ja pantava täytäntöön kaikki keskeiset kansainväliset muuttoliikettä koskevat yleissopimukset.

Rahanpesu

- Albanian on tehostettava talousrikosten torjuntaa rahanpesu ja rahan väärentäminen mukaan luettuina.
- Sen on saavutettava konkreettisia tuloksia rahanpesun torjunnassa sekä rahoitusallalla että sen ulkopuolella.

Huumausaineet

- Albanian on saavutettava huomattavasti parempia tuloksia huumausaineiden, erityisesti synteettisten huumausaineiden, heroisiin ja kokaiiniin, laittoman kaupan torjumisessa.

Poliisitoimi

- Albanian on saatettava maan poliisitoimi vastaamaan eurooppalaisia vaatimuksia erityisesti koulutuksen ja asianmukaisen välineistön avulla.
- Sen on saavutettava huomattavia tuloksia rikollisuuden torjumisessa sekä lahjonnan ja muun rikollisen toiminnan vähentämisessä poliisivoimissa.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunta

- Albanian on lisättävä kansainvälistä yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi.
- Sen on saavutettava huomattavia tuloksia nostettujen syyteiden prosentti- ja lukumäärän sekä niiden laadun osalta, kun kyse on järjestäytyneestä rikollisuudesta, laittomasta kaupasta sekä rikoksen tuottaman hyödyn takavarikoimisesta.
- Sen on saatettava terrorismin torjumista koskevat kansainväliset yleissopimukset ja pöytäkirjat, joiden sopimuspuoli se on, osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pantava ne täytäntöön.

Henkilötietojen suoja

- Albanian on huolehdittava kansallisen henkilötietosuojalainsäädännön tehokkaasta seurannasta ja soveltamisesta.

4. OHJELMASUUNNITTELU

Vakautus- ja assosiaatioprosessiin kuuluvaa yhteisön tukea myönnetään Länsi-Balkanin maille olemassa olevista rahoitusvälineistä, erityisesti asetuksen (EY) N:o 1085/2006 (IPA) nojalla, ja ennen vuotta 2007 hyväksytyjen ohjelmien osalta neuvoston asetuksen (EY) N:o 2666/2000 (CARDS-asetus) ⁽¹⁾ nojalla. Rahoitussopimukset ovat käytännön ohjelmien toteuttamisen oikeusperusta. Sen vuoksi tällä päätöksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Albania voi myös saada rahoitusta useita maita koskevista ja horisontaalisista ohjelmista.

5. EHDOLLISUUS

Länsi-Balkanin maille tarkoitetun tuen myöntäminen on sidoksissa siihen, miten asianomainen maa edistyy Kööpenhaminassa vahvistettujen arviointiperusteiden täyttämässä ja tämän Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa. Jollei näitä ehtoja noudateta, neuvosto voi toteuttaa aiheellisia toimenpiteitä asetuksen (EY) N:o 1085/2006 21 artiklan nojalla tai ennen vuotta 2007 hyväksytyjen ohjelmien osalta asetuksen (EY) N:o 2666/2000 5 artiklan nojalla. Tukeen sovelletaan myös 29 päivänä huhtikuuta 1997 annetuissa neuvoston päätelmissä määriteltyjä ehtoja, erityisesti siltä osin kuin on kyse tuensaajien sitoutumisesta demokraattisten, taloudellisten ja institutionaalisten uudistusten toteuttamiseen. Yksittäisiin vuosiohjelmiin sisällytetään lisäksi erityisehtoja. Rahoituspäätösten tekemisen jälkeen Albanian kanssa allekirjoitetaan rahoitussopimus.

6. SEURANTA

Eurooppa-kumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti komission vuosittain antamien määräaikaikaiskertomusten perusteella.

⁽¹⁾ EYVL L 306, 7.12.2000, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettu asetuksella (EY) N:o 2112/2005 (EUVL L 344, 27.12.2005, s. 23).

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

tehty 18 päivänä helmikuuta 2008,

Bosnia ja Hertsegovinan Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/55/EY kumoamisesta

(2008/211/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

- (4) Laajentumisstrategiaa ja vuosien 2006 ja 2007 tärkeimpiä haasteita koskevassa komission asiakirjassa todetaan, että kumppanuudet on tarkoitus saattaa ajan tasalle vuoden 2007 lopussa.

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

- (5) Neuvosto antoi 17 päivänä heinäkuuta 2006 asetuksen (EY) N:o 1085/2006 liittymistä valmistelevasta tukivälineestä ⁽³⁾, jolla uudistetaan liittymään valmistautuville maille myönnettävää rahoitustukea säätelevä kehys.

ottaa huomioon Eurooppa-kumppanuuksien solmimisesta osana vakautus- ja assosiaatioprosessia 22 päivänä maaliskuuta 2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 533/2004 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 2 artiklan,

- (6) Tämän vuoksi olisi aiheellista hyväksyä tarkistettu Eurooppa-kumppanuus, jolla nykyinen kumppanuus saataan ajan tasalle uusien ensisijaisten tavoitteiden määrittelymiseksi jatkotoimia varten Bosnia ja Hertsegovinan valmisteluja Euroopan unioniin lähentymisessä käsittelevän vuoden 2007 määräaikaiskertomuksen päätelmien perusteella.

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Thessalonikissa 19 ja 20 päivänä kesäkuuta 2003 kokoonnutunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Eurooppa-kumppanuuksien käyttöönoton keinona lähentää Länsi-Balkanin maita Eurooppaan.

- (7) Jotta Bosnia ja Hertsegovina voisi valmistautua yhdentymään tiiviimmin Euroopan unioniin, maan toimivaltaisten viranomaisten olisi laadittava suunnitelma, joka sisältää aikataulun ja täsmälliset toimenpiteet Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- (2) Asetuksessa (EY) N:o 533/2004 säädetään, että neuvosto päättää kumppanuuksiin sisällytettävistä periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä niihin myöhemmin mahdollisesti tehtävistä mukautuksista. Asetuksessa todetaan myös, että Eurooppa-kumppanuuksien seuranta varmistetaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti vuosittain laadittavien määräaikaiskertomusten avulla.

- (8) Päätös 2006/55/EY olisi sen vuoksi kumottava,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

- (3) Neuvosto hyväksyi 30 päivänä tammikuuta 2006 Bosnia ja Hertsegovinan toisen Eurooppa-kumppanuuden ⁽²⁾.

1 artikla

⁽¹⁾ EUVL L 86, 24.3.2004, s. 1, asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 269/2006 (EUVL L 47, 17.2.2006, s. 7).

⁽²⁾ Neuvoston päätös 2006/55/EY, tehty 30 päivänä tammikuuta 2006, Bosnia ja Hertsegovinan Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2004/515/EY kumoamisesta (EUVL L 35, 7.2.2006, s. 19).

Bosnia ja Hertsegovinan Eurooppa-kumppanuuden periaatteet, ensisijaiset tavoitteet ja ehdot asetetaan tämän päätöksen liitteessä.

⁽³⁾ EUVL L 210, 31.7.2006, s. 82.

2 artikla

Eurooppa-kumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti komission vuosittain antamien määräaikaiskertomusten perusteella.

3 artikla

Kumotaan päätös 2006/55/EY.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 18 päivänä helmikuuta 2008.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

D.RUPEL

LIITE

BOSNIA JA HERTSEGOVINAN VUODEN 2007 EUROOPPA-KUMPPANUUS

1. JOHDANTO

Eurooppa-neuvosto on vahvistanut Eurooppa-kumppanuudet keinoksi, jolla Länsi-Balkanin maita lähennetään Eurooppaan. Nyt ehdotetulla tarkistetulla kumppanuudella saatetaan järjestyksessä toinen kumppanuus ajan tasalle komission Bosnia ja Hertsegovinasta laatiman, vuoden 2007 määräaikaiskertomuksen päätelmien perusteella. Siinä esitetään uusia ensisijaisia tavoitteita ja toistetaan vielä toteutumattomat ensisijaiset tavoitteet. Uudet ensisijaiset tavoitteet mukautetaan vastaamaan maan erityistarpeita ja valmiusastetta, ja niitä ajantasaistetaan tarvittaessa. Bosnia ja Hertsegovinan odotetaan laativan suunnitelman, johon sisältyvät aikataulu ja erityiset toimenpiteet, joilla se aikoo saavuttaa Eurooppa-kumppanuuden ensisijaiset tavoitteet. Kumppanuuteen sisältyy myös maalle myönnettävää rahoitustukea koskevaa ohjeistusta.

2. PERIAATTEET

Vakautus- ja assosiaatioprosessi tarjoaa jatkossakin koko liittymisprosessin ajan kehyksen Länsi-Balkanin maiden yhdentymiselle EU:hun. Tärkeimmät Bosnia ja Hertsegovinalle yksilöidyt ensisijaiset tavoitteet koskevat sen kykyä täyttää Kööpenhaminassa vuonna 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet sekä vakautus- ja assosiaatioprosessissa vahvistetut ehdot, erityisesti ne ehdot, jotka on määritelty 29 päivänä huhtikuuta 1997 ja 21 ja 22 päivänä kesäkuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä, 24 päivänä marraskuuta 2000 annetussa Zagreb in huippukokouksen loppujulistuksessa ja Thessalonikin toimintasuunnitelmassa.

3. ENSISIJAISET TAVOITTEET

Eurooppa-kumppanuuden ensisijaiset tavoitteet on valittu siten, että Bosnia ja Hertsegovinalla on lähivuosina realistiset mahdollisuudet joko saavuttaa ne tai edistyä huomattavasti niiden saavuttamisessa. Tavoitteet jaetaan lyhyen aikavälin ensisijaisiin tavoitteisiin, jotka odotetaan saavutettavan vuoden tai kahden kuluessa, ja keskipitkän aikavälin ensisijaisiin tavoitteisiin, jotka odotetaan saavutettavan kolmen tai neljän vuoden kuluessa. Ensisijaisissa tavoitteissa on kyse sekä lainsäädännöstä että sen täytäntöönpanosta.

Ensisijaisia tavoitteita määriteltäessä on otettava huomioon, että Bosnia ja Hertsegovinalla on muitakin keskeneräisiä tehtäviä, joista saattaa tulla jatkossa solmittavien kumppanuuksien ensisijaisia tavoitteita riippuen muun muassa siitä, miten Bosnia ja Hertsegovina edistyy jatkossa.

Lyhyen aikavälin ensisijaisista tavoitteista tärkeimmät on koottu luettelon alkuun. Ne eivät ole kuitenkaan tärkeysjärjestyksessä.

3.1 LYHYEN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Tärkeimmät ensisijaiset tavoitteet

- Bosnia ja Hertsegovinan on annettava ja täytäntöön pantava poliisivoimien uudistamista koskevaa lainsäädäntöä valtion ja entiteettien tasolla kolmen EU:n periaatteen mukaisesti.
- Sen on toimittava täydessä yhteistyössä entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen sotarikostuomioistuimen (ICTY) kanssa ja osallistuttava aktiivisesti kaikkien ICTY:n syytteesen asettamien henkilöiden pidättämiseen.
- Sen on annettava liittovaltion tasolla tarvittava yleisradiotoimintaa koskeva lainsäädäntö ja uudistettava yleisradiotoiminta. Sen on pantava täytäntöön julkista yleisradiojärjestelmää koskeva lainsäädäntö.
- Sen on pantava täytäntöön vuonna 2006 laadittu suunnitelma julkishallinnon uudistamiseksi ja varmistettava, että kaikilla valtion tason ministeriöillä ja laitoksilla on riittävä rahoitus, ne ovat toimintakykyisiä ja niillä on asianmukaiset toimitilat ja riittävä henkilöstö.
- Sen on valmistauduttava vakautus- ja assosiaatiosopimuksen ja väliaikaisen sopimuksen sisältämien sitoumusten täytäntöönpanoon vahvistamalla hallinnollisia valmiuksia.
- Sen on edistettävä alueen eri maiden kansalaisten välistä sovintoa ja lisättävä pyrkimyksiä löytää lopullinen ratkaisu avoimiin kahdenvälisiin kysymyksiin, erityisesti rajakysymyksiin.
- Sen on edistettävä huomattavasti tavaroiden, pääomien, palveluiden ja henkilöiden vapaata liikkuvuutta tukevan yhtenäisen talousalueen luomisessa maahan.

- Sen on työmarkkinoille osallistumisen ja työllisyysasteen nostamiseksi pienennettävä työmarkkinoiden toimintaa vääristävää rakenteellista jäykkyyttä, etenkin työn verotuksen, sosiaalisten tulonsiirtojen ja palkkojen määrittymekanismien osalta.
- Sen on toteutettava toimenpiteitä toimivampien ja kestävämpien institutionaalisten rakenteiden saavuttamiseksi ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen lisäämiseksi muun muassa hyväksymällä ja tekemällä tarvittaessa muutoksia perustuslakiin.

Poliittiset arviointiperusteet

Demokratia ja oikeusvaltioperiaate

Perustuslaki/Hallintotapa

- Bosnia ja Hertsegovinan on toteutettava lisätoimenpiteitä, jotta maan parlamentilla olisi riittävät tekniset resurssit ja henkilöstö.
- Sen on varmistettava jäsenelty ja vakiintunut valtion ja entiteettien välinen koordinointi luomalla toimivat mekanismit poliittista, lainsäädännöllistä ja teknistä koordinoitua varten.
- Sen on varmistettava ylimpien tarkastuselinten antamien raporttien asianmukainen seuranta ja toteutettava toimenpiteitä sääntöjenvastaisuuksiin syyllistyneitä kohtaan.

Parlamentti/Vaalit

- Bosnia ja Hertsegovinan on muutettava maan presidentin ja parlamenttiedustajien vaalia koskevaa lainsäädäntöä Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan neuvostoon liittymisen jälkeisten sitoumusten täydellisen noudattamisen varmistamiseksi.

Julkishallinto

- Bosnia ja Hertsegovinan on osoitettava julkishallinnon koordinoitumistolle tarvittava henkilöstö ja materiaaliresurssit, jotta se voi suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti.
- Sen on parannettava entisestään palvelukseenottomenettelyjä puolueettomien ja ansioihin perustuvien arviointiperusteiden mukaisesti, jotka varmistavat avoimuuden ja riittävän pätevien virkamiesten nopean nimittämisen.
- Sen on yhdenmukaistettava virkamieslainsäädäntöä, jotta voidaan luoda vastuullinen ja tehokas virkamieskunta, jonka urakehitykseen sovelletaan ammatillisia kriteerejä.
- Sen on saatettava päätökseen valtion ja entiteettien oikeusasiamiesten yhdistyminen ja varmistettava, että valtion tason virastolla on tarvittavat resurssit tehtävänsä suorittamiseksi asianmukaisesti.

Oikeuslaitos

- Bosnia ja Hertsegovinan on vahvistettava oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja vastuuvollisuutta sekä parannettava sen tehokkuutta muun muassa pienentämällä käsittelyä odottavien asioiden määrää.
- Sen on hyväksyttävä oikeusalan kehittämistä koskeva strategia ja aloitettava sen täytäntöönpano.
- Sen on varmistettava tuomareiden riittävä koulutus erityisesti ihmisoikeuslainsäädännön ja vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoon liittyvien kysymysten osalta.

Lahjonnan torjunta

- Bosnia ja Hertsegovinan on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön yksityiskohtainen lahjonnan vastainen toimintasuunnitelma, joka perustuu lahjonnan vastaiseen kansalliseen strategiaan.
- Sen on pantava täytäntöön lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) suositukset ja täytettävä kansainvälisistä lahjonnan vastaisista sopimuksista johtuvat velvollisuudet.
- Sen on ryhdyttävä voimakkaasti syytetoimiin lahjontatapauksissa ja omaksuttava nollatoleranssipolitiikka lahjonnan osalta.
- Sen on varmistettava eturistiriitoja koskevan lain asianmukainen täytäntöönpano.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Bosnia ja Hertsegovinan on poistettava kuolemanrangaistusta koskevat säännökset Bosnian serbitasavallan perustuslaista.
- Sen on parannettava ratifioimiensa kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa, mukaan luettuna raportointia koskevat vaatimukset.
- Sen on tehostettava oikeussuojakeinojen saatavuutta.
- Sen on tehostettava naisten ja lasten oikeuksien suojelua.
- Sen on sovittava laajasta rangaistuslaitosjärjestelmän uudistamisesta ja varmistettava valtiollisen vankilan rakentaminen.
- Sen on parannettava edelleen vähemmistöjä koskevaa lainsäädäntökehystä, jotta se täyttää täysin kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen vaatimukset, ja huolehdittava kyseisen yleissopimuksen täytäntöönpanosta kaikkialla maan alueella.
- Sen on varmistettava, että maan kansallisten vähemmistöjen neuvosto ja vastaavat elimet entiteettien tasolla pystyvät toimimaan asianmukaisesti.
- Sen on laadittava kaikki kansallisen romanistrategian alakohtaiset toimintasuunnitelmat ja pantava ne täytäntöön osana laajaa köyhyyden vähentämistä ja sosiaalista osallisuutta koskevaa strategiaa.
- Sen on jatkettava laitoshoidosta luopumista tarjoamalla huollettaville avoterveydenhuoltopalveluja ja tukea muun muassa mielenterveyden alalla.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Bosnia ja Hertsegovinan on osaltaan vahvistettava alueellista yhteistyötä, sovinnontekoa ja hyviä naapurisuhteita muun muassa edistämällä siirtymistä vakaussopimuksesta alueellisempaan yhteistyökehykseen ja Keski-Euroopan vapaakauppasopimuksen (CEFTA) tehokasta täytäntöönpanoa.
- Sen on lisättävä yhteistyötä naapurimaiden kanssa, erityisesti rajat ylittävää yhteistyötä, järjestäytyneen rikollisuuden, laittoman kaupan ja salakuljetuksen torjuntaa, oikeudellista yhteistyötä sekä rajaturvallisuutta koskevissa kysymyksissä.
- Sen on osaltaan pyrittävä löytämään ratkaisu jäljellä oleviin rajakysymyksiin naapurimaiden kanssa.
- Sen on varmistettava, että pakolaisten paluurahastoa rahoitetaan asianmukaisesti ja että se on täysin toimintakykyinen; sen on osallistuttava Sarajevon julistuksen täytäntöönpanoon kokonaisuudessaan; sen on saatettava loppuun pakolaisten paluuprosessi ja edistytävä huomattavasti heidän kotouttamisessaan yhteiskuntaan taloudellisesti ja sosiaalisesti.

Taloudelliset arviointiperusteet

- Bosnia ja Hertsegovinan on vahvistettava makrotaloudellista vakautta varmistamalla vakaa finanssipolitiikan viritys ja käyttämällä toiminnan vakauden valvontaa koskevia poliittisia välineitä rahoitusjärjestelmän vakauden säilyttämiseksi ottaen huomioon rahoituksen välityksen nopea kehittyminen.
- Sen on nopeutettava yksityistämisen prosessia tavoitteena siirtää 5–10 prosenttia julkisessa omistuksessa olevasta pääomasta yksityiselle sektorille; liittovaltion osalta tavoitteena on 10 prosenttia.
- Sen on kehitettävä julkisen talouden seurantamekanismeja, jotka perustuvat julkisen talouden kurinalaisuutta entiteeteissä sekä entiteettien ja valtion instituutioiden välillä edistäviin finanssipoliittisiin sääntöihin ja instituutioiden väliseen yhteistyöhön; sen on varmistettava asianmukainen ympäristö instituutioiden väliselle yhteistyölle moitteettomasti toimivan kansallisen finanssipoliittisen neuvoston puiteissa.
- Sen on saatettava loppuun kansallisten vaatimusten sovittelu niiden takaisinmaksuun budjetissa käytettävissä olevien varojen rajoissa ja aloitettava julkisen velan kestävä supistaminen.
- Sen on parannettava yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää ja saavutettava huomattavaa edistystä tappioita tuottavien julkisten yhtiöiden rakenneuudistuksessa ja purkamisessa.

- Sen on varmistettava, että kauppautuomioistuimet toimivat asianmukaisesti, ja erityisesti parannettava niiden valmiuksia käsitellä yritysten konkurssi- ja selvitystilamenettelyt tehokkaammin.
- Sen on vahvistettava paikallisten ja ulkomaisten talouden toimijoiden oikeusvarmuutta ja parannettava liiketoimintaympäristöä.

Eurooppalaiset normit

Sisämarkkinat

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- Bosnia ja Hertsegovinan on parannettava tuotteiden standardointia, metrologiaa, akkreditointia ja varmentamista koskevaa lainsäädäntökehystä sen saattamiseksi EU:n normien ja parhaiden käytänteiden mukaiseksi ja pantava se täytäntöön, jatkettava teknisten määräysten lähentämistä EU:n säännösten kanssa, lisättävä laadunvarmistuksen infrastruktuuriin ja siitä vastaavien elinten valmiuksia ja luotava oikeusperusta vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyille.
- Sen on varmistettava jatkuva edistyminen eurooppalaisten normien omaksumisessa.
- Sen on otettava käyttöön uusia teknisiä määräyksiä koskeva sisäinen kuulemis- ja ilmoitusmenettely, jota on sovellettava ennen kauppaa vaikuttavien toimenpiteiden hyväksymistä.
- Sen on varmistettava, että markkinavalvontavirasto on täysin toimintakykyinen, ja jatkettava pyrkimyksiä sellaisen markkinoiden valvontarakenteen perustamiseksi, joka vastaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan yhteisön säännösten vaatimuksiin.
- Sen on annettava valtiollinen laki lääkkeistä ja lääkinnällisistä laitteista ja perustettava valtion lääkeainevirasto.

Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus sekä sijoittautumisoikeus

- Bosnia ja Hertsegovinan on siirrettävä pankkivalvonta (yhdessä muiden siihen liittyvien tarkastustoimien kanssa) valtion tasolle ja varmistettava tämän valvontaviranomaisen tehokas toiminta tehokasta pankkivalvontaa koskevien Baselin komitean ydinperiaatteiden mukaisesti.
- Sen on annettava valtiollinen laki obligaatioista.
- Sen on varmistettava, että maan vakuutuslaitos toimii moitteettomasti ja takaa yhtenäiset vakuutusalan sisämarkkinat.
- Sen on laadittava johdonmukainen lainsäädäntö- ja sääntelykehys pääomamarkkinoille, jotta voidaan taata yhtenäinen talousalue, ja luotava riittävät institutionaaliset puitteet.

Pääomien vapaa liikkuvuus

- Bosnia ja Hertsegovinan on edettävä pääomavientä koskevien rajoitusten poistamisessa.

Tulli ja verotus

- Bosnia ja Hertsegovinan on jatkettava tulli- ja veroalan lainsäädännön ja menettelyjen lähentämistä yhteisön säännösten kanssa ja varmistettava, että maan tullitariffi päivitetään oikea-aikaisesti viimeisimmän yhdistetyn nimikkeistön perusteella.
- Sen on varmistettava, että vapaa-alueiden oikeudellinen kehys vastaa EU:n normeja ja takaa vapaa-alueiden riittävän valvonnan.
- Sen on varmistettava alkuperäsääntöjen asianmukainen täytäntöönpano, diagonaalinen kumulaatio mukaan luettuna.
- Sen on pantava täytäntöön tullausarvon määrittämistä koskevat säännöt kansainvälisten vaatimusten ja käytäntöjen mukaisesti.
- Sen on poistettava vaikutukseltaan tullimaksua vastaavat verot (tulli-ilmoitusten käsittelystä perittävät tullimaksut).
- Sen on lisättävä entisestään hallinnollista kapasiteettia tulli- ja verolainsäädännön täytäntöön panemiseksi sekä lahjonnan, rajat ylittävän rikollisuuden ja veronkierron torjumiseksi.

- Sen on sovittava pysyvästi sovellettavasta kaavasta välillisten verotulojen jakamiseksi valtion, entiteettien ja Brčkon alueen välillä.
- Sen on sitouduttava yritysverotuksen menettelysääntöjen periaatteiden noudattamiseen ja varmistettava, että uudet verotoimenpiteet ovat kyseisten periaatteiden mukaisia.

Kilpailu

- Bosnia ja Hertsegovinan on parannettava olemassa olevaa kilpailulainsäädäntöä vakautus- ja assosiaatiosopimuksen vaatimusten mukaisesti ja vahvistettava kilpailuneuvoston hallinnollisia valmiuksia.
- Sen on nopeutettava valmisteluja valtiontuen alalla, erityisesti antamalla tarvittava lainsäädäntö, perustamalla riippumattomasti toimiva julkinen valtiontuen valvontaviranomainen ja varmistamalla kaiken maassa myönnetyn tuen avoimuus.

Julkiset hankinnat

- Bosnia ja Hertsegovinan on varmistettava julkisia hankintoja koskevan yhtenäisen järjestelmän asianmukainen toiminta ja pantava täytäntöön julkisia hankintoja koskevat säädökset ja menettelyt. Sen on jatkettava hallinnollisten valmiuksien kehittämistä.

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva lainsäädäntö

- Bosnia ja Hertsegovinan on saatettava teollis- ja tekijänoikeusinstituutti täysin toimintakykyiseksi, jotta se voi hoitaa tehtävänsä tehokkaasti, ja pantava täytäntöön voimassa oleva lainsäädäntökehys ja valvottava sen noudattamista.
- Sen on laadittava toimintasuunnitelma, joka koskee tarvittavien valmiuksien luomista teollis- ja tekijänoikeuslainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja sen soveltamisen valvomiseksi, erityisenä painopisteenä tarve tarjota erityiskoulutusta lainvalvontaviranomaisille, tuomareille, syyttäjille ja tullivirkailijoille.
- Sen on parannettava lainvalvontaviranomaisten ja kaikkien asianomaisten osapuolten välistä yhteistyötä lakien noudattamisen valvonnan tehostamiseksi ja aloitettava tiedotuskampanjoiden kehittäminen.

Työllisyys ja sosiaalipolitiikka

- Bosnia ja Hertsegovinan on edettävä sosiaalista osallisuutta ja sosiaaliturvaa koskevien politiikkojen kehittämisessä.
- Sen on kehitettävä työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun mekanismeja.
- Sen on pyrittävä edelleen parantamaan vammaisten asemaa.
- Sen on kehitettävä asianmukaiset hallinnolliset rakenteet ja valmiudet kuluttajan- ja terveydensuojelun alalla.

Koulutus ja tutkimus

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön korkeakoulutusta koskeva valtion tasolla annettu laki, jolla valmistellaan Bolognan prosessin ja korkeakoulututkintojen tunnustamisesta tehdyn Lissabonin yleissopimuksen keskeisten osien täytäntöönpanoa.
- Sen on poistettava koulutusjärjestelmän pirstoutuneisuus ja järjestelmän eri tasojen toimien päällekkäisyys. Sen on vahvistettava politiikan kehittämistä ja strategista suunnittelua koulutuksen laadun parantamiseksi.
- Sen on toteutettava toimenpiteitä kouluissa etnisin perustein tapahtuvan lasten erottelun estämiseksi.
- Sen on allekirjoitettava ja ratifioitava Unescon yleissopimus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä.
- Sen on aloitettava yhdenmukaisen tutkimuspolitiikan suunnittelu.

Maailman kauppajärjestö

- Bosnia ja Hertsegovinan on jatkettava tarvittavia uudistuksia maailman kauppajärjestön (WTO) sääntöjen ja sitoumusten noudattamiseksi ja jatkettava valmisteluja WTO:hon liittymisen mahdollistamiseksi.

Alakohtaiset politiikat*Teollisuus ja pienet ja keski-suuret yritykset*

- Bosnia ja Hertsegovinan on luotava yhdenmukaiset oikeudelliset ja institutionaaliset puitteet pienille ja keski-suurille yrityksille (pk-yritykset), jotta pk-yrityksiä koskeva peruskirja voidaan panna asianmukaisesti täytäntöön.
- Sen on hyväksyttävä ehdotettu maanlaajuinen pk-yrityksiä koskeva strategia ja otettava valtion tasolla käyttöön tarvittavat vähimmäisvalmiudet yhdenmukaisen ja koordinoitujen pk-yrityksiä koskevan politiikan varmistamiseksi koko maassa, mukaan luettuina kansallinen pk-yritysvirasto ja foorumi pk-yritysten kanssa käytävää vuoropuhelua ja niiden kuulemista varten.
- Sen on kehitettävä kattava teollisuuspolitiikka.

Maatalous ja kalastus

- Bosnia ja Hertsegovinan on hyväksyttävä maataloutta, elintarvikkeita ja maaseudun kehittämistä koskeva laki ja varmistettava asianmukaiset oikeudelliset puitteet maatalous-, elintarvike- ja maaseudunkehityspolitiikkojen yhdenmukaista täytäntöönpanoa varten. Sen on kehitettävä laaja valtion tason maatalousstrategia.
- Sen on vahvistettava hallinnollisia valmiuksia valtion tasolla maatalouden, elintarvikkeiden ja maaseudunkehityksen alalla, jotta olisi mahdollista koordinoita tehokkaasti markkina- ja maaseudunkehityspolitiikkojen täytäntöönpano koko maassa. Sen on pyrittävä perustamaan valtiollinen maatalous-, elintarvike- ja maaseudunkehitysministeriö, jolla on riittävät resurssit tehtäviensä toteuttamiseen.
- Sen on varmistettava eurooppalaisten normien mukaisen lainsäädännön antaminen elintarviketurvallisuuden, eläinlääkinnän ja kasvinsuojelun alalla ja aloitettava sen täytäntöönpano.
- Sen on lisättävä laboratorio- ja tarkastuskapasiteettia elintarviketurvallisuuden, eläinlääkinnän ja kasvinsuojelun alalla, perustettava vertailulaboratorioita ja kehitettävä näytteidenottomenettelyjä EU:n vaatimusten mukaisesti.
- Sen on parannettava nautaeläinten tunnistusjärjestelmää ja niiden siirtojen rekisteröintijärjestelmää ja aloitettava sikojen, lampaiden ja vuohien tunnistus ja niiden siirtojen rekisteröinti.

Ympäristö

- Bosnia ja Hertsegovinan on hyväksyttävä valtion tasolla annettava ympäristölaki maanlaajuisten yhtenäistettyjen ympäristönsuojelupuitteiden luomiseksi.
- Sen on jatkettava ympäristövaikutusten arviointia koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa.
- Sen on ratifioitava asiaa koskevat kansainväliset sopimukset, esimerkiksi Århusissa ja Espoossa tehdyt yleissopimukset, ja aloitettava niiden täytäntöönpano.
- Sen on perustettava valtiollinen ympäristövirasto ja varmistettava sen asianmukainen toiminta.
- Sen on vahvistettava edelleen ympäristöalan elinten hallinnollisia valmiuksia, erityisesti valtion tasolla, ja parannettava näiden elinten välistä viestintää ja koordinoitua.

Energia

- Bosnia ja Hertsegovinan on täytettävä energiayhteisön perustamissopimuksesta 1. heinäkuuta 2007 alkaen johtuvat velvoitteet, jotka liittyvät kaasun ja sähkön sisämarkkinoita ja rajat ylittävää sähkökauppaa koskevan yhteisön säännösten täytäntöönpanoon kokonaisuudessaan.
- Sen on laadittava ja hyväksyttävä laaja energiastrategia.

Liikennepolitiikka

- Bosnia ja Hertsegovinan on jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämisestä tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan ja sen Kaakkois-Euroopan rautatieliikennettä koskevan liitteen vaatimusten täytäntöönpanoa. Sen on koordinoitava ja vahvistettava valtion ja entiteettien tasolla liikenneinfrastruktuurin suunnittelua, jotta liikennehankkeet voidaan priorisoida johdonmukaisesti Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon puitteissa.
- Sen on lähennettävä lainsäädäntöään liikennealaa koskevan yhteisön säännösten kanssa (tekniset ja turvallisuusmääräykset, sosiaaliset säännöt ja markkinoille pääsy).

- Sen on pantava valtiollinen rautatielaki kokonaisuudessaan täytäntöön. Sen on laadittava verkkoselostus avoimen pääsyn takaamiseksi rataverkkoon.
- Sen on pantava täytäntöön Euroopan yhteistä ilmailualuetta koskevan sopimuksen ensimmäiseen vaiheeseen liittyvät sitoumukset, mukaan lukien relevantin ilmailulainsäädännön täytäntöönpano.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- Bosnia ja Hertsegovinan on annettava laki tietoyhteiskuntavirastosta ja perustettava kyseinen virasto.
- Sen on pantava täytäntöön televiestintää/sähköistä viestintää koskevat säädökset ja valvottava niiden noudattamista täysin vapautettujen ja kilpailukykyisten markkinoiden luomiseksi. Sen on otettava käyttöön tarvittavat kilpailua edistävät toimet markkinoilla.
- Sen on säilytettävä viestintäalan sääntelyviranomaisen riippumattomuus. Sen on vahvistettava kyseisen viranomaisen hallinnollisia valmiuksia.

Varainhoidon valvonta

- Bosnia ja Hertsegovinan on laadittava ja hyväksyttävä julkisen varainhoidon sisäisen valvonnan strategia.
- Sen on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön julkisen sektorin sisäistä valvontaa ja tarkastusta koskeva lainsäädäntö.

Tilastot

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön tilastojärjestelmässä olevien entiteettien välinen sopimus tilastokeskuksen toiminnan parantamisesta maassa ja lisättävä tilastojen määrää ja parannettava niiden laatua erityisesti valtion tasolla.
- Sen on parannettava maataloustilastojen keräämistä ja käsittelyä EU:n normien ja menetelmien mukaisesti.
- Sen on parannettava konsolidoitua kansantalouden tilinpitoa koskevien tilastojen laatua ja kattavuutta.
- Sen on luotava tarvittava lainsäädäntökehys väestölaskennan toteuttamiseksi. Sen on sovittava väestölaskennan tavoiteajankohdasta ja aloitettava valmistelut sen toteuttamiseksi.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset

- Bosnia ja Hertsegovinan on huolehdittava riittävän henkilöstön järjestämisestä turvallisuusministeriön maahanmuuttokysymyksiä käsittelevälle osastolle sekä asianmukaisten tilojen ja laitteiden ja riittävän henkilöstön ja koulutuksen järjestämisestä ulkomaalaiskysymyksiä käsittelevälle osastolle.
- Sen on hyväksyttävä valtion tason maahanmuuttostrategia ja uusi laki ulkomaalaisten liikkumisesta ja oleskelusta.
- Sen on pantava täytäntöön EY:n ja Bosnia ja Hertsegovinan takaisinottosopimus ja neuvoteltava vastaavat sopimukset niiden maiden kanssa, joista Bosnia ja Hertsegovinaa kauttakulkumaana käyttävät maahanmuuttajat ovat kotoisin.
- Sen on varmistettava, että vastaanottokeskukset täyttävät kansainväliset vaatimukset, ja vastattava täysin niiden rahoituksesta ja johdosta.
- Sen on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön tarkistettu kansallinen strategia integroidusta rajaturvallisuudesta, joka perustuu Länsi-Balkanin maille osoitettuihin yhdennettyä rajaturvallisuusstrategiaa koskeviin suuntaviivoihin, sekä vastaava kansallinen toimintasuunnitelma.
- Sen on edelleen parannettava rajanylityspaikkoja.

Rahanpesu

- Bosnia ja Hertsegovinan on järjestettävä talousrikollisuuden tutkimusyksikölle täysi henkilöstö.
- Sen on parannettava edelleen rahanpesua koskevaa lainsäädäntöä ja sen täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa.

Huumausaineet

- Bosnia ja Hertsegovinan on kehitettävä valtion tason huume politiikka eurooppalaisten normien mukaisesti.
- Sen on varmistettava valtiollisen huumeviraston moitteeton toiminta.

Poliisitoimi

- Bosnia ja Hertsegovinan on edelleen tehostettava valtion tutkinta- ja suojeluviraston toimintaa erityisesti saattamalla loppuun sen henkilöstön palvelukseen ottaminen.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunta

- Bosnia ja Hertsegovinan on laadittava ja pantava täytäntöön kaikki järjestäytyneen rikollisuuden torjumista koskevassa kansallisessa strategiassa määrätyt toimitasuunnitelmat.
- Sen on tarkistettava ja pantava täytäntöön ihmiskaupan torjuntaa koskeva kansallinen toimitasuunnitelma.
- Sen on ratifioitava Euroopan neuvoston ihmiskaupan vastainen yleissopimus.
- Sen on vahvistettava järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa ja kansainvälistä yhteistyötä lainvalvontaviranomaisten kanssa.
- Sen on toteutettava lisätoimenpiteitä ihmiskaupan uhrien suojelemiseksi ja varmistettava todistajien suojelua koskevan lainsäädännön riittävä täytäntöönpano.
- Sen on lisättävä valtion tutkinta- ja suojeluviraston valmiuksia terrorismin torjunnan alalla ja vahvistettava alan kansainvälistä yhteistyötä, muun muassa panemalla kansainväliset sopimukset asianmukaisesti täytäntöön.

Henkilötietojen suoja

- Bosnia ja Hertsegovinan on perustettava riippumaton valvontaviranomainen (tietosuojavirasto), jolla on riittävät valtuudet ja riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit.

3.2 KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET**Poliittiset arviointiperusteet*****Demokratia ja oikeusvaltioperiaate****Perustuslaki/hallinto*

- Bosnia ja Hertsegovinan on jatkettava maan perustuslain muutosprosessia hyväksymällä siihen muutoksia, jotka auttavat osaltaan luomaan toimivammat ja julkisen talouden kannalta kestävästi institutionaaliset rakenteet, lisäävät ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien kunnioittamista ja tukevat Euroopan yhdentymiskehitystä.
- Sen on varmistettava kehityksen jatkuminen ottamalla kansallisella tasolla täysi vastuu politiikan laatimisesta ja päätöksenteosta.

Julkishallinto

- Bosnia ja Hertsegovinan on toteutettava julkishallinnon uudistus ja varmistettava sen kestävyys. Sen on lisättävä valmiuksia lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi asteittain yhteisön säännösten kanssa ja yhdenmukaistetun lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

Oikeuslaitos

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön oikeusalan kehitysstrategia, vakiinnutettava itsenäinen, luotettava ja tehokas lainkäyttöjärjestelmä, joka takaa oikeusvaltioperiaatteen ja yhtäläisen oikeussuojan kansalaisille, ja taattava, että tuomioistuimilla on tarvittavat tekniset valmiudet ja varat jakaa oikeutta tehokkaasti ja asianmukaisesti.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Bosnia ja Hertsegovinan on varmistettava, että kansallinen lainsäädäntö on täysin yhdenmukainen ihmisoikeuksia koskevan Euroopan yleissopimuksen kanssa.
- Sen on taattava vähemmistöjen suojelu EU:n ja kansainvälisten vaatimusten mukaisesti ja pantava kansallinen romanistrategia ja sen alakohtaiset toimintasuunnitelmat kokonaisuudessaan täytäntöön; sen on kehitettävä tilastoja, jotka luovat vankan perustan sosiaalista osallisuutta koskevien strategioiden, toimintasuunnitelmien ja niiden arvioinnin kehittämisen edistämiseksi.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Bosnia ja Hertsegovinan on edistettävä edelleen alueellista vuoropuhelua, vakautta, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä.
- Sen on saatettava henkilöiden kansainväliselle rikostuomioistuimelle luovuttamisen ehtoista Yhdysvaltojen kanssa tekemänsä sopimus vastaamaan EU:n pääperiaatteita, jotka vahvistettiin syyskuussa 2002 kokouksessa Eurooppa-neuvostossa.

Taloudelliset arviointiperusteet

- Bosnia ja Hertsegovinan on parannettava julkista taloutta pienentämällä julkisia menoja suhteessa BKT:hen, suuntaamalla menoja kasvua edistäviin luokkiin ja vahvistamalla valmiuksia talouspoliittiseen suunnitteluun.
- Sen on saatettava päätökseen yksityistämisen prosessi ja purettava loput tappioita tuottavat julkiset yhtiöt, joita ei voida myydä.
- Sen on lisättävä työvoiman osallistumista viralliseen talouteen pienentämällä sosiaalimaksuja ja uudistamalla eläkejärjestelmä ja helpotettava työvoiman liikkuvuutta maan sisällä.
- Sen on vauhditettava verkkotoimialojen eriyttämistä sähkö-, kaasu- ja televiestintämarkkinoiden avaamiseksi muille toimijoille, jotta voidaan lisätä kilpailua ja kohdentaa voimavarat tehokkaasti.
- Sen on jatkettava uudistuksia kiinteistöjen rekisteröinnin, sopimusten täytäntöönpanon, konkurssimenettelyjen ja yritysten rekisteröinnin, verotuksen ja toimilupien alalla liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi. Sen on poistettava eri hallintotasojen säätämät päällekkäiset määräykset ja entiteettien välinen yritysten kaksoisverotus.

Eurooppalaiset normit**Sisämarkkinat***Tavaroiden vapaa liikkuvuus*

- Bosnia ja Hertsegovinan on jatkettava laadunvarmistuksen infrastruktuurijärjestelmän luomista ja lainsäädännön lähentämistä yhteisön säännösten kanssa standardien, sertifiointin, metrologian, akkreditoinnin ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin aloilla, ja sen on jatkettava uuden yleisen lähestymistavan ja vanhan lähestymistavan direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- Sen on edettävä eurooppalaisten standardien käyttöönotossa ja lisättävä pyrkimyksiään tulla Euroopan standardointikomitean, Euroopan sähkötekniikan standardointikomitean ja Euroopan telealan standardointilaitoksen täysivaltaiseksi jäseneksi.
- Sen on luotava eurooppalaisten normien mukainen markkinoiden valvontajärjestelmä.

Tulli ja verotus

- Bosnia ja Hertsegovinan on varmistettava tulli- ja verolainsäädännön jatkuva lähentäminen yhteisön säännösten kanssa ja lisättävä kyseisen lainsäädännön täytäntöönpanossa tarvittavia hallinnollisia valmiuksia sekä torjuttava lahjontaa, rajat ylittävää rikollisuutta ja veropetoksia.
- Sen on parannettava avoimuutta sekä alueen sisällä ja EU:n kanssa tapahtuvaa tietojenvaihtoa, jotta verojen kiertämisen estäviä menetelmiä voidaan soveltaa helpommin.

Kilpailu

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön valtiontukilainsäädäntö ja varmistettava valtiontuen valvontaviranomaisen tehokas toiminta.
- Sen on laadittava kattava valtiontukikartoitus.

Julkiset hankinnat

- Bosnia ja Hertsegovinan on varmistettava, että sen julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntökehys on yhdenmukainen yhteisön säännösten kanssa ja että julkisia hankintoja koskevat menettelyt pannaan asianmukaisesti täytäntöön.

Työllisyys ja sosiaalipolitiikka

- Bosnia ja Hertsegovinan on kehitettävä mielenterveyden alalla avohoito palveluja vaihtoehdoksi laitoshoidolle ja huolehdittava riittävien varojen osoittamisesta mielenterveyshuollolle.

Koulutus ja tutkimus

- Bosnia ja Hertsegovinan on toteutettava toimenpiteitä koulutusjärjestelmän parantamiseksi alemman perusasteen koulutus mukaan luettuna ja nykyaikaisen ammattikoulutusjärjestelmän luomiseksi.
- Sen on edistettävä alueellista yhteistyötä korkea-asteen koulutuksen alalla.

Tilastot

- Bosnia ja Hertsegovinan on kehitettävä luotettavat taloustilastot ja institutionaalinen kapasiteetti eurooppalaisten normien kanssa yhdenmukaistettujen tilastollisten perustietojen tuottamiseksi ja julkaisemiseksi erityisesti kansantalouden tilinpidon, maatalous-, makrotalous- ja yritystilastojen sekä sosiaalitalastojen (koulutus-, työvoima- ja terveystilastot mukaan luettuina) aloilla.
- Sen on suoritettava väestölaskenta.

Alakohtaiset politiikat*Teollisuus ja pk-yritykset*

- Bosnia ja Hertsegovinan on varmistettava pk-yrityksiä koskevan peruskirjan täytäntöönpano.
- Sen on varmistettava teollisuuspolitiikan täytäntöönpano.

Maatalous ja kalastus

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön kattava valtion tason maatalousstrategia koko maassa.
- Sen on vahvistettava edelleen valtion tason valmiuksia maatalous-, elintarvike- ja maaseudunkehityspolitiikan koordinoimiseksi ja yhdenmukaistamiseksi, vahvistettava täytäntöönpanomekanismeja ja lähennettävä politiikkaa edelleen yhteisön säännösten.
- Sen on jatkettava yhteisön säännösten mukaisen lainsäädännön antamista elintarviketurvallisuuden, eläinlääkinnän ja kasvinsuojelun aloilla ja kehitettävä tehokas valvontajärjestelmä.
- Sen on arvioitava maatalouselintarvikealan laitosten yhdenmukaisuutta EU:n vaatimusten kanssa ja laadittava ja käynnistettävä ohjelma kyseisten laitosten parantamiseksi.

Ympäristö

- Bosnia ja Hertsegovinan on jatkettava yhteisön säännösten saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä kiinnittäen erityistä huomiota jätehuoltoon, veden ja ilman laatuun, luonnonsuojeluun ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen ja vähentämiseen.
- Sen on pantava täytäntöön strategiset suunnitelmat, investointistrategiat mukaan luettuina, ja lisättävä investointeja ympäristöinfrastruktuuriin kiinnittäen erityistä huomiota jätevesien keräämiseen ja käsittelyyn sekä juomavesi- ja jätehuoltoon.
- Sen on huolehdittava siitä, että ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset sisällytetään muiden alakohtaisten politiikkojen määrittelyyn ja täytäntöönpanoon.

Liikennepolitiikka

- Bosnia ja Hertsegovinan on luotava edellytykset kilpailulle rautatieverkostossa, mukaan lukien rautatieliikenteen sääntelystä ja turvallisuudesta vastaavat laitokset.
- Sen on varmistettava lainsäädännön asteittainen lähentäminen yhteisön liikennesäännösten kanssa erityisesti teknisten ja turvallisuusmääräysten (mukaan lukien ajopiirturin käyttöönotto), sosiaalialan sääntöjen ja markkinoiden vapauttamisen osalta.
- Sen on noudatettava Euroopan yhteistä ilmailualuetta koskevan sopimuksen toisen siirtymävaiheen mukaisia sitoumuksia.

Energia

- Bosnia ja Hertsegovinan on nopeutettava energialaitosten uudistusta, erityisesti sähkö- ja kaasualoilla, sen on pantava täytäntöön sähköalan rakenneuudistusta koskevat entiteettien toimintasuunnitelmat ja laadittava ja pantava täytäntöön rinnakkaiset suunnitelmat hiilialan uudistamiseksi, perustettava kaasualalla siirtoverkko- ja jakeluverkko-operaattorit sekä kehitettävä kaasun sisämarkkinat.
- Sen on varmistettava sähkön ja kaasun yhtenäistetty sääntelyjärjestelmä, johon voidaan sisällyttää muita energiaaloja energiayhteisön perustamissopimuksen mukaisesti, ja samanaikaisesti varmistettava, että sosiaalisesti heikommassa asemassa olevia asiakkaita koskevat kysymykset ratkaistaan.

Tietoyhteiskunta ja tiedotusvälineet

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön yleisradiojärjestelmää koskeva lainsäädäntö ja saatettava loppuun yleisradiotoiminnan rakenneuudistus.
- Sen on yhdenmukaistettava sähköisiä viestintäverkkoja ja palveluja koskeva lainsäädäntö EU:n säännösten kanssa ja varmistettava sen täytäntöönpano ja soveltamisen valvonta.
- Sen on yhdenmukaistettava lainsäädäntöään rajat ylittävistä televisiolähetyksistä tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja televisio ilman rajoja -direktiivin kanssa.

Varainhoidon valvonta

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön julkisen talouden sisäistä valvontaa koskeva poliittinen linjapaperi ja toimintasuunnitelma.
- Sen on vahvistettava ylinter tarkastuselinten toimintakapasiteettia ja niiden taloudellista riippumattomuutta.
- Sen on kehitettävä menettelyjä ja hallinnollisia valmiuksia EU:n taloudellisten etujen tehokkaan suojaamisen varmistamiseksi.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus*Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset*

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön viisumi-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikat EU:n vaatimusten mukaisesti.
- Sen on parannettava edelleen rajaturvallisuutta kiinnittäen erityistä huomiota rajainfrastruktuuriin ja vihreän rajan valvontaan.

Rahanpesu

- Bosnia ja Hertsegovinan on varmistettava, että rahanpesun torjuntaa tehostetaan jatkuvasti.

Huuma-aineet

- Bosnia ja Hertsegovinan on varmistettava, että lainvalvontaviranomaisilla on asianmukaiset keinot torjua huumekauppaa. Sen on saavutettava tyydyttävä taso viranomaisten välisessä ja kansainvälisessä yhteistyössä, jolloin tulokset paranevat huomattavasti.

Poliisitoimi

- Bosnia ja Hertsegovinan on toteutettava kokonaisuudessaan poliisivoimien uudistus.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunta

- Bosnia ja Hertsegovinan on edistytävä huomattavasti järjestäytyneen rikollisuuden, kaikenlaisen laittoman kaupan ja terrorismin torjunnassa ja varmistettava asianmukaiset syytetoimet.

Henkilötietojen suoja

- Bosnia ja Hertsegovinan on pantava täytäntöön kansallinen laki henkilötietojen suojasta yhteisön säännösten mukaisesti ja varmistettava sen tehokas valvonta ja täytäntöönpano.

4. OHJELMASUUNNITTELU

Vakautus- ja assosiaatioprosessiin kuuluvaa yhteisön tukea myönnetään Länsi-Balkanin maille olemassa olevista rahoitusvälineistä, erityisesti asetuksen (EY) N:o 1085/2006 (IPA) nojalla, ja ennen vuotta 2007 hyväksytyjen ohjelmien osalta neuvoston asetuksen (EY) N:o 2666/2000 (CARDS-asetus) ⁽¹⁾ nojalla. Rahoitussopimukset ovat varsinaisten ohjelmien täytäntöönpanon oikeusperusta. Sen vuoksi tällä päätöksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Bosnia ja Hertsegovina voi saada rahoitusta useita maita koskevista ja horisontaalisista ohjelmista.

5. EHDOLLISUUS

Länsi-Balkanin maille tarkoitetun tuen myöntäminen on sidoksissa siihen, miten asianomainen maa edistyy Kööpenhaminassa vahvistettujen arviointiperusteiden täyttämässä ja tämän Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa. Asetettujen ehtojen täyttämättä jättäminen saattaa johtaa siihen, että neuvosto toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä asetuksen (EY) N:o 1085/2006 21 artiklan mukaisesti, tai jos ohjelmat on hyväksytty ennen vuotta 2007, asetuksen (EY) N:o 2666/2000 5 artiklan mukaisesti. Tukeen sovelletaan myös 29. huhtikuuta 1997 annetuissa neuvoston päätelmissä määriteltyjä ehtoja, erityisesti siltä osin kuin on kyse tuensaajien sitoutumisesta demokraattisten, taloudellisten ja institutionaalisten uudistusten toteuttamiseen. Yksittäisiin vuosiohjelmiin sisällytetään lisäksi erityisehtoja. Rahoituspäätösten tekemisen jälkeen Bosnia ja Hertsegovinan kanssa allekirjoitetaan rahoitussopimus.

6. SEURANTA

Eurooppa-kumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti komission vuosittain antamien määräaikaikaskertomusten perusteella.

⁽¹⁾ EUVL L 306, 7.12.2000, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 2112/2005 (EUVL L 344, 27.12.2005, s. 23).

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

tehty 18 päivänä helmikuuta 2008,

entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian liittymiskumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/57/EY kumoamisesta

(2008/212/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

- (3) Eurooppa-neuvosto myönsi entiselle Jugoslavian tasavallalle Makedonialle ehdokasmaan aseman 17 päivänä joulukuuta 2005. Tämän vuoksi on tehty ehdotus asetuksen (EY) N:o 533/2004 muuttamisesta siten, että tämän maan kumppanuuden nimi muutetaan Eurooppa-kumppanuudesta liittymiskumppanuudeksi.

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

- (4) Neuvosto hyväksyi komission marraskuussa 2005 tekemän ehdotuksen perusteella entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian toisen liittymiskumppanuuden 30 päivänä tammikuuta 2006 ⁽²⁾.

ottaa huomioon Eurooppa-kumppanuuksien solmimisesta osana vakautus- ja assosiaatioprosessia 22 päivänä maaliskuuta 2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 533/2004 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 2 artiklan,

- (5) Laajentumisstrategiaa ja vuosien 2006 ja 2007 tärkeimpiä haasteita koskevassa komission asiakirjassa todetaan, että kumppanuudet on tarkoitus saattaa ajan tasalle vuoden 2007 lopussa.

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

- (6) Neuvosto antoi 17 päivänä heinäkuuta 2006 asetuksen (EY) N:o 1085/2006 liittymistä valmistelevalta tukivälineestä ⁽³⁾, jolla uudistetaan liittymään valmistautuville maille myönnettävää rahoitustukea säätelevä kehys.

sekä katsoo seuraavaa:

- (7) Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista hyväksyä liittymiskumppanuus, jolla nykyinen kumppanuus saatetaan ajan tasalle uusien ensisijaisten tavoitteiden määrittelemiseksi jatkotoimia varten entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian valmisteluja Euroopan unioniin lähentymisessä käsittelevän vuoden 2007 määräaikaiskertomuksen päätelmien perusteella.

- (1) Thessalonikissa 19 ja 20 päivänä kesäkuuta 2003 kokoonnutunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Eurooppa-kumppanuuksien käyttöönoton keinona lähentää Länsi-Balkanin maita Eurooppaan.

- (8) Jotta entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia voisi valmistautua yhdentymään tiiviimmin Euroopan unioniin, maan toimivaltaisten viranomaisten olisi laadittava suunnitelma, joka sisältää aikataulun ja täsmälliset toimenpiteet liittymiskumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- (9) Päätös 2006/57/EY olisi sen vuoksi kumottava,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

- (2) Asetuksessa (EY) N:o 533/2004 säädetään, että neuvosto päättää kumppanuuksiin sisällytettävistä periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä niihin myöhemmin mahdollisesti tehtävistä mukautuksista. Asetuksessa (EY) N:o 533/2004 todetaan myös, että Eurooppa-kumppanuuksien seuranta varmistetaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti vuosittain laadittavien määräaikaiskertomusten avulla.

Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian liittymiskumppanuuden periaatteet, ensisijaiset tavoitteet ja ehdot annetaan tämän päätöksen liitteessä.

⁽¹⁾ EUVL L 86, 24.3.2004, s. 1, asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 269/2006 (EUVL L 47, 17.2.2006, s. 7).

⁽²⁾ Neuvoston päätös 2006/57/EY, tehty 30 päivänä tammikuuta 2006, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2004/518/EY kumoamisesta (EUVL L 35, 7.2.2006, s. 57).

⁽³⁾ EUVL L 210, 31.7.2006, s. 82.

2 artikla

Liittymiskumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin yhteydessä käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti komission vuosittain antamien määräaikaiskertomusten perusteella.

3 artikla

Kumotaan päätös 2006/57/EY.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 18 päivänä helmikuuta 2008.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

D. RUPEL

LIITE

ENTISEN JUGOSLAVIAN TASAVALLAN MAKEDONIAN VUODEN 2007 EUROOPPA-KUMPPANUUS

1. JOHDANTO

Eurooppa-neuvosto on vahvistanut kumppanuudet keinoksi, jolla Länsi-Balkanin maita lähennetään Eurooppaan. Nyt ehdotetulla liittymiskumppanuudella saatetaan tammikuussa 2006 solmittu Eurooppa-kumppanuus ajan tasalle komission vuodelta 2007 laatiman entistä Jugoslavian tasavaltaa Makedoniaa koskevan määräaikaikaskertomuksen perusteella. Tarkistetussa kumppanuudessa esitetään uusia ensisijaisia tavoitteita ja toistetaan vielä toteutumattomat ensisijaiset tavoitteet. Uudet ensisijaiset tavoitteet mukautetaan vastaamaan sen erityistarpeita ja valmiusastetta, ja niitä ajantasaistetaan tarvittaessa. Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian odotetaan laativan aikaan sidotun ja täsmätoimenpiteitä sisältävän suunnitelman liittymiskumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kumppanuuteen sisältyy myös maalle myönnettävää rahoitustukea koskevaa ohjeistusta.

2. PERIAATTEET

Vakautus- ja assosiaatioprosessi toimii vastakin Länsi-Balkanin maiden EU:hun lähentymisen kehyksenä niiden koko liittymisprosessin ajan. Entiselle Jugoslavian tasavallalle Makedonialle määritellyt ensisijaiset tavoitteet koskevat sen valmiuksia täyttää Kööpenhaminassa vuonna 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet sekä vakautus- ja assosiaatioprosessissa asetetut edellytykset, varsinkin 29 päivänä huhtikuuta 1997 sekä 21 ja 22 päivänä kesäkuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä määritellyt edellytykset. Tavoitteissa on huomioitu myös Zagrebissa 24 päivänä marraskuuta 2000 pidetyn huippukokouksen loppujulistus ja Thessalonikin toimintasuunnitelma.

3. ENSISIJAISET TAVOITTEET

Liittymiskumppanuuden ensisijaiset tavoitteet on valittu siten, että entisellä Jugoslavian tasavallalla Makedonialla on lähivuosina realistiset mahdollisuudet joko saavuttaa ne tai edistyä huomattavasti niiden saavuttamisessa. Lyhyen aikavälin tavoitteet, jotka odotetaan saavutettavan yhden tai kahden vuoden kuluessa, erotetaan keskipitkän aikavälin tavoitteista, jotka odotetaan saavutettavan kolmen tai neljän vuoden kuluessa. Ensisijaiset tavoitteet koskevat sekä lainsäädäntöä että sen täytäntöönpanoa.

Ensisijaisia tavoitteita määriteltäessä on otettava huomioon, että entisellä Jugoslavian tasavallalla Makedonialla on muitakin keskeneräisiä tehtäviä, joista saattaa tulla jatkossa solmittavien kumppanuuksien ensisijaisia tavoitteita riippuen muun muassa siitä, miten entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia edistyy jatkossa.

Lyhyen aikavälin ensisijaisten tavoitteiden joukosta on määritetty keskeisimmät, jotka esitetään luettelon alkuosassa. Ne eivät ole kuitenkaan tärkeysjärjestyksessä.

3.1 LYHYEN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Keskeisimmät tavoitteet

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on varmistettava kaikkien vakautus- ja assosiaatiosopimuksessa annettujen sitoumusten asianmukainen täytäntöönpano.
- Sen on edistettävä demokraattisten toimielinten puitteissa rakentavaa ja kaikki osapuolet huomioon ottavaa vuoropuhelua erityisesti aloilla, jotka edellyttävät kaikkien poliittisten puolueiden yhteisymmärrystä.
- Sen on varmistettava poliisilain täytäntöönpano.
- Sen on saavutettava kestäviä tuloksia oikeuslaitoksen uudistusten täytäntöönpanossa sekä vahvistettava oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja yleisiä valmiuksia. Sen on pantava täytäntöön syyttäjälaitoksen uudistaminen ja tehtävä loput nimitykset tuomarineuvostoon.
- Sen on saavutettava kestäviä tuloksia lahjonnan vastaisen lainsäädännön täytäntöönpanossa.
- Sen on varmistettava, että virkamiesten palvelukseen otto ja urakehitys eivät riipu poliittisista tekijöistä, jatkettava ansioihin perustuvan urajärjestelmän kehittämistä ja pantava virkamieslaki kokonaisuudessaan täytäntöön.

- Sen on vähennettävä työpaikkojen luomista haittaavia tekijöitä ja puututtava erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyteen.
- Sen on kehitettävä yleistä liiketoimintaympäristöä parantamalla oikeusvaltioperiaatteen soveltamista, lisäämällä sääntely- ja valvontaviranomaisten riippumattomuutta, nopeuttamalla oikeudellisia menettelyjä ja jatkamalla omistusoikeuksien rekisteröintiä.

Poliittiset arviointiperusteet

Demokratia ja oikeusvaltio

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava Ohridin puitesopimuksen täytäntöönpanoa, jotta voidaan muun muassa edistää etnisten ryhmien välistä luottamusta lisääviä toimia.

Parlamentti/Vaalit

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on varmistettava, että kaikki tulevat vaalit järjestetään vaalilain mukaisesti.
- Sen on tehtävä havaituista vaalilain vastaisista toimista viipymättä päätökset ja määrättävä seuraamukset, jotka ovat riittävän varoittavia uusien tapausten estämiseksi.
- Sen on lisättävä parlamentin valmiuksia erityisesti antamalla sille enemmän resursseja.

Hallintotapa

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on vahvistettava paikallishallinnon läpinäkyvyyttä ja vastuuvetollisuutta. Sen on erityisesti tehostettava sisäistä valvontaa ja tarkastuksia.
- Sen on laadittava kunnallisverojen kantoa varten koko maan kattavat asianmukaiset standardit.
- Sen on kehitettävä kuntien valmiuksia hallinnoida valtion maita.
- Sen on varmistettava, että kunnilla on riittävästi ammattitaitoisia työntekijöitä.

Julkishallinto

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on otettava käyttöön ansioihin perustuva urajärjestelmä, jolla perustetaan vastuuvetollinen, tehokas ja ammattitaitoinen keskus- ja paikallistason julkishallinto.
- Sen on varmistettava virkamiesten eettisten sääntöjen tehokas täytäntöönpano.
- Sen on vahvistettava hallinnollisia valmiuksia erityisesti parantamalla valmiuksia strategiseen suunnitteluun ja toimintapolitiikan kehittämiseen, tehostamalla koulutusta ja luomalla yleinen virkamiesten koulutusstrategia.
- Sen on pantava tehokkaasti täytäntöön toimet, joilla varmistetaan hallinnon läpinäkyvyys erityisesti päätöksentekoprosesseissa, ja kannustettava kansalaisyhteiskunnan edustajia osallistumaan aktiivisesti päätöksentekoon.
- Sen on jatkettava lainvalvontaviranomaisiin liittyvien uudistusten täytäntöönpanoa.
- Sen on varmistettava asianmukaiset valmiudet ohjelmoida ja hallinnoida liittymistä valmistelevan tukivälineen varoja tehokkaasti.

Oikeuslaitos

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on kehitettävä tuomarien ja syyttäjien koulutuslaitoksessa annettavaa perus- ja jatkokoulutusta.
- Sen on saatettava päätökseen uusien tuomioistuinjärjestelmien perustaminen ja annettava tarvittavat resurssit, joilla varmistetaan tuomioistuinten toimintakyky ja tehostetaan niiden toimintaa.
- Sen on varmistettava tuomioistuinten tuomioiden asianmukainen ja täysimääräinen täytäntöönpano.

Lahjonnan vastainen politiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on varmistettava valtion lahjonnantorjuntaviraston ja valtiontalouden tarkastusviraston antamien suositusten asianmukainen seuranta.
- Sen on sovellettava täysimääräisesti lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (Greco) suosituksia.
- Sen on vahvistettava hallinnollisia valmiuksia, joita tarvitaan poliittisten puolueiden ja vaalikampanjoiden rahoituksesta annettujen sääntöjen täytäntöönpanossa. Sen on määrättävä rikkomistapauksissa tehokkaat seuraamukset.
- Sen on seurattava tiettyjen julkishallinnon virkamiesten harkintavaltaa koskevien arviointien tuloksia.
- Sen on varmistettava julkisten tietojen saatavuudesta annetun lain täysimääräinen täytäntöönpano.
- Sen on tehostettava edelleen instituutioiden välistä yhteistyötä.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on noudatettava täysin Euroopan ihmisoikeussopimusta, kidutuksen vastaisen komitean suosituksia ja kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevaa puiteyleissopimusta.
- Sen on pantava täysimääräisesti täytäntöön etiikkaa, sisäistä valvontaa, ammatillisia normeja ja ihmisoikeuksia koskevat säännöt lainvalvontaviranomaisten, oikeuslaitoksen ja vankeinhoitolaitoksen osalta sekä järjestettävä säännöllisesti koulutusta.
- Sen on hankittava riittävästi resursseja, joilla voidaan parantaa vankiloiden olosuhteita.
- Sen on perustettava tehokkaita järjestelmiä, joilla havaitaan ja tutkitaan kaikki yksilöihin tai ryhmiin kohdistuvan syrjinnän muodot valtion elimissä ja muissa elimissä, sekä määrätään rangaistusseuraamuksia.
- Sen on tehostettava edelleen naisten ja lasten oikeuksien suojelua.
- Sen on ajanmukaistettava strategia vähemmistöyhteisöjen tasapuolisesta edustuksesta ja pantava se täytäntöön, erityisesti tarjoamalla riittävästi resursseja ja määräämällä tehokkaat seuraamukset tavoitteiden jäädessä täyttymättä.
- Sen on edistettävä vähemmistöryhmiin kuuluvien pääsyä koulutuksen, oikeuslaitoksen ja sosiaaliturvajärjestelmän palvelujen piiriin.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava täyttä yhteistyötä entistä Jugoslaviaa koskevan kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICTY) kanssa ja valmistauduttava täyttämään kansallisessa oikeuslaitoksessa kaikki oikeusturvan edellytykset siltä varalta, että ICTY palauttaa asioita kansallisten tuomioistuinten käsiteltäviksi.
- Sen on jatkossakin edistettävä siirtymistä vakaussopimuksesta enemmän alueellisella vastuulla olevaan yhteistyökehykseen ja Keski-Euroopan vapaakauppasopimuksen täytäntöönpanoa.
- Sen on huolehdittava hyvistä naapurussuhteista erityisesti pyrkimällä rakentavalla tavalla määrätietoemmin löytämään Kreikan kanssa neuvotteluteitse molemmille osapuolille kelpaava ratkaisu nimikysymykseen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 817/93 ja 845/93 mukaisesti ja vältettävä toimia, jotka voisivat vaikuttaa suhteisiin kielteisesti.
- Sen on lisättävä yhteistyötä naapurimaiden kanssa ja varmistettava sopimusten täytäntöönpano erityisesti rajat ylittävän yhteistyön, järjestäytyneen rikollisuuden, laittoman kaupan ja salakuljetuksen torjunnan, oikeudellisen yhteistyön, rajaturvallisuuden, takaisinottamisen ja ympäristönsuojelun aloilla.

Taloudelliset kriteerit

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on edistyttävä maan ja kiinteistöjen kirjaamisessa rekisteriin ja vahvistettava kiinteistörekisterin asemaa. Näin parannetaan oikeusvarmuutta talouden toimijoiden näkökulmasta ja tehostetaan markkinatalousmekanismien toimintaa.
- Sen on tehostettava julkisia palveluja erityisesti osoittamalla lisävaroja koulutukseen ja infrastruktuurin ajanmukaistamiseen.

Edellytykset täyttää jäsenyyteen liittyvät velvoitteet*1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus*

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on annettava ja pantava täytäntöön horisontaalista lainsäädäntöä tarvittavan infrastruktuurin täydentämiseksi ja varmistettava eri toimintasektoreille (sääntely, standardointi, akkreditointi, metrologia, vaatimustenmukaisuuden arviointi ja markkinavalvonta) kuuluvien tehtävien erittely vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä varten.
- Sen on laadittava asianomaisille horisontaalisille organisaatioille (standardointi, akkreditointi, metrologia ja markkinavalvonta) yhteisön säännösten täytäntöönpanoa varten kattava, välitavoitteita sisältävä strategia, joka sisältää määräajat ja selkeän vastuunjaon, jotta lainsäädäntötoimista tehdään päätökset, ne toteutetaan tehokkaasti ja eri sektorien hallinnollisia valmiuksia lisätään.
- Sen on laadittava EY:n perustamissopimuksen 28–30 artiklan noudattamiseksi välitavoitteita sisältävä toimintasuunnitelma, jonka mukaisesti arvioidaan kansallista lainsäädäntöä ja hallinnollisia käytänteitä, otetaan käyttöön vastavuoroista tunnustamista koskevia lausekkeitä ja tehdään lainsäädäntöön tarvittavat muutokset.
- Sen on nopeutettava eurooppalaisten standardien omaksumista ja pyrkimyksiä liittyä eurooppalaisten standardointielinten täysjäseneksi.

3 luku: Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on poistettava jäljellä olevat sijoittautumista ja rajat ylittävää palvelujen tarjontaa haittaavat esteet EU:n luonnollisilta ja oikeushenkilöiltä.
- Sen on eroteltava lainsäädännössään pysyvään sijoittautumiseen perustuva ja tilapäinen palvelujen tarjoaminen.

4 luku: Pääoman vapaa liikkuvuus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Jugoslavian on vahvistettava edelleen rahanpesuntorjuntaa erityisesti lisäämällä tietoisuutta raportoitavissa instituutioissa ja varmistamalla vakuuttava lainvalvonta asiaan liittyvissä instituutioissa. Sen on vahvistettava valmiuksia ja vaihdettava tiedustelutietoja instituutioiden välillä.
- Sen on edistytävä jäljellä olevien pääomanliikkeitä koskevien rajoitusten poistamisessa.

5 luku: Julkiset hankinnat

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian vahvistettava valituskomitean asemaa, jotta maahan saadaan tehokas muutoksenhakujärjestelmä.

6 luku: Yrityslainsäädäntö

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on perustettava riippumaton laadunvarmistusjärjestelmä ja julkinen valvontajärjestelmä, joilla valvotaan lakisääteisiä tilintarkastajia ja tilintarkastusyriä. Sen on lisättävä asiaan liittyviä hallinnollisia valmiuksia.

7 luku: Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva lainsäädäntö

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on laadittava kansallinen strategia ja toimintasuunnitelma, joilla parannetaan valmiuksia panna yhteisön säännöstö täytäntöön kaikilla tässä luvussa tarkoitetuilla aloilla ja valvoa sen noudattamista. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota lainvalvontaelimille, tuomioistuimille, syyttäjille ja tullivirkamiehille tarjottavaan erikoiskoulutukseen.
- Sen on järjestettävä tiedotuskampanjoita sekä lisättävä lainvalvontaelinten keskinäistä yhteistyötä ja kaikkien sidosryhmien välistä yhteistyötä.

8 luku: Kilpailupolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on toteutettava uskottavaa lainvalvontaa kilpailun alalla ja keskeytettävä vakavimpiin kilpailulainsäädännön rikkomisiin.
- Sen on perustettava valtioneuvoston tehokas ennakoarviointijärjestelmä.
- Sen on lisättävä kilpailunvalvontaviraston hallinnollisia valmiuksia ja osoitettava sille riittävä budjetti ja henkilöstö.
- Sen on varmistettava täysin kilpailulainsäädännön avoimuus ja syrjimätön soveltaminen.

9 luku: Rahoituspalvelut

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on vahvistettava rahoitusalan lainsäädäntöä ja valvontakehystä, myös lainvalvontaa erityisesti vakuutusalan ja arvopaperimarkkinoiden osalta.
- Sen on varmistettava, että vakuutusalan riippumaton valvontaviranomainen on toimintakykyinen ja sillä on riittävästi henkilöstöä.

10 luku: Tietoyhteiskunta ja viestimet

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on lopetettava vakautus- ja assosiaatiosopimuksen rikkominen toteuttamalla kaikki tarvittavat toimenpiteet, joilla täytetään velvoite vapauttaa sähköinen viestintä, tarvittavan johdetun lainsäädännön antaminen ja sääntelyelinten vahvistaminen mukaan luettuina.
- Sen on valvottava markkina-asemaltaan merkittävien toimijoiden kilpailua edistävien toimien toteuttamista.
- Sen on vahvistettava sähköistä viestintää ja tiedotusvälineitä sääntelevien viranomaisten riippumattomuus ja hallinnolliset valmiudet.
- Sen on varmistettava vakaa ja kestävällä pohjalla oleva rahoitus yleisradioyhtiölle ja yleisradioneuvostolle.

11 luku: Maatalous ja maaseudun kehittäminen

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on nopeutettava maatalousmaan kiinteistörekisteriin kirjaamista.
- Sen on varmistettava, että maataloudesta kerätään laajat ja luotettavat tiedot, joita myös analysoidaan.
- Sen on jatkettava valmistelutyötä tehokkaiden ja vakavaisten maksajaelinten perustamiseksi hallinnoimaan ja valvomaan maatalouteen osoitettuja varoja EU:n vaatimusten ja kansainvälisten tilintarkastusnormien mukaisesti.

12 luku: Elintarvikkeiden turvallisuus, eläinlääkintä- ja kasvinsuojelupolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava lainsäädännön lähentämistä eläinlääkintää ja kasvinsuojelua koskevan yhteisön säännösten kanssa keskittymällä yhteisön säännösten kanssa yhdenmukaiseen puitelainsäädäntöön.
- Sen on jatkettava eläinlääkintävalmiuksien vahvistamista sekä valtion että paikallishallinnon tasolla, jotta voidaan perustaa EU:n järjestelmien kanssa erityisesti tuonnin valvonnan osalta yhteensopiva valvontajärjestelmä.
- Sen on varmistettava nautaeläinten tunnistamisessa ja siirtojen rekisteröinnissä käytettävän järjestelmän toiminta ja perustettava sikojen, lampaiden ja vuohien tunnistusjärjestelmä.
- Sen on jatkettava eläinten tauti- ja terveysvalvontajärjestelmien lähentämistä EU:n lainsäädännön ja institutionaalisten vaatimusten kanssa sekä pakollisesti ilmoitettavia tauteja koskeviin valmiussuunnitelmiin.
- Sen on arvioitava EU:n vaatimusten noudattamista maatalouselintarvikealan laitoksissa. Arvioiden perusteella laaditaan kyseisiä laitoksia koskevat ajanmukaistamissuunnitelmat.

14 luku: Liikennepolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämisestä tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa ja tehostettava yhteistyötä Kaakkois-Euroopan liikenneobservatorion kanssa.
- Sen on jatkettava lainsäädännön yhdenmukaistamista maantieliikennettä koskevan yhteisön säännösten kanssa erityisesti vaarallisten aineiden kuljetusten, markkinoille pääsyn, sosiaalisten olosuhteiden, ajopiirturin käyttöönoton ja tieturvallisuuden osalta.
- Sen on perustettava rautateitä varten infrastruktuurihallinnosta ja rautatieyrityksistä riippumaton sääntelyelin ja turvallisuustodistuksia antava turvallisuusviranomainen. Lisäksi on yhdenmukaistettava vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksia koskeva lainsäädäntö EU:n sääntöjen kanssa. Sen on varmistettava taloudellinen vakaus maksamalla korvaus matkustajaliikenteeseen liittyvistä julkisen palvelun velvoitteista ja vähentämällä velkaa.
- Sen on noudatettava Euroopan yhteistä ilmailualuetta koskevan sopimuksen ensimmäisen siirtymävaiheen mukaisia sitoumuksia, mukaan lukien asiaan liittyvän ilmailualan lainsäädännön täytäntöönpano.

- Sen on vahvistettava siviili-ilmailuviranomaisten hallinnollisia valmiuksia.

15 luku: Energia

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava sähkön ja kaasun sisämarkkinoita, energiatehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä koskevan lainsäädännön lähentämistä yhteisön säännösten kanssa siten, että energiamarkkinat avataan asteittain kilpailulle.
- Sen on jatkettava energia-alan sääntelykomission riippumattomuuden vahvistamista.
- Sen on täytettävä energiayhteisön perustamissopimuksesta johtuvat velvoitteet sisäisiä kaasun- ja sähkömarkkinoita ja valtioiden rajat ylittävää sähkönsiirtoa koskevan säännösten täytäntöönpanon osalta.
- Sen on lisättävä hallinnollisia valmiuksia kaikilla energia-aloilla, erityisesti energiaviraston valmiuksia energiatehokkuuden ja uusiutuvien energialähteiden aloilla.
- Sen on rakennettava asianmukaiset varastointitilat radioaktiivisille aineille.
- Sen on varmistettava säteilyturvaviraston asianmukainen ja riippumaton toiminta.

16 luku: Verotus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on lisättävä hallinnollisia valmiuksia verolainsäädännön täytäntöönpanoa ja veronkierron torjuntaa varten.
- Sen on viipymättä toteutettava rakenteellisia toimia valvontapolitiikan uudistamiseksi ja valvontavalmiuksien parantamiseksi.
- Sen on kehitettävä tilintarkastusstrategia ja perustettava tarvittavat tietotekniikkajärjestelmät.
- Sen on sitouduttava yritysverotusta koskevien käytäntöjen periaatteisiin ja huolehdittava siitä, että uudet veroimenpiteet ovat näiden periaatteiden mukaisia.

18 luku: Tilastot

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on vahvistettava valtion tilastokeskuksen valmiuksia, jotta seuraava väestölaskenta saadaan tehtyä ajoissa ja kansantalouden tilinpitoa siihen liittyvine tilastoineen voidaan edelleen kehittää; erityisesti on korjattava jäljellä olevat puutteet, jotka liittyvät EU:n vaatimusten ja menetelmien mukaiseen maatalous- ja yritystilastotietojen keräämiseen ja käsittelyyn, ja toimitettava enemmän tilastotietoja Eurostatille.
- Sen on saatettava päätökseen yritystietorekisterin ja maatilarekisterin perustaminen mukaan luettuina prosessit, joilla varmistetaan rekisteritietojen ajantasaisuus.

19 luku: Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava yhteisön säännösten saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja lujitettava siihen liittyviä hallinto- ja täytäntöönpanorakenteita, mukaan lukien työsuojeluhallinto.
- Sen on varmistettava, että sillä on hallinnolliset valmiudet panna täytäntöön sosiaaliseen osallisuuteen ja sosiaaliseen suojeluun liittyvät politiikat.
- Sen on varmistettava, että työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu toimii ja edustuksellisuus toteutuu.
- Sen on toteutettava lisätoimia vammaisten tilanteen parantamiseksi.

20 luku: Yritys- ja teollisuuspolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on määritettävä ja pantava täytäntöön kasvuun ja innovointiin tähtäävä teollisuusstrategia.
- Sen on arvioitava järjestelmällisesti uuden sääntelyn vaikutuksia yrityksiin.
- Sen on lisättävä pk-yrityksistä vastaavan ministeriön ja pk-yritysviraston resursseja ja varmistettava pk-yrityksiä koskevan strategian ja toimintasuunnitelman sekä pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpano.
- Sen on jatkettava lainsäädännön yksinkertaistamista, turhan sääntelyn karsimista ja liiketoiminnan hallinnollisten esteiden poistamista. Lisäksi sen on toteutettava sääntelyn vaikutusten arviointeja.

22 luku: Aluepolitiikka ja rakennepolitiikan välineiden yhteensovittaminen

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on tehostettava institutionaalisten rakenteiden perustamista ja vahvistettava hallinnollisia valmiuksia ohjelmasuunnittelun, hankkeiden valmistelun, seurannan, arvioinnin sekä varainhoidon ja sen valvonnan osalta erityisesti vastuullisissa ministeriöissä. Näin voidaan panna täytäntöön EU:hun liittymistä valmistelevat ohjelmat, joilla pohjustetaan yhteisön koheesipolitiikan toteuttamista.
- Sen on viimeisteltävä kansallinen aluekehitysstrategia.

23 luku: Oikeuslaitos ja perusoikeudet

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on pantava täytäntöön henkilötietojen suojaa koskeva laki. Sen on allekirjoitettava ja ratifioitava yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen liitetty valvontaviranomaisia ja rajat ylittävää tiedonsiirtoa koskeva lisäpöytäkirja.
- *Muut ensisijaiset tavoitteet: ks. poliittiset arviointiperusteet.*

24 luku: Oikeus, vapaus ja turvallisuus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava seuraavia toimia: yhdenntyn rajaturvallisuuden toimintasuunnitelman täytäntöönpano, rajavalvonnan päätietokantojen kehittäminen varmistuen, että ne on liitetty toisiinsa, asiakirjatarjontaan ja rajavalvontaan käytettävän välineistön ajanmukaistaminen, korkealuokkaisten matkustus- ja henkilöasiakirjojen laatuvaatimusten tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen sekä henkilöstön jatkokoulutus.
- Sen on osoitettava poliisitoimen uudistamisessa tarvittavat taloudelliset ja koulutusresurssit, lisättävä koordinoitua ja yhteistyötä sekä poliisivoimien sisällä että poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten välillä sekä vahvistettava rikospoliisin ja yleisten syyttäjien välistä yhteistyötä.
- Sen on laadittava kattava poliisitoimen henkilöresurssi- ja koulutusstrategia ja pantava se täytäntöön sekä ajanmukaistettava poliisiviranomaisten välineistö.
- Sen on entisestään tehostettava järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa erityisesti hyödyntämällä paremmin erityisiä tutkintakeinoja sekä antamalla viipymättä kansainvälisiä pidätysmääräyksiä (mukaan lukien tietokonerikollisuus, erityisesti lapsipornografia) ja osallistumalla aktiivisesti niiden täytäntöönpanoon sekä luotava yhdenntetty tiedustelujärjestelmä virastojen väliseen käyttöön järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, mukaan luettuina ihmis-, ase- ja huumausainekauppa.
- Sen on tehostettava ihmiskaupan torjuntaa varten laaditun kansallisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa ja parannettava valmiuksia tutkia tietoverkkorikoksia.
- Sen on pantava täytäntöön EY:n ja entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian takaisinottosopimus ja neuvoteltava vastaavat sopimukset niiden maiden kanssa, joista entistä Jugoslavian tasavaltaa Makedoniaa kauttakulkumaana käyttävät muuttajat ovat kotoisin.
- Sen on tehostettava niiden oikeudellisten asiakirjojen käyttöönottoa, joilla taataan (kansainvälistä) suojelua tarvitsevien henkilöiden oikeudet.
- Sen on varmistettava turvapaikka- ja ulkomaalaislakien yhdenmukaistaminen yhteisön säännösten kanssa.

25 luku: Tiede ja tutkimus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on vahvistettava tutkimuksen ja teknologian kehittämisen valmiuksia, jotta menestyksekkäs osallistuminen yhteisön puiteohjelmiin voidaan varmistaa.
- Sen on suunniteltava yhdenntetty tutkimuspolitiikka ja toteutettava toimet maan liittämiseksi eurooppalaiseen tutkimusalueeseen.

26 luku: Koulutus ja kulttuuri

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on saatava valmiiksi yhteisön nuoriso-ohjelman ja elinikäisen oppimisen ohjelman hallinnoinnin edellyttämä lainsäädäntö- ja hallintokehys sekä lisättävä täytäntöönpanoelinten valmiuksia.

27 luku: Ympäristö

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava lainsäädännön lähentämistä yhteisön säännösten kanssa erityisesti jätehuollon sekä veden ja ilman laadun aloilla sekä tehostettava huomattavasti lainsäädännön täytäntöönpanoa ja ympäristön tilan seuranta.

- Sen on vahvistettava ympäristötarkastuslaitoksen ja muiden lainvalvontaelinten asemaa, toteutettava uskottavaa lainvalvontaa ja varmistettava, että sakkoja ja muita seuraamuksia sovelletaan tosiasiallisesti ja että niillä on varoittava vaikutus.
- Sen on lisättävä hallinnollisia valmiuksia kansallisella ja paikallisella tasolla ja parannettava ympäristöasioista vastaavien viranomaisten toiminnan koordinoitua.
- Sen on laadittava strategisia suunnitelmia, muun muassa rahoitusstrategioita, sekä kansallinen jätehuoltostrategia ja -suunnitelma.
- Ympäristöinvestointeja koskevan strategian laatiminen yhdensuuntaistamisesta aiheutuvien kustannusten perusteella.
- Sen on sisällytettävä ympäristönsuojeluvuorot muihin alakohtaisiin politiikkoihin erityisesti kehittämällä ympäristövaikutusten arviointia.
- Investointien lisääminen ympäristöinfrastruktuuriin kiinnittäen erityisesti huomiota jätevesien keräämiseen ja käsittelyyn, ilmansaasteisiin sekä vesi- ja jätehuoltoon.

29 luku: Tulliliitto

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on lisättävä hallinnollisia valmiuksia tullilainsäädännön täytäntöönpanoa ja rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa varten.
- Sen on jatkettava lainsäädännön ja menettelyjen lähentämistä yhteisön säännösten kanssa erityisesti passituksen ja tariffikiintiöiden osalta.
- Sen on yhdenmukaistettava teknologiateollisuuden kehittämisaloista annettu laki yhteisön säännösten kanssa.

31 luku: Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on pantava täytäntöön lainsäädäntö, joka liittyy kansainvälisesti sovittavista rajoittavista toimenpiteistä annetun yhteisen kannan noudattamisen valvontaan.

32 luku: Varainhoidon valvonta

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on tarkistettava julkisen talouden sisäistä valvontaa koskeva toimintapoliittinen asiakirja ja annettava lainsäädäntöä julkisen talouden sisäisestä valvonnasta ja sisäisestä tarkastuksesta, jotta niitä koskevasta toimintapolitiikasta ja nykyisestä lainsäädännöstä tulee kattavia ja johdonmukaisia. Julkisen talouden sisäisen valvonnan keskipitkän aikavälin ensisijaisten tavoitteiden toteuttamisesta laadittua toimintasuunnitelmaa on myös päivitettävä.
- Sen on saatettava päätökseen sisäisen valvonnan yksiköiden perustaminen keskeisissä valtion instituutioissa, perustettava tarvittaessa tällaisia yksiköitä kuntatasolla ja osoitettava niille riittävästi henkilökuntaa, välineitä ja koulutusta.
- Sen on kehitettävä EU:hun liittymistä valmistelevien välineiden mukaisten ohjelmien hajautetun täytäntöönpanon vaatimat tehokkaat hallinto-, seuranta-, valvonta- ja tarkastusjärjestelmät.

3.2 KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Poliittiset arviointiperusteet

Demokratia ja oikeusvaltio

Hallintotapa

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on saatava hallinnon hajauttamisprosessi päätökseen.

Julkishallinto

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on kehitettävä edelleen hallinnollisia valmiuksia vakautus- ja assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

Lahjonnan vastainen politiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on saatava valmiiksi lahjonnan torjuntaa koskevan strategian täytäntöönpano.
- Sen on valvottava kansainvälisten vaatimusten mukaisesti eturistiriitojen estämiseen liittyvien säännösten noudattamista.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on edistettävä ihmisoikeuksien kunnioittamista lainvalvontaelimissä sekä säilöönottokeskuksissa ja vankiloissa.
- Sen on jatkettava vähemmistöyhteisöjen tasapuolista edustusta koskevan strategian täytäntöönpanoa.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on edistettävä alueellista vuoropuhelua, vakautta, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä.

Taloudelliset kriteerit

- Koska entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia on sitoutunut markkinoiden vapauttamiseen, sen on tehostettava toimia, joilla turvataan sähkömarkkinoiden kestävyys poistamalla kustannuksiin perustumattomista hinnoista aiheutuvat nykyiset vääristymät sekä vahvistamalla sääntelyviranomaisten asemaa ja fyysistä infrastruktuuria.
- Sen on parannettava julkisten menojen laatua lisäämällä julkisen sektorin valmiuksia tehdä keskipitkän aikavälin suunnitelmia ja tehostamalla talousarvion toteutusta. Sen on myös jatkettava koulutusjärjestelmän kehittämistä osoittamalla infrastruktuuriin liittyville jatkotoimille riittävästi rahoitusta ja henkilöstöä, joiden avulla koulutusalan viimeaikaiset uudistukset voidaan toteuttaa perinpohjaisesti.
- Sen on jatkettava työmarkkinakehityksen parantamista ja vähennettävä työttömyyttä erityisesti toteuttamalla lisätoimia, joilla puututaan nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyteen, ja ajanmukaistamalla sosiaaliturva- ja koulutusjärjestelmää.
- Sen on jatkettava toimia, joilla epävirallinen talous siirretään osaksi virallista taloutta.
- Sen infrastruktuuria on nykyaikaistettava erityisesti energian ja liikenteen aloilla, jotta koko talouden kilpailukyky parane.

Edellytykset täyttää jäsenyyteen liittyvät velvoitteet**1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus**

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on kehitettävä yhteisön säännösten mukainen markkinavalvontajärjestelmä.

3 luku: Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on yhdenmukaistettava ammattipätevyyden vastavuoroista tunnustamista koskeva lainsäädäntö yhteisön säännösten kanssa, mukaan luettuina koulutusta koskevat säännökset, ja kehitettävä tarvittavat hallintorakenteet.
- Sen on yhdenmukaistettava lainsäädäntö postipalveluihin liittyvän yhteisön säännösten kanssa sekä nimettävä alalle kansallinen riippumaton sääntelyviranomais.

5 luku: Julkiset hankinnat

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on luotava täysipainoisesti toimivat julkisten hankintojen rakenteet, joilla varmistetaan julkisia hankintoja koskevien menettelyjen soveltaminen EY:n vaatimuksia tiukasti noudattaen. Sen on kehitettävä sähköisiä hankintoja koskevat järjestelmät.

7 luku: Henkistä omaisuutta koskeva lainsäädäntö

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on hankittava valmiudet, joilla yhteisön säännöstö pannaan täytäntöön ja sen noudattamista valvotaan tähän lukuun kuuluvilla aloilla, ja saavutettava tuloksia piratismiin ja tuoteväärennösten tutkinnassa sekä niihin liittyvien syytteiden nostamisessa ja oikeuskäsittelyissä.

8 luku: Kilpailupolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava lainsäädäntönsä lähentämistä kilpailuasioita ja valtiontukia koskevan yhteisön säännösten kanssa.
- Lainvalvonnan parantaminen kilpailualalla ja valtiontukien valvonnassa.
- Sen on lisättävä kilpailuasioita koskevaa tietämystä hallintoelimissä, liike-elämässä ja yleisön keskuudessa.

9 luku: Rahoituspalvelut

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on saavutettava selviä tuloksia lainvalvontatoimissa, joilla puututaan vakuuttamattomilla ajoneuvoilla ajamiseen.
- Sen on jatkettava lainsäädännön yhdenmukaistamista EU:n rahoituspalvelulainsäädännön kanssa.

11 luku: Maatalous ja maaseudun kehittäminen

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on parannettava maataloushallinnon valmiuksia ja saatettava päätökseen yhteisen maatalouspolitiikan hallintomekanismien täytäntöönpanoa ja soveltamista koskevat valmistelut erityisesti yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta, ja varmistettava viljelylohkojen tunnistamisjärjestelmän toiminta.

12 luku: Elintarvikkeiden turvallisuus, eläinlääkintä- ja kasvisuojelupolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava lainsäädännön lähentämistä tarttuvia spongiformisia enkefalopatioita (TSE) ja eläimistä saatavia sivutuotteita koskevan yhteisen säännösten kanssa, varmistettava lainsäädännön täytäntöönpano ja noudattamisen valvonta sekä perustettava tarvittavat keruu- ja käsittelyjärjestelmät.
- Sen on perustettava henkilöstömäärältään riittävä kasvisuojeluviranomainen. Sen on jatkettava kasvisuojelulainsäädännön yhdenmukaistamista yhteisen säännösten kanssa.
- Sen on laadittava maatalouselintarvikealan nykyaikaistamissuunnitelma ja aloitettava sen täytäntöönpano.
- Sen on vahvistettava laboratorioskapasiteettia elintarviketurvallisuuden, eläinlääkinnän ja kasvisuojelun aloilla.

14 luku: Liikennepolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava lainsäädännön yhdenmukaistamista yhteisen säännösten kanssa maantieliikenteen osalta (mukaan lukien ajopiirturin käyttöönotto), jatkettava lainsäädännön yhdenmukaistamista rautateitä koskevan yhteisen säännösten kanssa (ensimmäinen ja toinen rautatiepaketti sekä yhteentoimivuus), saatettava ilmailualan lainsäädännön yhdenmukaistaminen päätökseen ja varmistettava asianomaisen lainsäädännön noudattamisen määrätietoinen valvonta.
- Sen on noudatettava Euroopan yhteistä ilmailualueen koskevan sopimuksen toisen siirtymävaiheen mukaisia sitoumuksia.

15 luku: Energia

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on ponnistettava edelleen riittävän energian toimitusvarmuuden turvaamiseksi ja energiayhteistyön perustamissopimuksen mukaisia velvoitteita noudattavan energiapolitiikan kehittämiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

17 luku: Talous- ja rahapolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on yhdenmukaistettava lainsäädäntö yhteisen säännösten kanssa, jotta voidaan varmistaa keskuspankin täysi riippumattomuus.

18 luku: Tilastot

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava koko tilastointijärjestelmän kehittämistä, yhdenmukaistettava käytänteet täysimääräisesti tilastoinnin säännöllisyyden, kattavuuden, luokittelujen, oikea-aikaisuuden ja tietojen laadun osalta sekä otettava käyttöön yhdenmukainen hallinnointi- ja tuotantojärjestelmä.
- Sen on otettava käyttöön hyvin koordinoitu kansallinen tilastojärjestelmä.

19 luku: Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on perustettava pysyvä järjestelmä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua varten.
- Sen on toteutettava sosiaalista osallisuutta edistäviä pitkän aikavälin toimia ja parannettava heikommassa asemassa olevien ryhmien pääsyä työmarkkinoille.
- Sen on jatkettava sosiaalista suojelua tehostavia toimia.
- Sen on perustettava järjestelmiä, joilla seurataan vammaisten henkilöiden aseman kehittymistä.

20 luku: Yritys- ja teollisuuspolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava pk-yritysten tukimekanismien kehittämistä ja parannettava pk-yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta sekä määritettävä ja pantava täytäntöön kasvuun ja innovointiin tähtäävä teollisuusstrategia.
- Sen on viimeisteltävä ja pantava täytäntöön strategia, jolla yrittäjäkoulutus valtavirtaistetaan rahoittajien tukemien onnistuneiden pilottihankkeiden pohjalta.

22 luku: Aluepolitiikka ja rakennepolitiikan välineiden yhteensovittaminen

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on vahvistettava keskushallintoa ja luotava alue- ja paikallishallintoon tarvittavat valmiudet. Lisäksi on varmistettava selkeä vastuualueiden jako ja lisättävä nimettyjen täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten ja järjestelmien, myös paikallisviranomaisten, koordinoitavuuksia.

24 luku: Oikeus, vapaus ja turvallisuus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on varmistettava turvapaikka- ja maahanmuuttolainsäädännön yhdenmukaistaminen yhteisön säännösten kanssa.

25 luku: Tiede ja tutkimus

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on sovellettava integroitua tutkimuspolitiikkaa.

26 luku: Koulutus ja kulttuuri

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on lisättävä pyrkimyksiä parantaa koulutuksen laatua, mukaan lukien alemman perusasteen koulutus, ja luotava nykyaikainen ammatillisen koulutuksen järjestelmä. Lisäksi korkea-asteen koulutus on järjestettävä siten, että se vastaa työmarkkinoiden ja talouden tarpeita, ja korkea-asteen koulutukseen liittyvää alueellista yhteistyötä on lisättävä.

27 luku: Ympäristö

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on sisällytettävä ympäristönsuojeluvaatimukset muihin alakohtaisiin politiikkoihin erityisesti ympäristövaikutusten arviointia kehittämällä.
- Sen on jatkossakin lisättävä investointeja ympäristöinfrastruktuuriin kiinnittäen erityisesti huomiota jätevesien keräämiseen ja käsittelyyn, juomaveden jakeluun, ilmansaasteisiin sekä jätehuoltoon.

28 luku: Kuluttajansuoja ja terveyden suojele

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on saatettava päätökseen lainsäädännön yhdenmukaistaminen kuluttajansuojaa koskevan yhteisön säännösten kanssa ja vahvistettava tehokkaan markkinavalvonnan edellyttämiä hallinnollisia valmiuksia.
- Sen on jatkettava lainsäädännön yhdenmukaistamista EY:n säännösten kanssa kansanterveyden alalla (erityisesti tupakka, veri, kudokset, solut sekä tartuntataudit). Sen on parannettava kansanterveyteen liittyviä institutionaalisia, hallinnollisia ja taloudellisia valmiuksia.
- Sen on kehitettävä mielenterveyspalvelujen alalla avohoitopalveluja vaihtoehdoksi laitoshoidolle ja huolehdittava riittävien varojen osoittamisesta mielenterveyshuollolle.

31 luku: Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on yhdenmukaistettava Yhdysvaltojen kanssa henkilöiden luovuttamista kansainväliselle rikostuomioistuimelle koskevista ehdoista tehty sopimus Eurooppa-neuvoston syyskuussa 2002 hyväksymien EU:n pääperiaatteiden kanssa.

32 luku: Varainhoidon valvonta

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava EU:n julkistalouden varainhoidon sisäisen valvonnan mallin täytäntöönpanoa ja kehittämistä (hajautettu johdon tilivelvollisuus ja toiminnallisesti riippumaton sisäinen tarkastus) antamalla johdonmukaista lainsäädäntöä ja varmistamalla asianmukaiset institutionaaliset valmiudet valtiovarainministeriön johdolla.
- Sen on jatkettava valtiontalouden tarkastusviraston toimintavalmiuksien sekä toiminnallisen ja taloudellisen riippumattomuuden lisäämistä.
- Sen on toteutettava menettelyjä ja luotava hallinnolliset valmiudet, joilla varmistetaan EY:n taloudellisten etujen tehokas suojaaminen.

4. OHJELMASUUNNITTELU

Vakautus- ja assosiaatioprosessiin liittyvää yhteisön tukea annetaan Länsi-Balkanin maille asianomaisista rahoitusvälineistä ja erityisesti asetuksen (EY) N:o 1085/2006 (IPA-asetus) nojalla. Ennen vuotta 2007 hyväksytyille ohjelmille annetaan apua neuvoston asetuksen (EY) N:o 2666/2000 (Cards-asetus) ⁽¹⁾ nojalla. Rahoitussopimukset ovat varsinaisten ohjelmien täytäntöönpanon oikeusperusta. Tämän vuoksi tällä päätöksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Lisäksi entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia voi saada rahoitusta useita maita koskevista ja horisontaalisista ohjelmista.

5. EHDOLLISUUS

Länsi-Balkanin maille myönnettävä tuki riippuu edistymisestä Kööpenhaminassa vahvistettujen arviointiperusteiden, vakautus- ja assosiaatiosopimuksen vaatimusten ja tämän liittymiskumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa. Näiden edellytysten noudattamatta jättäminen saattaa johtaa siihen, että neuvosto toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä asetuksen (EY) N:o 1085/2006 21 artiklan mukaisesti tai, kun kyseessä ovat ennen vuotta 2007 hyväksytyt ohjelmat, asetuksen (EY) N:o 2666/2000 5 artiklan mukaisesti. Yhteisön tukeen sovelletaan myös 29 päivänä huhtikuuta 1997 annetuissa neuvoston päätelmissä määriteltyjä ehtoja, jotka koskevat erityisesti edunsaajien sitoutumista demokraattisten, taloudellisten ja institutionaalisten uudistusten toteuttamiseen. Yksittäisiin vuosiohjelmiin sisällytetään lisäksi erityisehtoja. Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian kanssa allekirjoitetaan rahoitussopimus sen jälkeen kun rahoituspäätökset on tehty.

6. VALVONTA

Liittymiskumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessissa käyttöön otetuilla mekanismeilla, erityisesti komission vuosittain antamissa määräaikaiskertomuksissa.

⁽¹⁾ EUVL L 306, 7.12.2000, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 2112/2005 (EUVL L 344, 27.12.2005, s. 23).

NEUVOSTON PÄÄTÖS,
tehty 18 päivänä helmikuuta 2008,

Serbian, mukaan luettuna Kosovo siten kuin 10 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244 on määritelty, Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2006/56/EY kumoamisesta

(2008/213/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

- (4) Komission tiedonannossa ”Laajentumisstrategia ja pääasialliset haasteet 2006–2007” mainitaan, että kumppanuudet saatettaisiin ajan tasalle vuoden 2007 lopussa.

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

- (5) Neuvosto antoi 17 päivänä heinäkuuta 2006 asetuksen (EY) N:o 1085/2006 ⁽³⁾ liittymistä valmistelevasta tukivälineestä, jolla uudistetaan liittymään valmistautuville maille myönnettävää rahoitustukea säätelevä kehys.

ottaa huomioon Eurooppa-kumppanuuksien solmimisesta osana vakautus- ja assosiaatioprosessia 22 päivänä maaliskuuta 2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 533/2004 ⁽¹⁾, sellaisena kuin se on muutettuna, ja erityisesti sen 2 artiklan,

- (6) Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista hyväksyä tarkistettu Eurooppa-kumppanuus, jolla nykyinen kumppanuus saatetaan ajan tasalle uusien ensisijaisten tavoitteiden määrittelemiseksi jatkotoimia varten niiden päätelmien perusteella, joita on esitetty vuoden 2007 määräaikaiskertomuksessa Serbian ja Kosovon, siten kuin YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244 on määritelty, valmistautumisesta lähentymään Euroopan unioniin.

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Thessalonikissa 19 ja 20 päivänä kesäkuuta 2003 kokoonnutunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Eurooppa-kumppanuuksien käyttöönoton keinona lähentää Länsi-Balkanin maita Eurooppaan.

- (7) Jotta Serbia ja Kosovo (YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti) voisivat valmistautua yhdentymään tiiviimmin Euroopan unioniin, maiden toimivaltaisten viranomaisten olisi laadittava suunnitelma, joka sisältää aikataulun ja täsmälliset toimenpiteet Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- (2) Asetuksessa (EY) N:o 533/2004 säädetään, että neuvosto päättää kumppanuuksiin sisällytettävistä periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä niihin myöhemmin mahdollisesti tehtävistä mukautuksista. Asetuksessa todetaan myös, että Eurooppa-kumppanuuksien seuranta varmistetaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti vuosittain laadittavien määräaikaiskertomusten avulla.

- (8) Päätös 2006/56/EY olisi sen vuoksi kumottava,

- (3) Neuvosto hyväksyi 30 päivänä tammikuuta 2006 järjestyksessä toisen Eurooppa-kumppanuuden Serbian, mukaan luettuna Kosovo YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti, kanssa ⁽²⁾.

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Serbian, mukaan luettuna Kosovo Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti, Eurooppa-kumppanuuden periaatteet, ensisijaiset tavoitteet ja ehdot asetetaan tämän päätöksen liitteissä 2 ja 3.

⁽¹⁾ EUVL L 86, 24.3.2004, s. 1, asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 269/2006 (EUVL L 47, 17.2.2006, s. 7).

⁽²⁾ Neuvoston päätös 2006/56/EY, tehty 30 päivänä tammikuuta 2006, Serbia ja Montenegron, mukaan luettuna Kosovo sellaisena kuin se määritellään 10 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1244, Eurooppa-kumppanuuden periaatteista, ensisijaisista tavoitteista ja ehdoista sekä päätöksen 2004/520/EY kumoamisesta (EUVL L 35, 7.2.2006, s. 32), päätös sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2007/49/EY (EUVL L 20, 27.1.2007, s. 16).

⁽³⁾ EUVL L 210, 31.7.2006, s. 82.

2 artikla

Eurooppa-kumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa käyttöön otettujen mekanismien avulla, erityisesti komission vuosittain esittämien määräaikaiskertomusten perusteella.

3 artikla

Kumotaan päätös 2006/56/EY.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 18 päivänä helmikuuta 2008.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

D. RUPEL

LIITE 1

SERBIAN — MUKAAN LUETTUNA KOSOVO YK:N TURVALLISUUSNEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMAN 1244 MUKAISESTI — VUODEN 2007 EUROOPPA-KUMPPANUUS**1. JOHDANTO**

Eurooppa-neuvosto on vahvistanut Eurooppa-kumppanuudet keinoksi, jolla Länsi-Balkanin maita lähennetään Eurooppaan. Nyt ehdotetulla tarkistetulla kumppanuudella järjestyksessä toinen kumppanuus saatetaan ajan tasalle komission Serbiasta sekä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti Kosovosta laatimien, vuoden 2007 määräaikaiskertomusten päätelmien perusteella. Tarkistetussa kumppanuudessa esitetään uusia ensisijaisia tavoitteita ja toistetaan vielä toteutumattomat ensisijaiset tavoitteet. Uudet ensisijaiset tavoitteet mukautetaan vastaamaan maan erityistarpeita ja valmiusastetta, ja niitä ajantasaistetaan tarvittaessa. Viranomaisten odotetaan laativan aikaan sidotun ja täsmätoimenpiteitä sisältävän suunnitelman Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kumppanuuteen sisältyy myös maalle myönnettävää rahoitustukea koskevaa ohjeistusta.

2. PERIAATTEET

Vakautus- ja assosiaatioprosessi tarjoaa jatkossakin koko liittymisprosessin ajan kehyksen Länsi-Balkanin maiden yhdentymiselle EU:hun. Ensisijaiset tavoitteet koskevat valmiuksia täyttää Kööpenhaminassa vuonna 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet sekä vakautus- ja assosiaatioprosessissa asetetut edellytykset, varsinkin 29 päivänä huhtikuuta 1997 sekä 21 ja 22 päivänä kesäkuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä määritellyt edellytykset. Tavoitteissa on huomioitu myös Zagrebissa 24 päivänä marraskuuta 2000 pidetyn huippukokouksen loppujulistus ja Thessalonikin toimintasuunnitelma.

3. ENSISIJAISET TAVOITTEET

Eurooppa-kumppanuuden ensisijaiset tavoitteet on valittu siten, että lähivuosina on realistiset mahdollisuudet joko saavuttaa ne tai edistyä huomattavasti niiden saavuttamisessa. Lyhyen aikavälin tavoitteet, jotka odotetaan täytettävän yhden tai kahden vuoden kuluessa, erotetaan keskipitkän aikavälin tavoitteista, jotka odotetaan täytettävän kolmen tai neljän vuoden kuluessa. Ensisijaiset tavoitteet koskevat sekä lainsäädäntöä että sen täytäntöönpanoa.

Ensisijaisia tavoitteita määriteltäessä on otettava huomioon, että on muitakin keskeneräisiä tehtäviä, joista saattaa tulla jatkossa solmittavien kumppanuuksien ensisijaisia tavoitteita, ottaen myös huomioon sen, miten Serbia sekä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti Kosovo edistyy jatkossa.

Lyhyen aikavälin ensisijaisten tavoitteiden joukosta on määritetty keskeisimmät, jotka esitetään luettelon alkuosassa. Nämä keskeisimmät tavoitteet eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

Ensisijaiset tavoitteet on lueteltu liitteissä 2 ja 3.

4. OHJELMASUUNNITTELU

Vakautus- ja assosiaatioprosessiin liittyvää yhteisön tukea annetaan Länsi-Balkanin maille asianomaisista rahoitusvälineistä ja erityisesti asetuksen (EY) N:o 1085/2006 (IPA-asetus) nojalla. Ennen vuotta 2007 hyväksytyille ohjelmille annetaan apua neuvoston asetuksen (EY) N:o 2666/2000 (Cards-asetus) ⁽¹⁾ nojalla. Rahoitussopimukset ovat varsinaisten ohjelmien täytäntöönpanon oikeusperusta. Tämän vuoksi tällä päätöksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Serbia, mukaan luettuna Kosovo YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti, voi saada rahoitusta myös useita maita koskevista ja horisontaalisista ohjelmista.

5. EHDOLLISUUS

Länsi-Balkanin maille tarkoitetun tuen myöntäminen on sidoksissa siihen, miten asianomainen maa edistyy Kööpenhaminassa vahvistettujen arviointiperusteiden täyttämässä ja tämän Eurooppa-kumppanuuden ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa. Näiden edellytysten noudattamatta jättäminen saattaa johtaa siihen, että neuvosto toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä asetuksen (EY) N:o 1085/2006 21 artiklan mukaisesti tai, kun kyseessä ovat ennen vuotta 2007 hyväksytyt ohjelmat, asetuksen (EY) N:o 2666/2000 5 artiklan mukaisesti. Yhteisön tukeen sovelletaan myös 29 päivänä huhtikuuta 1997 annetuissa neuvoston päätelmissä määriteltyjä ehtoja, jotka koskevat

⁽¹⁾ EUVL L 306, 7.12.2000, s. 1, asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 2112/2005 (EUVL L 344, 27.12.2005, s. 23).

erityisesti edunsaajien sitoutumista demokraattisten, taloudellisten ja institutionaalisten uudistusten toteuttamiseen. Yksittäisiin vuosiohjelmiin sisällytetään lisäksi erityisehtoja. Rahoituspäätösten tekemisen jälkeen asianomaisten viranomaisten kanssa allekirjoitetaan rahoitussopimus.

6. VALVONTA

Liittymiskumppanuuden täytäntöönpanoa tarkastellaan vakautus- ja assosiaatioprosessissa käyttöön otetuilla mekanismeilla, erityisesti komission vuosittain esittämässä määräaikaikaiskertomuksissa.

LIITE 2

SERBIAN ENSISIJAISET TAVOITTEET

LYHYEN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Keskeisimmät tavoitteet

- Serbian on varmistettava tulevien vakautus- ja assosiaatiosopimukseen ja varsinkin väliaikaiseen sopimukseen sisältyvien velvoitteiden noudattaminen.
- Serbian on huolehdittava täysipainoisesta yhteistyöstä entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän kansainvälisen sotarikostuomioistuimen (ICTY) kanssa.
- Serbian on toimittava rakentavassa yhteistyössä Kosovoon liittyvissä asioissa.
- Serbian on varmistettava, että perustuslakia ja sitä täydentävää oikeutta sovelletaan eurooppalaisten normien mukaisesti.
- Serbian on jatkettava julkishallinnon ja virkamiesten palkanmaksujärjestelmän uudistamista avoimen rekrytoinnin, ammattimaisuuden ja vastuuvollisuuden varmistamiseksi, vahvistettava Euroopan yhdentymiseen liittyviä rakenteita ja parannettava koordinoitua kaikkialla julkishallinnossa ja parlamentissa ja kiinnitettävä erityistä huomiota politiikan koordinointiin.
- Serbian on parannettava oikeuslaitoksen toimivuutta ja taattava sen riippumattomuus, vastuuvollisuus, ammattimaisuus ja tehokkuus sekä varmistettava, että tuomareiden ja syyttäjien urakehitys ja rekrytointi perustuvat teknisiin ja ammatillisiin arviointiperusteisiin, joihin ei voi poliittisesti vaikuttaa. Serbian on varmistettava perustuslakituomioistuimen moitteeton toiminta.
- Serbian on tehostettava lahjonnan torjuntaa kaikilla tasoilla ja kehitettävä kattava julkinen varainhoidon valvontajärjestelmä julkisten varojen käytön läpinäkyvyyden ja vastuuvollisuuden lisäämiseksi.
- Serbian on saatettava päätökseen yhteiskunnan ja valtion omistuksessa olevien yritysten yksityistäminen tai, tilanteen mukaan, realisointi.

Poliittiset arviointiperusteet**Demokratia ja oikeusvaltio***Perustuslaki*

- Serbian on saatettava lainsäädäntönsä ja instituutionsa uuden perustuslain mukaisiksi.

Parlamentti

- Serbian on saatettava vaalilainsäädännön (ja äänestäjärekisterin) uudistus päätökseen ja uusien perustuslaillisten vaatimusten mukaiseksi ja varmistettava puoluerahoituksen läpinäkyvyys ja vastuuvollisuus sekä tarkistettava voimassa olevaa lainsäädäntöä riittävän seurannan ja seuraamusten varmistamiseksi.

Julkishallinto

- Serbian on perustettava täysin toimiva oikeusasiamiehen virasto, joka vastaa säädettyjä vaatimuksia, ja varmistettava, että oikeusasiamiehen suosituksia noudatetaan asianmukaisesti.

Turvallisuusjoukkojen siviilivalvonta

- Serbian on huolehdittava demokraattisen valvonnan lisäämisestä vahvistamalla parlamentaarista ohjausta ja luomalla avoimempi taloushallinto.

Oikeuslaitos

- Serbian on varmistettava tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen täydellinen riippumattomuus.
- Serbian on vahvistettava sotarikosten syyttäjän toimistoa.
- Serbian on toteutettava oikeuslaitoksen uudistamisstrategiaa koskeva toimintasuunnitelma.

- Serbian on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön tuomareiden, syyttäjien ja oikeussalin henkilökunnan perus- ja jatkokoulutusta koskeva pakollinen lainsäädäntö ja vahvistettava koulutuskeskuksia,
- Serbian on järjeistettävä tuomioistuinjärjestelmää ja uudistettava menettelyjä, otettava käyttöön toimiva tuomioistuinasioiden hallintajärjestelmä ja perustettava hallinto- ja muutoksenhakutuomioistuimet.
- Serbian on rakennettava tietoverkko eri oikeusasteissa toimivia syyttäjiä varten, huolehdittava tuomioistuinten päätösten täytäntöönpanosta ja kehitettävä edelleen valmiuksia käsitellä sotarikoksia kansallisissa tuomioistuimissa noudattaen täysimääräisesti ICTY:n asettamia kansainvälisiä velvoitteita.

Lahjonnan vastainen politiikka

- Serbian on toteutettava lahjonnantorjuntastrategiaa koskeva toimintasuunnitelma ja perustettava toimiva lahjonnantorjuntavirasto.
- Serbian on ratifioitava kansainväliset lahjonnan vastaiset yleissopimukset.
- Serbian on edelleen selvennettävä ja pantava täytäntöön eturistiriitojen välttämiseen liittyvää sääntelyä kansainvälisten normien mukaisesti.
- Serbian on suunniteltava ja toteutettava läpinäkyvä järjestelmä, jolla virkamiesten on ilmoitettava omaisuudestaan.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Serbian on täytettävä kaikki Euroopan neuvoston jäsenyydestä johtuvat velvoitteet.
- Serbian on varmistettava, että uuden perustuslain sisältämiä ihmisoikeuksia koskevia säännöksiä noudatetaan.
- Serbian on jatkettava laitoshoidon purkamista, avoterveydenhuollon ja hoitoa tarvitsevien avun kehittämistä, myös mielenterveyspalvelujen alalla.

Poliittiset ja kansalaisoikeudet

- Serbian on tarkistettava uskonnollisia oikeuksia koskeva lainsäädäntönsä sen varmistamiseksi, että se on perustuslain mukaista.
- Serbian on ryhdyttävä toimiin kaikissa väitetyissä pahoinpitelytapauksissa ja vahvistettava sisäisiä valvontayksiköitä, jotka käsittelevät pahoinpitelyt, joihin lainvalvontaviranomaiset ovat syyllistyneet.
- Serbian on parannettava vankilaojia, huolehdittava pitkäaikaisvankien ja järjestäytyneestä rikollisuudesta tuomittujen vankien olojen asianmukaisesta valvonnasta, vankeinhoitohenkilöstön lisäkoulutuksesta ja erityislaitosten varustelutason parantamisesta.
- Serbian on parannettava yleisradioneuvoston toimintaa kansainvälisten normien mukaisesti ja huolehdittava siitä, että lähetystaajuudet jaetaan viestintäalan toimijoille oikeudenmukaisesti ja avoimesti.
- Serbian on pantava laki tiedonsaantioikeudesta kaikilta osin täytäntöön ja vahvistettava tiedonsaantioikeutta valvovaa virastoa päätösten ja suositusten täytäntöönpanon varmistamiseksi.
- Serbian on annettava yhdistyslaki ja säädettävä kansalaisjärjestöjen oikeudellisesta asemasta sekä edistettävä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kehitystä ja säännöllistä vuoropuhelua poliittisista aloitteista kansalaisyhteiskunnan kanssa.
- Serbian on tehostettava oikeussuojakeinojen saatavuutta.

Sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet

- Serbian on annettava kattava syrjinnän vastainen lainsäädäntö ja huolehdittava asianmukaisesta institutionaalisesta tuesta syrjinnän uhreille.
- Serbian on annettava asianmukainen lainsäädäntö takavarikoidun omaisuuden palauttamisesta ja varmistettava sen täysimääräinen täytäntöönpano.
- Serbian on parannettava naisten ja lasten oikeuksien suojelua.

Vähemmistöjen oikeudet, sivistykselliset oikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Serbian on varmistettava, että perustuslain määräyksiä sivistyksellisistä ja vähemmistöjen oikeuksista ja vähemmistöjen suojelusta noudatetaan, ja toteutettava täysimääräisesti romaniväestön, myös paluumuuttajien, kotouttamista koskevat strategiat ja toimintasuunnitelmat.

- Serbian on edelleen edistettävä etnisten ryhmien välisiä hyviä suhteita, myös koulutustoimenpitein, vahvistettava vähemmistöryhmien kansallisneuvostojen toimintaa ja annettava valmisteltu lainsäädäntö, edistettävä vähemmistöryhmien edustusta lainvalvontaviranomaisissa ja oikeuslaitoksessa ja jatkettava tietoisuutta lisääviä toimia, muun muassa vähemmistökielten käyttöä.
- Serbian on mukautettava lainsäädäntönsä uuteen perustuslakiin ja varmistettava vähemmistöjen oikeuksien täydellinen täytäntöönpano, erityisesti äidinkiellä annettavan opetuksen osalta.
- Serbian on annettava uutta pakolaislainsäädäntöä ja jatkettava kansallisen pakolaisstrategian toteuttamista.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Serbian on edelleen noudatettava Daytonin/Pariisin sopimuksia.
- Serbian on noudatettava Kansainvälisen tuomioistuimen helmikuussa 2007 antamaa tuomiota Bosnia ja Hertsegovinan Serbia ja Montenegroa vastaan nostamassa kanteessa, joka koski joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemiseksi ja rankaisemiseksi tehdyn yleissopimuksen soveltamista.
- Serbian on osaltaan vahvistettava alueellista yhteistyötä, sopua ja hyviä naapurussuhteita, myös edistämällä siirtymistä vakaussopimuksesta alueellisempaan yhteistyökehykseen sekä Keski-Euroopan vapaakauppasopimuksen (CEFTA) tehokasta täytäntöönpanoa.
- Naapurimaiden kanssa on tehtävä ja pantava täytäntöön sopimuksia rajat ylittävästä yhteistyöstä, järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan ja salakuljetuksen torjunnasta, oikeuslaitosten yhteistyöstä, rajaturvallisuudesta ja ympäristöasioista.
- Serbian on osallistuttava ratkaisun löytämiseen jäljellä oleviin rajakysymyksiin Kroatian ja Bosnia ja Hertsegovinan kanssa.
- Serbian on huolehdittava todellisesta valinnanvapaudesta pysyvän kotiseudulle palaamisen ja kotoutumisen välillä ja osallistuttava Sarajevon julistuksen täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamiseen.

Taloudelliset kriteerit

- Serbian on harjoitettava vakauteen tähtäävää finanssipolitiikkaa, johon kuuluu julkisen sektorin palkkpolitiikka, jolla pyritään julkisen talouden vakauttamiseen, matalaan inflaatioon ja ulkoiseen tasapainoon.
- Serbian on jatkettava julkisten varojen hoidon uudistamista valvonnan, läpinäkyvyyden, vastuuvollisuuden ja tehokkuuden vahvistamiseksi.
- Serbian on harjoitettava hintavakautta edistävää rahapolitiikkaa inflaatio-odotusten hillitsemiseksi ja ankkuroimiseksi.
- Serbian on parannettava konkurssimenettelyjä, jotta elinkelvottomien yritysten poistumista markkinoilta voitaisiin nopeuttaa ja edistää rakennemuutosta.
- Serbian on vietävä säännelyjen hintojen vapauttaminen päätökseen markkinamekanismien tehokkuuden ja resurssien kohdentamisen parantamiseksi.
- Serbian on edelleen vahvistettava rahoitusvalvontaa rahoitussektorin vakauden varmistamiseksi.
- Serbian on kehiteltävä edelleen eläkejärjestelmän uudistamista ja pantava se täytäntöön, jatkettava sairausvakuutusjärjestelmän uudistamista sekä nopeutettava vakuutusalan rakenneuudistusta ja yksityistämistä.
- Serbian on jatkettava harmaan talouden kitkemistä ja toteutettava julkisten menojen hallinnointijärjestelmä ja verouudistuksia.
- Serbian on luotava vakaat ja toimivat tontti-/kiinteistömarkkinat ja valmistettava maarekisterilainsäädäntöä.
- Serbian on jatkettava työllisyyden edistämistä, myös ammatillisella koulutuksella ja työmarkkinauudistuksilla, parannettava julkisia työvoimapalveluja ja toteutettava vammaisten työllistämistä koskeva strategia.

Eurooppalaiset standardit

Sisämarkkinat

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- Serbian on jatkettava standardointia, sertifiointia, mittaamista, akkreditointia ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevan säännösten muuttamista eurooppalaisten normien mukaisiksi. Serbian on jatkettava eurooppalaisten normien käyttöönottoa ja perustettava laadunvarmistusinfrastruktuuria varten kansallinen koordinoitelin, jonka tehtävänä on koko alueen vahvistaminen.
- Serbian on perustettava markkinavalvontajärjestelmä ja varmistettava asianmukainen koordinointi markkinavalvontaviranomaisten välillä.
- Serbian on muutettava kauppajärjestelmäänsä ja lainsäädäntöään WTO-sopimuksesta, vakautus- ja assosiaatiosopimuksesta ja CEFTA-sopimuksesta johtuvien velvoitteiden mukaisiksi.
- Serbian on perustettava uusia teknisiä määräyksiä koskeva sisäinen kuulemis- ja ilmoitusmekanismi, jota on sovellettava ennen kauppaa vaikuttavien toimenpiteiden hyväksymistä.
- Serbian on vahvistettava hallinnollisia valmiuksia kuluttajansuojan alalla.

Pääoman vapaa liikkuvuus

- Serbian on jatkettava kansainvälisten sääntöjen mukaisen ulkomaanmaksujärjestelmän kehittämistä ja sovellettava kiinteistökauppoihin kansallista kohtelua.

Tulli ja verotus

- Serbian on muutettava tullilainsäädäntöään vakautus- ja assosiaatiosopimuksen asianmukaisen täytäntöönpanon edellyttämällä tavalla, parannettava tullilaitoksen valmiutta torjua lahjontaa, valtioiden rajat ylittävää rikollisuutta ja veronkiertoa sekä vahvistettava lainvalvontavalmiuksia erityisesti riskianalyyysien ja jälkitarkastusten osalta.
- Serbian on jatkettava verolainsäädäntönsä lähentämistä EU:n säännösten kanssa, pantava erityisesti veronkantoa ja valvontaa koskeva verolainsäädäntö täytäntöön veropetosten vähentämiseksi ja lainvalvontavalmiuksien lisäämiseksi.
- Serbian on sitouduttava noudattamaan yritysverotukseen sovellettavien menettelysääntöjen mukaisia periaatteita ja varmistettava, että uudet verotoimenpiteet ovat näiden periaatteiden mukaisia.

Kilpailu

- Serbian on parannettava voimassa olevaa kilpailulainsäädäntöä vakautus- ja assosiaatiosopimuksen vaatimusten mukaisesti ja vahvistettava kilpailuviranomaisen hallinnollisia valmiuksia sääntöjen tehokkaan ja riippumattoman soveltamisen varmistamiseksi EU:n säännösten mukaisesti.
- Serbian on perustettava riippumaton ja täysivaltainen viranomaisen valvomaan valtioneuvon.
- Serbian on parannettava yrityskeskittymien valvontamenettelyjä kilpailuviranomaisen tehokkuuden vahvistamiseksi.
- Serbian on luotava asianmukainen valtioneuvon sääntö vakautus- ja assosiaatiosopimuksen vaatimusten mukaisesti.

Julkiset hankinnat

- Serbian on pantava täytäntöön yhtenäinen ja toimiva julkisten hankintojen järjestelmä, huolehdittava julkisia hankintoja tekevien elinten riippumattomuudesta, huolehdittava menettelyjen läpinäkyvyydestä sopimuksen arvosta riippumatta ja EU:n tavarantoimittajien syrjimättömästä kohtelusta sekä vahvistettava lainvalvontavalmiuksia tällä alalla.

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva lainsäädäntö

- Serbian on vahvistettava edelleen teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa ja hallinnollisia valmiuksia myöntää patenteja ja panna kestävästi täytäntöön ja soveltaa teollis- ja tekijänoikeuksia.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Serbian on luotava sopivat hallintorakenteet ja -valmiudet terveyden suojelun alalla.

Koulutus ja tutkimus

- Serbian on jatkettava pyrkimyksiä parantaa koulutusjärjestelmää, luotava paremmat yhteydet ammattikoulutuksen ja korkeakoulutuksen ja työmarkkinoiden ja työelämän tarpeiden välille, ja vahvistettava hallintovalmiuksia ja parannettava koordinoitua asianomaisten elinten välillä.
- Serbian on ratifioitava Unescon yleissopimus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä.

Maailman kauppajärjestö

- Serbian on edelleen valmisteltava liittymistä maailman kauppajärjestöön (WTO).

Alakohtaiset politiikat*Teollisuus ja pk-yritykset*

- Serbian on pantava pienirytyksiä koskeva eurooppalainen peruskirja täytäntöön ja vähennettävä pk-yritysten toiminnan hallinnollisia esteitä.
- Serbian on vahvistettava keskipitkän aikavälin pk-yritysstrategia ja teollisuuspolitiikka, joita täydennetään operatiivisella toimintasuunnitelmalla.
- Serbian on vahvistettava pk-yritysneuvostoa julkisen ja yksityisen sektorin ja ministeriöiden välisen yhteistyön välineenä, joka voi vaikuttaa pk-yrityspolitiikan muotoiluun ja toteutukseen.

Maatalous

- Serbian on vahvistettava maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämissä politiikan muotoilussa ja toteuttamisessa tarvittavia hallinnollisia valmiuksia.
- Serbian on saatettava elintarviketurvallisuutta ja eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluasioita koskeva lainsäädäntö ajan tasalle sekä vahvistettava sen täytäntöönpanoa ja valvontaa.
- Serbian on ulotettava eläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmä kaikkiin tarvittaviin lajeihin.
- Serbian on jatkettava eläinlääkintä-, kasvinsuojelu-, viini- ja lääkitäalan laboratorioiden, tarkastusyksiköiden ja ulkorajoilla olevien valvontapisteiden kehittämistä.

Ympäristö

- Serbian on nopeutettava lainsäädännön ja normien lähentämistä EU:n säännösten kanssa.
- Serbian on pantava annettu, mm. ympäristövaikutusten arviointia koskeva lainsäädäntö täytäntöön.
- Serbian on aloitettava Kioton pöytäkirjan täytäntöönpano.
- Serbian on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön kansallinen ympäristönsuojelustrategia ja kestävä kehityksen strategia.
- Serbian on vahvistettava suunnittelusta, luvanannosta, tarkastustoiminnasta ja valvonnasta vastaavien elimien hallinnollisia valmiuksia sekä projektijohtamista, vahvistettava paikallishallinnon valmiuksia ja huolehdittava koordinoinnista keskus- ja paikallishallinnon välillä.

Serbian on kehitettävä edelleen jätehuoltosuunnitelmia ja aloitettava niiden toteuttaminen sekä aloitettava ongelmajätelaitoksen rakentaminen.

Liikennepolitiikka

- Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämisestä tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa ja tehostettava yhteistyötä Kaakkois-Euroopan liikenneobservatorion kanssa.
- Serbian on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön kansallinen liikennestrategia. Sen on toteutettava maantieliikenteen turvallisuutta parantavia toimia.
- Serbian on pantava Euroopan yhteistä ilmailualueita koskevan sopimuksen ensimmäisen siirtymäkauden mukaiset sitoumukset täytäntöön.

- Serbian on järjestettävä rautatieala uudelleen ja perustettava tarvittavat laitokset.
- Serbian on kehitettävä sisävesiliikennettä, esim. perustamalla jokitietopalveluja.

Energia

- Serbian on täytettävä energiayhteisön perustamissopimuksesta johtuvat velvoitteet sisäisiä kaasu- ja sähkömarkkinoita ja valtioiden rajat ylittävää sähkönsiirtoa koskevan säännösten täytäntöönpanon osalta.
- Serbian on muutettava energialakia ja pantava muutokset täytäntöön sekä varmistettava riippumattoman energia-alan sääntelyviraston kitkaton toiminta.
- Serbian on jatkettava energiantuotantolaitosten ympäristötarkastuksia pyrkien ratkaisemaan pahimpiin saastuttajiin liittyvät ongelmat, huolehdittava energiantuotannon eriyttämisestä rakenneuudistuksen ja markkinoiden avaamisen mahdollistamiseksi ja edettävä edelleen kohti alueellisia energiamarkkinoita parantamalla yhteenliitettävyyttä naapurimaiden kanssa.
- Serbian on liityttävä kansainvälisiin ydinturvallisuutta koskeviin yleissopimuksiin ja perustettava alan sääntelyviranomaisen.
- Serbian on jatkettava Vincan tutkimusreaktorin purkamista.
- Serbian on lujitettava asianomaisten ministeriöiden hallinnollisia valmiuksia.

Tietoyhteiskunta ja viestimet

- Serbian on huolehdittava sähköisten viestintien alan täydellisestä vapauttamisesta ja sääntelyelinten riippumattomuudesta. Sen on varmistettava, että omaksuttu strategia toteutetaan ja että tarvittavat lait ja toimintalinjat hyväksytään ja pannaan täytäntöön, sekä vahvistettava hallinnollisia valmiuksia.
- Serbian on alettava lähentää audiovisuaalialan säännöstöä EU:n säännösten kanssa ja parannettava läpinäkyvyyttä ja vastuuvollisuutta, etenkin Serbian tasavallan yleisradioviraston osalta.
- Serbian on allekirjoitettava ja ratifioitava eurooppalainen yleissopimus rajat ylittävistä televisiolähetysistä.

Varainhoidon valvonta

- Serbian on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön julkisen varainhoidon sisäinen valvontajärjestelmä.
- Serbian on kehitettävä menetelmiä ja hallinnollisia valmiuksia EU:n taloudellisten etujen tehokkaan suojaamisen varmistamiseksi.

Tilastot

- Serbian on muutettava tilastolakia ja lisättävä yhteistyötä ja koordinoitua kansallisen tilastojärjestelmän sisällä.
- Serbian on toteutettava maatalouslaskenta, perustettava maatalousrekisteri ja jatkettava kansantalouden tilinpidon kehittämistä EKT-95:n mukaisesti sekä parannettava tietolähteitä.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus*Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset*

- Serbian on toteutettava yhdenmukainen rajaturvallisuusstrategia ja vahvistettava yhteistyötä rajaturvallisuusviranomaisten välillä.
- Serbian on parannettava valtioiden rajat ylittävää poliisiyhteistyötä parhaiden käytäntöjen mukaisesti, vahvistettava rajapoliisin valmiuksia ja huolehdittava, että rajapoliisin käytössä oleva infrastruktuuri ja laitteet, etenkin tietotekniikka, ovat ajan tasalla.
- Serbian on saatettava viisumijärjestelmä EU:n säännösten mukaiseksi ja pantava täytäntöön EU:n ja Serbian välinen sopimus viisumien myöntämisen helpottamisesta.
- Serbian on varmistettava korkealuokkaisten matkustus- ja henkilöasiakirjojen laatuvaatimusten tehokas täytäntöönpano.
- Serbian on annettava turvapaikkalainsäädäntö ja pantava se täytäntöön, huolehdittava turvapaikan hakijoiden vastaanottokeskuksen toiminnasta ja turvapaikkahakemukset käsittelevän elimen perustamisesta.
- Serbian on pantava EU:n ja Serbian välinen takaisinottosopimus täytäntöön.
- Serbian on luotava kotiseudulleen palaavien uudelleenkotouttamisstrategia ja ratkaistava sosiaalitaloudellisiin olosuhteisiin liittyvät ongelmat.

Rahanpesu

- Serbian on annettava tarvittava rahanpesua ja terrorismin rahoittamista ehkäisevä lainsäädäntö ja kansallinen strategia aikatauluineen, vahvistettava rahanpesua torjuvia kansallisia elimiä ja parannettava viranomaisten välistä ja kansainvälistä yhteistyötä.

Huumausaineet

- Serbian on parannettava valmiuksia huumausaineiden laittoman kaupan torjumiseksi, laadittava EU:n huumausaine-strategian mukainen kansallinen huumausainestrategia ja aloitettava sen täytäntöönpano sekä parannettava kansainvälistä yhteistyötä.

Poliisi

- Serbian on huolehdittava, että poliisilaki pannaan kaikilta osin täytäntöön ammattimaisuuden ja vastuuvollisuuden luomiseksi, lisättävä läpinäkyvyyttä, luotava nykyaikaiset poliisivoimat, joihin ei voi poliittisesti vaikuttaa, ja lisättävä valmiuksia erityiskoulutuksen avulla.
- Serbian on toteutettava toimet, joita tarvitaan yhteistyösopimuksen tekemiseksi Europolin kanssa.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjuminen

- Serbian on annettava vireillä oleva lainsäädäntö, kehitettävä valmiuksia takavarikoida omaisuutta, pantava täytäntöön järjestäytyneen rikollisuuden vastainen kansallinen strategia ja vahvistettava rikostiedustelua.
- Serbian on jatkettava ihmiskaupan torjuntaa, mm. panemalla täytäntöön strategia ihmiskaupan estämiseksi, ja annettava uhreille asianmukaista apua ja suojelua.
- Serbian on lisättävä kansainvälisen yhteistyön tehokkuutta ja pantava täytäntöön asiaa koskevat kansainväliset terrorismin vastaiset yleissopimukset.
- Serbian on tehostettava sekä turvallisuuspalvelun eri yksiköiden välistä että muiden valtioiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa sekä torjuttava terroritekojen rahoitusta ja valmistelua.

Henkilötietojen suojaaminen

- Serbian on tarkistettava lainsäädäntöä, allekirjoitettava asiaa koskevat kansainväliset yleissopimukset ja perustettava riippumaton valvontaviranomainen.

KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ENISISJAISET TAVOITTEET

Poliittiset arviointiperusteet***Demokratia ja oikeusvaltio****Julkishallinto*

- Serbian on vahvistettava julkishallinnon valmiuksia yhdyttyä Euroopan unioniin luomalla vastuuministeriöihin ja kaikkialle hallintoon tarvittavat rakenteet ja parannettava yhteistyömekanismeja kaikkien Euroopan yhdyntymiseen liittyviä asioita käsittelevien yksiköiden välillä.
- Serbian on jatkettava virkamieslain ja julkishallintolain täytäntöönpanoa kaikilta osin, toteutettava toimia julkishallinnon henkilöstöresurssien kehittämiseksi, vahvistettava sekä valtionhallinnon tasolla että paikallistasolla julkishallinnon päätöksenteko- ja koordinoitavalmiuksia, perustettava keskitetty palkanmaksujärjestelmä, pantava täytäntöön hajauttamista koskevat perustuslain määräykset ja huolehdittava paikallishallinnon resursseista.

Turvallisuusjoukkojen siviilivalvonta

- Serbian on jatkettava armeijan uudelleenjärjestelyä ja uudistamista sekä lisättävä läpinäkyvyyttä ja armeijan siviilivalvontaa.

Oikeuslaitos

- Serbian on purettava tuomioistuinten ruuhkaa ja lisättävä tuomioistuinten tehokkuutta ja ammattitaitoa.
- Serbian on otettava käyttöön yhtenäiset normit luotettavien tuomioistuinten koskevien tietojen keräämiseksi.

Lahjonnan vastainen politiikka

- Serbian on varmistettava, että lahjonnan torjuntaa koskevia kansainvälisiä yleissopimuksia noudatetaan täysimääräisesti. Serbian on edelleen vahvistettava lahjonnantorjuntaelinten valmiuksia.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojele

- Serbian on pantava täytäntöön syrjinnän vastainen lainsäädäntö.
- Serbian on jatkettava työtä vammaisten lasten olosuhteiden integroimiseksi ja parantamiseksi. Serbian on uudistettava lasten päivähoitojärjestelmää ja huolehdittava vähemmistöryhmiin kuuluvien lasten koulutuksesta yleisessä koulutusjärjestelmässä.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Serbian on tuettava niiden henkilöiden kotoutumista, jotka eivät halua palata takaisin kotiseudulleen.

Taloudelliset kriteerit

- Serbian on vahvistettava julkisen talouden vakauttamista ja supistettava valtiosektorin roolia, mitattuna menoina suhteessa BKT:hen, ja annettava tilaa yksityissektorin kehittämiselle ja kasvulle.
- Serbian on nopeutettava valtion omistuksessa olevien yritysten yksityistämistä ja tarvittaessa realisointia omistajaohjauksen vahvistamiseksi, vähennettävä julkisen talouden tehtävistä valtionyrityksille aiheutuvia tappioita, edistettävä julkisen talouden vakauttamista ja nostettava yksityisen sektorin osuutta taloudessa.
- Serbian on vähennettävä työmarkkinoiden rakenteellisia jäykkyyksiä etenkin työmarkkinoiden sääntelyyn liittyen, jotta osallistumista työmarkkinoille ja työllisyysastetta voidaan nostaa.
- Serbian on vähennettävä valtiontukea suhteessa BKT:hen ja vahvistettava kilpailupolitiikkaa, jotta serbialaisia kuluttajia hyödyttävä vapaa ja vääristymätön kilpailu olisi mahdollista.
- Serbian on parannettava koulutusjärjestelmää osaamisen lisäämiseksi, jotta voidaan edistää työllistymismahdollisuuksia ja talouskasvua pitkällä aikavälillä.
- Serbian on parannettava liiketoimintaympäristöä, jotta suorat ulkomaiset sijoitukset uusiin kohteisiin lisääntyisivät.

Eurooppalaiset standardit

Sisämarkkinat

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- Serbian on jatkettava standardoinnin kehittämistä ja valmistauduttava eurooppalaisten standardointijärjestöjen täysjäsenyyteen.

Pääoman vapaa liikkuvuus

- Serbian on jatkettava lyhyen ja keskipitkän aikavälin pääomanliikkeiden vapauttamista.

Tulli ja verotus

- Serbian on varmistettava, että tulli- ja verolainsäädäntöä sekä muuta julkista taloutta koskevaa lainsäädäntöä lähennetään edelleen yhteisön säännöstöön, ja vahvistettava edelleen kyseisen lainsäädännön täytäntöönpanossa tarvittavia hallinnollisia valmiuksia sekä torjuttava lahjontaa, kansainvälistä rikollisuutta ja veronkiertoa.
- Serbian on parannettava läpinäkyvyyttä ja tietojenvaihtoa EU:n jäsenvaltioiden kanssa, jotta verojen välttämistä tai veronkiertoa estävien toimenpiteiden täytäntöönpanoa voidaan helpottaa.

Kilpailu

- Serbian on pantava valtioneuvoston lainsäädäntö täytäntöön ja varmistettava, että valtioneuvoston valvovan viranomaisen toiminnalla on vaikutusta.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Serbian on toteutettava toimia keskiasteen koulutuksen aloittajien osuuden lisäämiseksi kaikissa väestöryhmissä.
- Serbian on kehitettävä edelleen sosiaalista osallisuutta ja sosiaalista suojelua koskevaa politiikkaansa.
- Serbian on varmistettava, että työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu toimii ja edustuksellisuus toteutuu.
- Serbian on jatkettava työtä vammaisten aseman parantamiseksi.

Koulutus ja tutkimus

- Serbian on vahvistettava kansallinen ammatillisen ja yleissivistävän koulutuksen vaatimustaso ja edistettävä alueellista yhteistyötä korkea-asteen koulutuksessa.
- Serbian on säädettävä yhdenmetyä tutkimuspolitiikasta.

Alakohtaiset politiikat

Pk-yritykset ja teollisuus

- Serbian on jatkettava pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpanoa.

Maatalous

- Serbian on jatkettava työtä maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämispolitiikan muotoilussa ja toteuttamisessa tarvittavien hallinnollisten valmiuksien vahvistamiseksi.
- Serbian on jatkettava eläinlääkintää, ihmisten terveyttä, kasvinsuojelua ja elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan lainsäädännön ja valvonnan lujittamista.
- Jätteenhuolto on parannettava, ja maatalouden aiheuttamaa pilaantumista vähennettävä.
- Serbian on jatkettava elintarvikkeiden jalostuslaitosten uudistamista, jotta ne vastaisivat EU:n vaatimuksia.

Ympäristö

- Serbian on varmistettava EU:n lainsäädäntöä vastaavan lainsäädännön täytäntöönpano ja soveltaminen.
- Serbian on pantava täytäntöön ympäristönsuojelua koskevat kansainväliset yleissopimukset ja Kioton pöytäkirja.
- Serbian on hyväksyttävä ja aloitettava ilman pilaantumista, jätehuolto ja luonnonsuojelua koskevien strategioiden toteuttaminen.

- Serbian on toteutettava kansallinen ympäristönsuojelustrategia ja vesistrategia kaikilta osin.
- Serbian on edelleen vahvistettava ympäristönsuojeluintituutioiden hallinnollisia valmiuksia kansallisella ja paikallisella tasolla.
- Serbian on toteutettava ympäristönsuojelupolitiikan ja -investointien rahoittamista koskeva monivuotinen suunnitelma.
- Serbian on rakennettava ongelmajätelaitos valmiiksi.

Liikennepolitiikka

- Serbian on jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämisestä tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa ja tehostettava yhteistyötä Kaakkois-Euroopan liikenneobservatorion kanssa.
- Serbian on edelleen vahvistettava hallinnollisia valmiuksia, kuten suurten investointihankkeiden valmistelua ja infrastruktuurin huoltoa.
- Serbian on huolehdittava, että lainsäädäntöä lähennetään edelleen EU:n liikennelainsäädäntöön, etenkin teknisten ja turvallisuusnormien osalta (ml. ajopiirturit).
- Serbian on noudatettava Euroopan yhteistä ilmailualuetta koskevan sopimuksen toisen siirtymävaiheen mukaisia sitoumuksia.

Energia

- Serbian on vahvistettava ja pantava täytäntöön ympäristön kannalta kestävän energiapolitiikan pitkän aikavälin strategia.
- Serbian on jatkettava alueellisten ja kansainvälisten energiasitoumusten täytäntöönpanoa kilpailukykyisten alueellisten energiamarkkinoiden luomiseksi.
- Serbian on jatkettava Vincan tutkimusreaktorin purkamista.

Tietoyhteiskunta ja viestimet

- Serbian on aloitettava sähköistä viestintää koskevan EU:n säännösten täytäntöönpano ja jatkettava audiovisuaalialan saattamista EU:n säännösten mukaiseksi.

Varainhoidon valvonta

- Serbian on kehitettävä ja pantava täytäntöön johdon hajautetun vastuuvollisuuden periaatteet ja toiminnallisesti itsenäinen sisäisen tarkastuksen järjestelmä kansainvälisesti hyväksytyjen standardien ja EU:n parhaiden käytäntöjen mukaisesti.
- Serbian on edelleen kehitettävä menettelyjä ja hallinnollisia valmiuksia EU:n taloudellisten etujen tehokkaan suojaamisen varmistamiseksi.

Tilastot

- Serbian on jatkettava laadunhallintajärjestelmän kehittämistä, laadittava maataloustilastoja ja jatkettava kaikkien alakohtaisten tilastojen kehittämistä.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset

- Serbian on jatkettava rajapoliisin ja tullilaitoksen valmiuksien vahvistamista, parannettava raja-asemien tasoa ja lisättävä yhteistyötä naapurimaiden kanssa ihmiskaupan estämiseksi.
- Serbian on tarjottava kestäviä ratkaisuja takaisinotettujen henkilöiden kotouttamiseksi.

Huumausaineet

- Serbian on toteutettava kaikilta osin kansallinen strategia huumeiden väärinkäytön ehkäisemiseksi.

Poliisi

- Serbian on jatkettava poliisin rakenneuudistusta, huolehdittava läpinäkyvyydestä ja vastuuvollisuudesta, uudistettava poliisien koulutusta ja huolehdittava yhteistyöstä ja koordinoinnista lainvalvontaviranomaisten välillä.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunta

- Serbian on huolehdittava, että käytössä on toimiva todistajansuojelujärjestelmä, parannettava alueellista yhteistyötä, vahvistettava talousrikosten (ml. rahanpesu ja rahanväärennys), petosten ja lahjonnan torjuntaa, helpotettava EU:n jäsenvaltioiden lähettämien yhteyshenkilöiden sijoittamista järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan osallistuviin valtion elimiin ja pantava täytäntöön kansainvälistä järjestäytyntä rikollisuutta koskeva Palermon yleissopimus.
  - Serbian on vahvistettava sisäasiainministeriön (erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaosaston) valmiuksia ja kehitettävä viranomaisten välistä tiedonvaihtoa koskevia menettelyjä ja valmiuksia.
-

LIITE 3

KOSOVIDEN (YK:N TURVALLISUUSNEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMAN 1244 MUKAISESTI) ENSISIJAISET TAVOITTEET

LYHYEN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Keskeisimmät tavoitteet

- Kosovon on jatkettava tiivistä yhteistyötä suunniteltua kansainvälistä/EU:n operaatiota valmistelevien ryhmien kanssa voidakseen panna ratkaisun kaikilta osin täytäntöön.
- Kosovon on toimittava rakentavassa yhteistyössä Serbiaan liittyvissä asioissa.
- Kosovon on huolehdittava täysipainoisesta yhteistyöstä ICTY:n kanssa.
- Kosovon on varmistettava, että oikeusvaltioperiaatetta, ihmisoikeuksia ja vähemmistöjen oikeuksia kunnioitetaan täysimääräisesti, ja harjoitettava lahjonnan, järjestäytyneen rikollisuuden ja talousrikosten vastaista nollatoleranssi-politiikkaa.
- Kosovon on varmistettava kaikille Kosovon asukkaille demokraattisesti toteutettu hallinto ja julkisten palvelujen tarjonta sekä luotava ammattimainen, vastuuvollinen, helposti lähestyttävä ja edustava julkishallinto, joka on poliittisesti riippumaton.
- Kosovon on edistettävä itsehallinnon uudistamista ja lisättävä hallinnollisia valmiuksia hajauttamisen helpottamiseksi ottaen huomioon kaikkien Kosovon väestöryhmien näkemykset ja intressit, hyväksyttävä asiaan liittyvät lainsäädännölliset puitteet ja osoitettava tarkoitukseen tarvittavat budjettimäärärahat.
- Kosovon on luotava sovinnon, etnisten ryhmien välisen suvaitsevaisuuden ja kestävän monietnisyuden ilmapiiri, joka kannustaa kotiseudultaan lähteneitä palaamaan. On huolehdittava kaikkien yhteisöjen kunnioituksesta, turvallisuudesta, vapaasta liikkumisesta ja osallistumisesta. Kosovon on selkeästi tuomittava kaikki vähemmistövastaiset mielenilmaukset. On päättäväisesti vietävä oikeuskäsittelyyn kaikki etnisten ryhmien väliset rikokset.
- Kosovon on varmistettava, että uskonnonvapautta noudatetaan täysin. Sen on varmistettava kulttuuriperinnön ja uskonnollisen perinnön suojelu ja torjuttava uskonnollisiin paikkoihin kohdistuvia hyökkäyksiä ja asetettava niiden tekijät syyteeseen.
- Kosovon on luotava yhteiskunta, jossa ei ole minkäänlaista syrjintää, ja edistettävä heikommassa asemassa olevien ryhmien kotoutumista.
- Kosovon on jatkettava omistusoikeuksien ja lainsäädännön vahvistamista sekä tuomioistuinkäsittelyn vireillepanon helpottamista yritysvälisen ilmapiirin luomiseksi.

Poliittiset arviointiperusteet**Demokratia ja oikeusvaltio***Kosovon väliaikaisen itsehallinnon toimielimet*

- Kosovon on kaikilta osin varmistettava, että parlamentti ja sen valiokunnat sekä hallitus ja kunnat tosiasiallisesti toimivat ja että niiden omia menettely- ja käytännesääntöjä noudatetaan ja kaikkien väestöryhmien oikeuksia ja intressejä kunnioitetaan täysimääräisesti.
- Kosovon on lisättävä parlamentaarista toimeenpanon valvontaa ja parlamentin vastuuvollisuutta ja läpinäkyvyyttä. Kosovon on vahvistettava parlamentin omia hallinnollisia valmiuksia.
- Kosovon on julkaistava virallinen lehti aikataulun mukaisesti ja huolehdittava sen virheettömyydestä. Kosovon on lisättävä eri kieliversioiden tarkastamista, jotta voidaan varmistaa, että ne vastaavat toisiaan, ja huolehdittava virallisen lehden saatavuudesta.
- Kosovon on edelleen lisättävä vähemmistöryhmien edustusta kaikissa instituutioissa ja julkishallinnossa kuntien ja keskushallinnon tasoilla.

Parlamentti/Vaalit

- Kosovossa on pidettävä vapaat ja rehelliset vaalit. Itsenäistä ja monikansallista keskusvaalilautakuntaa on vahvistettava, jotta vaalit toimitetaan hyvissä ajoin.
- Kosovon on varmistettava, että kaikille yhteisöille järjestetään asianmukaiset äänestyspaikat äänioikeuden käyttämiseksi ja huolehditaan turvallisuus- ja muista toimenpiteistä. On huolehdittava Kosovon sisäisten ja muiden kosovolaispakolaisten osallistumisesta vaaleihin, vaikka heidän paluumahdollisuutensa Kosovoon olisi rajoitettu.
- Kosovon on tehostettava uuden lainsäädännön EU-yhteensopivuuden tarkastamista.

Julkishallinto

- On lisättävä julkisen hallinnon koordinoitavalmiuksia sekä määriteltävä tarkemmin keskus- ja paikallisviranomaisten vastuut politiikkojen täytäntöönpanon johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Kosovon on tehostettava julkishallinnon toimintaa seuraavia hallituksen toimintoja.
- Kosovon on otettava määrätietoisesti käyttöön läpinäkyvät virkamiesten, poliisien ja oikeuslaitoksen työntekijöiden rekrytointi-, siirto-, arviointi-, ylennys-, kurinpito- ja erottamismenettelyt sekä varainhoitomenettelyt.
- Kosovon on parannettava riippumattoman valvontalautakunnan ja korkeita virkanimityksiä käsittelevän komitean toimintaa ja vahvistettava niiden riippumattomuutta.
- Kosovon on parannettava julkisten peruspalvelujen laatua ja saatavuutta kaikissa väestöryhmissä, mihin sisältyy rinnakkaisten rakenteiden tarjoamien palvelujen kysynnän vähentäminen.
- Kosovon on edistettävä hajauttamisprosessia ja hyväksyttävä mm. paikallishallintoa ja kuntien rajoja koskevat lait.

Oikeuslaitos

- Kosovon on varmistettava, että tuomioistuimet ja syyttäjät ovat tehokkaita, riippumattomia, vastuuvollisia ja puolueettomia eikä niihin voi vaikuttaa poliittisesti.
- Kosovon on vahvistettava syyttäjänvirastoa niin, että se pystyy toimimaan riippumattomuuden ja puolueettomuuden periaatteiden mukaisesti. Kosovon on jatkettava erityissyyttäjänviraston vahvistamista. Sen on huolehdittava tehokkaan todistajansuojelujärjestelmän toteuttamisesta.
- Kosovon on hyväksyttävä tuomioistuinten ja syyttäjälaitosta koskevat lait ja pantava ne täytäntöön. Kosovon on luotava hallinto-oikeusjärjestelmä ja mukautettava asiaa koskevaa lainsäädäntöä ja toimivaltuuksia.
- Sen on pantava automaattinen tapausten hallinnointijärjestelmä kaikilta osin täytäntöön kaikissa tuomioistuimissa ja syyttäjänvirastoissa. Sen on purettava tapaussummaa ja huolehdittava siviilituomioistuinten päätösten täytäntöönpanosta.
- Kosovon on vahvistettava paikallisia tuomioistuinta ja poliisien toimintaa, jotta kiinteistöjen laittomaan haltuunottoon, käyttöön ja rakentamiseen voidaan puuttua, sitä voidaan estää ja siitä voidaan määrätä seuraamuksia puolueettomalla tavalla.
- Kosovon on kehitettävä edelleen erityisesti tuomarien, syyttäjien ja hallinnollisen henkilöstön oikeudellista koulutusta. Sen on muutettava lainkäytön alan oppilaitos toimintakykyiseksi laitokseksi.
- Kosovon on kehitettävä poliittisista vaikutteista riippumattoman hallinnon valmiuksia huolehtia oikeus- ja sisäasiainalan tehtävistä. Sen on pantava täytäntöön eurooppalaisten vaatimusten mukainen poliitikasta riippumaton tuomarien ja syyttäjien nimitys-, erottamis- ja ylenemisjärjestelmä.
- Kosovon on tehostettava pyrkimyksiään kansainvälisten normien noudattamiseksi käsiteltäessä keskinäistä oikeusapua koskevia pyyntöjä rikosasioissa sekä luovuttamispyyntöjä.
- Sen on tehostettava vähemmistöyhteisöjen oikeussuojakeinojen saatavuutta ja vahvistettava tuomioistuinten yhteystoimistojen kaltaisia mekanismeja.
- Kosovon on toteutettava edelleen toimenpiteitä tuomareiden tasavertaisen etnisen edustuksen helpottamiseksi.
- Kosovon on lujitettava oikeuslaitoksen ja kaikkien lainvalvontaviranomaisten hallinnollisia valmiuksia, koordinoitua ja tehokkuutta. Sen on huolehdittava kattavan oikeusapujärjestelmän toimintakyvystä.

Lahjonnan vastainen politiikka

- Kosovon on pantava lahjonnan kieltävä laki ja lahjonnantorjuntasuunnitelma täytäntöön. Sen on vahvistettava lahjonnantorjuntavirastoa ja toteutettava toimia, joilla voidaan kaikilta osin varmistaa sen riippumattomuus ja toimivuus.
- Kosovon on sovittava yhteen lahjonnantorjuntaviraston, hyvää hallintoa edistävän toimiston ja lahjonnantorjunta-neuvoston toimivaltuudet.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Kosovon on täydennettävä ihmisoikeuksien ja vähemmistöjen oikeuksien suojelua koskevaa lainsäädäntöä sekä tehostettava niiden suojelumekanismien kunnioitusta Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti. Sen on hyväksyttävä ja pantava täytäntöön kattava ihmisoikeusstrategia.
- Kosovon on vahvistettava sananvapauteen liittyvää lainsäädäntöä. Sen on annettava riippumattomalle tiedotusvälinelautakunnalle tarvittavat resurssit lainsäädännön noudattamiseksi. Sen on poistettava mahdolliset oikeudelliset monitulkintaisuudet solvauksen ja kunnianloukkauksen osalta.
- Kosovon on valittava oikeusasiamies ja annettava säännökset, joilla varmistetaan oikeusasiamiehen suositusten noudattaminen.
- Kosovon on määriteltävä ja hyväksyttävä hallituksen ohjelma naisten oikeuksien edistämiseksi Kosovossa.
- Kosovon on pantava syrjinnän kieltävä laki tosiasialisesti täytäntöön. Erityisesti sen on tehtävä ministeriöiden ihmisoikeusyksiköistä täysin toimivia ja huolehdittava niiden riippumattomuudesta ja niiden toiminnan koordinoinnista oikeusasiamiehen toiminnan kanssa. Sen on järjestettävä tiedotuskampanjoita, joilla yksityissektorille, kansalaisyhteiskunnalle ja korkeakoulumaailmalle annetaan tietoa tästä laista. Sen on seurattava lain täytäntöönpanoa ja raportoitava siitä.
- Kosovon on kehitettävä avoterveydenhuollon ja hoitoa tarvitsevien avun kehittämistä, myös mielenterveyspalvelujen alalla.
- Kosovon on edistettävä syrjinnän kieltävää politiikkaa kaikkialla maassa kiinnittäen huomiota riskiryhmiin.
- Sen on annettava ja pantava täytäntöön lainsäädäntö lasten oikeusturvan varmistamiseksi.

Vähemmistöjen oikeudet, sivistykselliset oikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Kosovon on pantava laki virallisista kielistä ja kulttuuriperinnöstä kaikilta osin täytäntöön ja perustettava tehokas mekanismi sen täytäntöönpanon seuraamiseksi.
- Kosovon on vakiinnutettava epäviralliset asutukset. Sen on löydettävä kestäviä ratkaisuja terveyden vaarantavissa olosuhteissa leireillä asuvien romaniyhteisöjen ja maan sisäisinä pakolaisina epävirallisissa keskuksissa oleskelevien ihmisten asumiseen ja kotouttamiseen.
- Kosovon on vahvistettava hallinnollisia rakenteita ja vastuuvollisuuden mekanismeja yhteisö- ja paluumuutto-asioista vastaavassa ministeriössä. Sen on selvennettävä paikallishallintoministeriön ja väestöryhmä- ja paluumuuttoministeriön työnjakoa paluuasioissa sekä keskushallinnon että paikallishallinnon tasolla. Sen on kehitettävä edelleen eri väestöryhmiä ja paluumuuttoa koskevaa yhteistä strategiaa ja toteutettava se sekä kehitettävä kuntatason mekanismeja paluumuuttajien ja nykyisten vähemmistöyhteisöjen pysyvän kotoutumisen helpottamiseksi.
- Kosovon on helpotettava ja kannustettava Kosovon sisäisten ja muiden pakolaisten paluuta ja maaliskuun 2004 tapahtumissa vahingoittuneiden ja tuhattujen rakennusten, mukaan luettuna historialliset ja uskonnolliset kohteet, korjaustyöt on saatettava loppuun.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Kosovon on vahvistettava alueellista yhteistyötä ja hyviä naapurisuhteita.
- Kosovon on pantava Keski-Euroopan vapaakauppasopimus (CEFTA) täytäntöön ja osallistuttava mm. vakaussopimuksen puitteissa aktiivisesti kaikkiin sen kannalta merkityksellisiin alueellisiin hankkeisiin, mukaan lukien siirtyminen yhteistyömalliin, joka on enemmän alueellisella vastuulla.

Taloudelliset kriteerit

- Kosovon on pidettävä finanssipolitiikka vakaana ja varmistettava erityisesti, että köyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen pureutuva sosiaalipolitiikka on sopusoinnussa julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyuden kanssa.
- Kosovon on määritettävä vuotuiset tavoitteet julkisten laitosten veloittamien maksujen perimisasteelle ja laadittava ja toteutettava strategia noiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Kosovon on huomattavasti edistytävä aiemmin yhteiskunnan omistuksessa olleiden yritysten yksityistämisessä Kosovo-rahaston (Trust Agency) aikataulun mukaisesti.
- Kosovon on parannettava julkisessa omistuksessa olevien yritysten hallintotapaa, tehokkuutta ja vakavaraisuutta. Sen on edelleen vahvistettava sääntelyviranomaisten toiminnallista ja taloudellista riippumattomuutta, jotta läpinäkyvyyttä ja kilpailua voitaisiin lisätä aloilla, joita ne sääntelevät.
- Kosovon on kehitettävä ja toteutettava politiikkaa, jolla helpotetaan siirtymistä rekisteröimättömistä työsuhteista rekisteröityihin, jotta voidaan luoda toimivat viralliset työmarkkinat ja tehostaa työmarkkinapolitiikkaa.

Eurooppalaiset standardit**Sisämarkkinat***Tavaroiden vapaa liikkuvuus*

- Kosovon on annettava horisontaalinen puitelainsäädäntö, jolla luodaan tarvittava infrastruktuuri, jotta tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan EU:n säännösten soveltamisen edellyttämät toiminnot (sääntely, standardointi, hyväksyntä, mittaus, vaatimustenmukaisuuden arviointi ja markkinavalvonta) voivat toimia asianmukaisesti ja toisistaan erillään.

Pääoman vapaa liikkuvuus

- Kosovon on vahvistettava asiaankuuluvat vakavaraisuusvaatimukset ja vahvistettava rahoitusalan valvontaprosessia.

Tulli ja verotus

- Kosovon on edelleen lähennettävä tullilainsäädäntöä EU:n säännöstöön ja lisättävä edelleen tullihallinnon valmiuksia torjua lahjontaa, rahanväärennystä ja rajat ylittävää rikollisuutta. Sen on lisättävä rikostutkimusyksikön valmiuksia.
- Kosovon on täytettävä kaupan etuuskohtelutoimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyvät velvoitteet erityisesti tuotteiden alkuperän osalta.
- Kosovon on jatkettava verolainsäädännön lähentämistä EU:n säännösten kanssa ja vahvistettava verohallinnon hallinnollisia valmiuksia. Sen on vahvistettava verohallinnon veronkantovalmiuksia ja kasvatettava verotuloja.
- Kosovon on sitouduttava yritysverotusta koskevien käytännösääntöjen periaatteisiin ja huolehdittava siitä, että uudet verotoimenpiteet ovat näiden periaatteiden mukaisia.

Julkiset hankinnat

- Kosovon on mukautettava julkisia hankintoja koskevaa säännöstöä antamalla tarvittava täytäntöönpanolainsäädäntö, jotta voidaan varmistaa EU:n säännösten mukaisuus. Sen on luotava julkisille hankinnoille sellainen riippumaton institutionaalinen rakenne, jolla on hallinnolliset valmiudet hoitaa tehtävänsä.

Teollis- ja tekijänoikeudet

- Kosovon on luotava hallinnolliset ja oikeudelliset valmiudet panna teollis- ja tekijänoikeuslaki täytäntöön ja soveltaa näitä oikeuksia.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Kosovon on hyväksyttävä työllisyysstrategia ja parannettava työllisyyttä koskevan tiedon keruuta.
- Kosovon on parannettava julkista tiedottamista sosiaaliturvajärjestelmistä ja lisättävä kuntien valmiuksia sosiaali-asioissa.

- Kosovon on muutettava sosiaalivakuutus- ja eläkelainsäädäntöä.
- Kosovon on käytävä sosiaalietuusjärjestelmänsä läpi sen varmistamiseksi, että syrjintää ei tapahdu.

Koulutus ja tutkimus

- Kosovon on lisättävä koulutusmäärärahoja erityisesti kouluinfrastruktuurin parantamiseksi, lopetettava vuoro-opetus ja puututtava materiaalien ja välineiden puutteeseen.
- Kosovon on laadittava toimintasuunnitelma, jolla toteutetaan koulutusstrategiat, joihin liittyy lisääntynyt vuoropuhelu ja koordinointi kaikkien tasojen ja kaikkien sidosryhmien välillä, ja osoitettava tähän tarvittavat resurssit.
- Kosovon on pantava ammattikoulutuslainsäädäntö täytäntöön ja aloitettava kansallista koulutuksen vaatimustasoa koskevan lain täytäntöönpano.
- Kosovon on jatkettava kansallisten puiteiden luomista opetuksen seurannalle ja arvioinnille.
- Kosovon on varmistettava parempi osallistuminen EU:n korkeakouluohjelmiin.

Alakohtaiset politiikat

Teollisuus sekä pienet ja keskiuuret yritykset

- Kosovon on toteutettava pk-yritysten kehitystä tukeva keskipitkän aikavälin strategia, jolla mm. vahvistetaan pk-yritysvirastoa ja investointien edistämistä virastoa. Pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan täytäntöönpanon jatkaminen.

Maatalous ja kalastus

- Kosovon on määritettävä selkeästi maataloushallinnon eri alojen (ml. eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluhallinto) tehtävät ja niiden suhde maatalous-, kalastus- ja maaseutukehitysministeriöön, paikallishallintoon ja kuntatasoon.
- Kosovon on annettava elintarvikelaki ja sen täytäntöönpanolainsäädäntö ja perustettava virasto lain täytäntöönpanoa ja soveltamista varten.
- Kosovon on huolehdittava eläinten tunnistusjärjestelmän ja eläinten siirtojen rekisteröintijärjestelmän toimivuudesta.
- Kosovon on laadittava suunnitelma maataloustuotteita elintarvikkeiksi jalostavien laitosten kohentamiseksi.

Ympäristö

- Kosovon on pantava täytäntöön parlamentin hyväksymä laki ympäristövaikutusten arvioimisesta.
- Kosovon on toteutettava kattava ympäristösuojelun toimintasuunnitelma, jossa kiinnitetään huomiota erityisesti terveyskysymyksiin.
- Kosovon on jatkettava lähentymistä eurooppalaisten ympäristönormien kanssa.
- Kosovon on jatkettava toimia yleisen tietoisuuden ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lisäämiseksi ympäristöasioissa.

Liikennepolitiikka

- Kosovon on jatkettava Kaakkois-Euroopan keskeisen alueellisen liikenneverkon kehittämisestä tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan ja siihen tehdyn, Kaakkois-Euroopan liikenneobservatoriota koskevan lisäyksen toteuttamista.
- Kosovon on pantava maantieliikennelaki ja maantieliikenneturvallisuuslaki täytäntöön. Sen on laadittava yhdistelmäliikennestrategia.
- Kosovon on parannettava edelleen tietoon perustuvaa liikenneinfrastruktuurin hoitoa perustana liikenneinfrastruktuurin huolto- ja kunnostustöille. Kosovon on huolehdittava, että lupalainsäädäntö on sopusoinnussa EU:n lainsäädännön kanssa, ja toteutettava toimia, joilla houkutellaan sijoittajia rahoittamaan suuria ja strategisesti tärkeitä infrastruktuurihankkeita, myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutena.
- Kosovon on varmistettava, että rautatiesektorin kehittäminen on talouskehitysstrategian mukaista.

- Kosovon on varmistettava, että Pristinan lentokentän turvallisuustaso on riittävä ja että sen johto on asianmukainen ja vastuuvollinen.
- Kosovon on tarkistettava ja parannettava ajokorttijärjestelmäänsä ja ajoneuvojen katsastusjärjestelmäänsä.

Energia

- Kosovon on varmistettava sähkölaitoksen elinkelpoisuus ja pysyvä toimintakyky mm. lisäämällä huomattavasti tulojen keräämistä ja edistämällä hyvää hallintotapaa.
- Kosovon on jatkettava energiayhteisön perustamissopimuksen puitteissa tehtyjen sitoumusten täytäntöönpanoa. Kosovon on jatkettava sähköntuotantoa ja -toimituksia koskevan Kosovo C -hankkeen valmistelua noudattaen kaikilta osin EU:n säännöstöä, kuten energiayhteisön perustamissopimuksessa määrätään.

Tietoyhteiskunta ja viestimet

- Kosovon on vahvistettava sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskeva politiikka, jolla pyritään tehostamaan markkinoiden täydellistä vapauttamista ja vakaan, avoimen ja kilpailullisen toimintaympäristön luomista, ja aloitettava sen täytäntöönpano ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi ja palvelun laadun parantamiseksi.
- Kosovon on vahvistettava sääntelyviranomaisen hallinnollista kapasiteettia. Kosovon on vahvistettava sen asemaa ja varmistettava sen toiminnallinen ja taloudellinen riippumattomuus.
- Kosovon on varmistettava julkisen palvelun yleisradioyhtiön RTK:n, riippumattoman tiedotusvälinelautakunnan ja tiedotusvälinerahaston vakaa ja kestävä rahoitus.

Varainhoidon valvonta

- Kosovon on jatkettava työtä, jolla pyritään panemaan täytäntöön keskipitkän aikavälin ensisijaisten tavoitteiden perustana olevat julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa koskeva strategia ja siihen liittyvät lait.

Tilastot

- Kosovon on vahvistettava tilastoviraston hallinnollisia valmiuksia ja parannettava sen toiminnallista ja taloudellista riippumattomuutta. Kosovon on huolehdittava tilastojen luotettavuudesta ja siitä, että kyselyihin vastaajat toimittavat tilastovirastolle korkealaatuista tietoa määräajassa ja veloitusetta.
- Kosovon on jatkettava talustilastojen kehittämistä ja nopeutettava sosiaalitulastojen kehittämistä.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset

- Kosovon on tehostettava henkilöihin kohdistuvia rajatarkastuksia ja lisättävä poliisin rajavalvontaosaston toiminnan tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä.
- Kosovon on vahvistettava yhteistyötä rajavalvontaviranomaisten välillä ja naapurimaiden kanssa.
- Kosovon on järjestettävä turvapaikanhakijoiden majoitus ja vastaanotto.
- Kosovon on annettava eurooppalaisten normien mukainen maahanmuuttolaki. Kosovon on laadittava maahanmuuttostrategia ja -toimintasuunnitelma, joissa pureudutaan erityisesti takaisinottoon ja ulkomailta palaavien uudelleenkotoutukseen.

Rahanpesu

- Kosovon on lisättävä valmiuksia talousrikostutkintayksikössä, joka kuuluu Kosovon poliisin organisaatiossa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan keskittyvän osaston alaisuuteen. Sen on koulutettava erikoistuneita syyttäjiä ja tuomareita. Kosovon on sovittava yhteen rahanpesun torjuntaan osallistuvien eri instituutioiden toimivaltuuksia.

Huumausaineet

- Kosovon on laadittava huumeidentorjuntastrategia ja toimintasuunnitelma sen toteuttamiseksi. Sen on edelleen vahvistettava paikallisia valmiuksia huumeidentutkinnassa.

Poliisi

- Kosovon on annettava uusi poliisilaki.
- Kosovon on parannettava rikostutinnan tehokkuutta. Sen on annettava ja pantava täytäntöön Kosovon poliisivoimat perustava lainsäädäntö ja vahvistettava sen tutkimus- ja sisäisen valvonnan valmiuksia. Sen on vahvistettava poliisivoimien johtamistaitoa.
- Kosovon on hyväksyttävä ja toteutettava strategia rikosten vähentämiseksi. Sen on kehitettävä strategia aseiden keräämiseksi, saatettava päätökseen pieneseita koskeva lainsäädäntö ja pantava se täytäntöön.
- Kosovon on laadittava strategia ja toimintasuunnitelma järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi.
- Kosovon on saatava valmiiksi järjestäytyntä rikollisuutta koskeva lainsäädäntö.
- Sen on edelleen vahvistettava Kosovon poliisivoimien sisällä toimivan järjestäytyntä rikollisuutta käsittelevän osaston paikallisia valmiuksia.
- Kosovon on pantava täytäntöön toimintasuunnitelma ja tehostettava lainsäädäntöä ja rakenteita ihmiskaupan torjumisen tehostamiseksi.

Henkilötietojen suojaaminen

- Kosovon on valmisteltava ja pantava täytäntöön kattava henkilötietosuojalaki, joka vastaa yhteisön säännöstöä ja erityisesti tietosuojadirektiiviä (95/46/EY). Sen on perustettava riippumaton tietosuojaviranomainen, jolla on riittävät valtuudet ja riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit.

KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ENSISIJAISET TAVOITTEET

Poliittiset arviointiperusteet***Demokratia ja oikeusvaltio****Julkishallinto*

- Kosovon on jatkettava julkishallinnon uudistamista samalla kun talousarvion rajoitukset otetaan huomioon. Kosovon on parannettava paikallishallinnon valmiuksia tarjota palveluja asiakkailleen yhdenvertaisesti ja tehokkaasti.

Oikeuslaitos

- Kosovon on määriteltävä ja vahvistettava kaikkien yhteisöjen oikeuksia ja etuja kunnioittava lainsäädäntö, joka perustuu kaikkiin tällä hetkellä Kosovossa sovellettaviin oikeuslähteisiin.
- Sen on luotava vaihtoehtoinen riitojenratkaisumekanismi.
- Lisäksi sen on parannettava rangaistuslaitosjärjestelmää kiinnittäen erityistä huomiota turvallisuuteen, valvontaan, hallintoon, ammatilliseen koulutukseen ja yhteiskuntaan sopeuttamista koskeviin järjestelmiin sekä laitosten olosuhteisiin.

Lahjonnan torjunta

- Kosovon on laadittava alakohtaisia lahjonnan torjunnan toimintasuunnitelmia ja lisättävä tietoisuutta lahjontaongelmasta julkishallinnossa ja kansalaisyhteiskunnassa.
- Kosovon on saavutettava konkreettisia tuloksia lahjonnan torjunnassa.

Ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu

- Kosovon on huolehdittava vähemmistöryhmien selviytymismahdollisuuksista ja siitä, että ne voivat toimia yhteiskunnassa tulematta syrjityiksi, varmistamalla konkreettisin toimenpitein vähemmistöryhmien turvallisuus, liikkumisvapaus ja yhtäläiset mahdollisuudet saada julkisia palveluja.
- Kosovon on pantava täytäntöön sukupuolten välistä tasa-arvoa koskeva lainsäädäntö. Sen on varmistettava naisten tasa-arvokysymysten valtavirtaistaminen kaikissa nykyisissä politiikoissa ja lainsäädännössä.

- Sen on luotava yhdenmety kulttuuriperinnön säilyttämispolitiikka. Sen on osallistuttava aktiivisesti kulttuuriperintöä koskevan yleisen tietoisuuden ja kunnioituksen lisäämiseen.
- Kosovon on huolehdittava siitä, että sen maarekisterivirastossa ja kunnallisissa maarekisteritoimistoissa on avoin ja syrjimätön pääsy kaikkiin omistusoikeusrekistereihin ja että niissä toteutuu vastuuvollisuus.

Alueelliset kysymykset ja kansainväliset velvoitteet

- Kosovon on jatkettava, myös lainvalvonnan alalla, alueellisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistamista, mihin sisältyy epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden siirto ja vastavuoroinen oikeusavun antaminen.

Taloudelliset kriteerit

- Kosovon on jatkettava omistusoikeuksien ja oikeusvaltion vahvistamista sekä tuomioistuinkäsittelyn vireilleponon helpottamista yritysystävällisen ilmapiirin luomiseksi.
- Kosovon on laadittava julkisessa omistuksessa olevien yritysten yksityistämistä — ja tarvittaessa rakenneuudistusta — koskeva strategia näiden yritysten omistajaohjauksen ja toiminnan tuloksellisuuden vahvistamiseksi ja yritys sektorin tukien vähentämiseksi.
- Kosovon on suunniteltava ja pantava täytäntöön aktiivinen työmarkkinapolitiikka läheisessä yhteistyössä paikallisen elinkeinoelämän kanssa, jotta kysyntä ja tarjonta saataisiin paremmin kohtaamaan työmarkkinoilla, ja lisättävä koulutetun työvoiman osuutta koko työvoimasta.
- Kosovon on toteutettava asianmukaisia toimia koulutuksen määrän lisäämiseksi ja laadun parantamiseksi kaikilla tasoilla.
- Kosovon on lisättävä vientikapasiteettia.

Eurooppalaiset standardit

Sisämarkkinat

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

- Kosovon on jatkettava lähentymistä uuden ja yleisen lähestymistavan sekä vanhan lähestymistavan mukaisten direktiivien kanssa.
- Kosovon on hyväksyttävä jäljellä olevat eurooppalaiset standardit.
- Kosovon on perustettava markkinavalvontaorganisaatio.

Tulli ja verotus

- Kosovon on jatkettava vero- ja tullilainsäädännön lähentämistä EU:n säännösten kanssa. Kosovon on edelleen lisättävä vero- ja tullihallinnon hallinnollisia valmiuksia lainsäädännön vahvistamiseksi ja lahjonnan, rajat ylittävän rikollisuuden ja veronkierron ehkäisemiseksi.

Julkiset hankinnat

- Kosovon on varmistettava, että sopimuksia tekevät viranomaiset ja yksiköt kaikilla tasoilla täysimääräisesti toteuttavat julkisia hankintoja koskevia sääntöjä, joihin sisältyy toimintavälineiden kehittäminen, koulutuksen tarjoaminen ja hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen.

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva lainsäädäntö

- Kosovon on jatkettava teollis- ja tekijänoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien täytäntöönpanon tehostamista keskipitkän aikavälin strategian mukaisesti.

Työllisyys

- Kosovon on vahvistettava työsuojeluviranomaisten hallinnollisia valmiuksia.

Koulutus ja tutkimus

- Kosovon on vahvistettava koulutussektorin laadunvarmistusmekanismeja.
- Kosovon on jatkettava työtä yhteyksien luomiseksi ammattioppilaitos- ja korkeakoulusektorin ja työmarkkinoiden ja talouselämän tarpeiden välille.

- Kosovon on edistettävä alueellista yhteistyötä korkea-asteen koulutuksessa.
- Kosovon on alettava kehittää tutkimusta edistävää politiikkaa.

Alakohtaiset politiikat

Maatalous ja kalastus

- Kosovon on kehitettävä politiikkaa ja sääntelykehystä toteuttamiskelpoisen maareformin tukemiseksi. Kosovon on tuettava maatalousmaan suojelua suunnittelemattomalta yhdyskuntien kehitykseltä.
- Kosovon on arvioitava, miten maataloustuotteita elintarvikkeiksi jalostavat laitokset täyttävät EU:n vaatimukset, ja valmisteltava ohjelma kyseisten laitosten kohentamiseksi.
- Kosovon on aloitettava toiminta kotimaisen kasvintuotannon tehokkaan valvonnan varmistamiseksi varsinkin niiden tuotteiden kohdalla, joihin liittyy EU:n erityisvaatimuksia.
- Kosovon on luotava kestävä metsienhoito-organisaatio, erityisesti torjumaan laittomia hakkuita ja torjumaan metsäpaloja.

Ympäristö

- Kosovon on toteutettava toimia kaavoituksen toteutumiseksi.
- Kosovon on lisättävä ympäristö- ja kaavoitusministeriön institutionaalisia valmiuksia ja parannettava koordinoitua ympäristökysymyksistä vastaavien hallintoelinten välillä.
- Kosovon on otettava ympäristökysymykset huomioon alakohtaisessa politiikassa, etenkin energia- ja liikennepoliitikassa.

Liikennepoliittikka

- Kosovon on toteutettava maantieliikenteen turvallisuutta parantavia toimia.
- Kosovon on tehtävä liikenneinfrastruktuurien huolto- ja kunnostussuunnitelma ja toteutettava se sekä rakennettava uutta infrastruktuuria, tarvittaessa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusjärjestelyin.
- Kosovon on laadittava ja toteutettava yhdistelmäliikennestrategia.

Energia

- Kosovon on kehitettävä lainsäädäntöä ja sääntelykehyksiä kannustamaan energia-alan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia ja yhteissijoituksia energiatuotantoon investointien edistämistä koskevan tutkimuksen tulosten mukaisesti.
- Kosovon on edelleen parannettava sähkölaitoksen toimintaa ja vietävä se alueellisille sähkömarkkinoille.

Tietoyhteiskunta ja viestimet

- Kosovon on muokattava sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskeva lainsäädäntö sääntelykehyksen mukaiseksi ja pantava se täytäntöön, jotta voidaan luoda avoimempi ja kilpailullisempi toimintaympäristö ja vahvistaa televiestintäalan sääntelyviranomaisen asemaa ja toiminnallista ja taloudellista riippumattomuutta.

Varainhoidon valvonta

- Kosovon on valtiovarainministeriön koordinoinnin alaisuudessa kehitettävä ja pantava täytäntöön hajautetun johdon vastuuvollisuuden ja toiminnallisesti itsenäisen sisäisen tarkastuksen periaatteet niin, että noudatetaan kansainvälisesti hyväksytyjä standardeja ja EU:n parhaita käytäntöjä, yhtenäisen lainsäädännön ja asianmukaisten hallinnollisten valmiuksien avulla.
- Sen on vahvistettava ylimmän tarkastuselimen toimintakapasiteettia sekä sen toiminnallista ja taloudellista riippumattomuutta. Lisäksi Kosovon on noudatettava tarkastuselimen suosituksia.

Tilastot

- Kosovon on lisättävä tilastojärjestelmänsä sisäistä yhteistyötä ja koordinoitua, kehitettävä laadunhallintajärjestelmä ja -asiakirja sekä standardoitava menettelyt, joilla tilastoja tuotetaan ja levitetään.

Oikeus, vapaus ja turvallisuus*Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset*

- Kosovon on edelleen lisättävä sisäasiainministeriön rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuutto-osaston valmiuksia. Kosovon on edelleen vahvistettava Kosovon poliisivoimien rajapoliisitoimintaa.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunta

- Kosovon on pantava strategia järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi täytäntöön ja päivitettävä sitä.
- Kosovon on vahvistettava paikallisia valmiuksia järjestäytyneen rikollisuuden tutkimiseksi.
- Kosovon on vahvistettava valmiuksia järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja talousrikoksiin liittyviä asioita koskeviin syytetoimiin ja oikeudenkäynteihin.

Huumausaineet

- Kosovon on huolehdittava viranomaisten välisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä, jotta huumekaupan torjunnan tuloksia voidaan huomattavasti parantaa.

Henkilötietojen suojaaminen

- Kosovon on pantava henkilötietosuojalaki täytäntöön EU:n säännösten mukaisesti ja varmistettava lain tehokas seuranta ja noudattaminen.
-